

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**CEZA MUHALEMESİNDE MADDİ DELİLLER
VE CİNSEL SALDIRI SUÇLARINDA İSPAT**

Hüseyin DELİBALTA

ADLİ TIP ANABİLİM DALI

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Osman CELBİŞ**

Yüksek Lisans Tezi 2020

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

CEZA MUHALEMESİNDE MADDİ DELİLLER
VE CİNSEL SALDIRI SUÇLARINDA İSPAT

Hüseyin DELİBALTA
Adli Tıp Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Osman CELBİŞ

MALATYA

2020

 İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	KABUL ONAY FORMU	Doküman No	
		Yayın Tarihi	
		Revizyon No	
		Revizyon Tarihi	
		Sayfa No	

**İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜMÜDÜRLÜĞÜ**

**CEZA MUHAKEMESİNDE MADDİ DELİLLER VE CİNSEL SALDIRI
SUÇLARINDA İSPAT
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

DANIŞMAN
PROR. DR. ÖSMAN CELBİŞ

HAZIRLAYAN
HÜSEYİN DELİBALTA

Jürimiz tarafından 03/03/2020 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda bu tez **oybirliği/oyçokluğu** ile başarılı bulunarak Adli Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul etmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvanı Adı Soyadı

1. Prof. Dr. Osman CELBİŞ (Danışman/Jüri Başkanı)
2. Dr. Öğr. Üyesi İbrahim DURHAN
3. Dr. Öğr. Üyesi Mehmet SAYDAM

İmza

.....
.....
.....

O N A Y

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun .../.../20... tarih ve 20..../..... sayılı Kararıyla da uygun görülmüştür.

**Prof. Dr. Yusuf TÜRKÖZ
Enstitüsü Müdürü**

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Ceza Muhakemesinde Deliller	3
2.1.1. Delil Kavramı	3
2.1.2. Delilin Özellikleri	5
2.1.3. Delillerin Sınıflandırılması	10
2.1.4. Delil Çeşitleri	11
2.2. Delillerin Değerlendirilmesinde Araçlar Ve Yöntem	41
2.2.1. Adli Bilimler	41
2.2.2. Olay Yeri İnceleme	43
2.2.3. Bilirkişi İncelemesi	46
2.2.4. Keşif.....	47
2.2.5. Ölünün Kimliğini Belirleme Ve Adlî Muayene	48
2.2.6. Otopsi.....	48
2.2.7. Uzman Mütalaası	49
2.2.8. Delillerin Değerlendirilmesinde Yöntemler	51
2.3. Ceza Muhakemesinde Delillerin Değerlendirilmesi.....	56
2.3.1. Muhakeme Sistemleri ve İspat Safhaları	56
2.3.2. Ceza Muhakemesinde İspat	61
2.4. Cinsel Saldırı Ve İstismar Suçlarında Belirti Delillerinin İspata Etkisi	64
2.4.1. Cinsel Saldırı ve İstismar Suçu	64
2.4.2. Cinsel Saldırı ve İstismar Suçlarında Delil Toplanması	68
2.5. Maddi Delillerin Tek Başına İspata Etkisi.....	79
2.6. Cinsel Saldırı Suçunda İspat	82
3. MATERYAL VE METOT	85
4. BULGULAR (VAKA İNCELEMESİ).....	86
4.1. Vaka-1.....	86

4.2. Vaka-2.....	89
4.3. Vaka-3.....	92
4.4. Vaka-4.....	96
4.5. Vaka-5.....	100
4.6. Vaka-6.....	104
4.7. Vaka-7.....	109
4.8. Vaka-8.....	111
4.9. Vaka-9.....	118
4.10. Vaka-10.....	121
5. TARTIŞMA.....	126
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	132
KAYNAKLAR.....	134
EKLER.....	143
EK.1. Özgeçmiş.....	143
EK.2. Etik Kurul Kararı.....	145
EK.3. Yargıtay Kararlar Dizini.....	146

ÖZET

Ceza Muhakemesinde Maddi Deliller ve Cinsel Saldırı Suçlarında İspat

Amaç: Çalışmamızda Ceza Muhakemesinde maddi delillerin cinsel saldırı suçlarında ispata etkisi yüksek yargı kararları bağlamında ortaya konulması hedeflenmiştir. Ceza muhakemesinde maddi delillerin çeşidi, özellikleri ve ispata etkisine dair öğretinin ve yüksek yargı kararlarının kriterleri belirlenmiştir. İncelenen yüksek yargı kararlarında cinsel saldırı suçlarında maddi delillerin ispata etkisinin ve katkısının neler olduğu bilgisi verilmesi hedeflenmiştir.

Materyal ve Metot: Cinsel saldırı suçlarını konu edinen yargılamalarda maddi delillerin ispata etkisi araştırılmıştır. Ceza muhakemesinde delile hakim olan ilkeler cinsel saldırı suçları yönü ile genel ilkelerden sapmalar gösterip göstermediği araştırılmıştır. Cinsel saldırı suçlarını konu edinen gerek maddi delilli gerekse de maddi delillerin olmadığı 10 adet yüksek yargı kararları ispat açısından incelenmiştir.

Bulgular: 2005-2019 yılları arasında Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararlarına konu edilmiş 10 vaka incelenerek, bu vakalarda cinsel saldırı suçlarında maddi delillerin ispata etkisi incelendiğinde ceza muhakemesine hakim olan ispat kurallarından sapmalar olduğu tespit edilmiştir. Cinsel saldırı suçlarının ispatı diğer suçlara göre oldukça zordur. Bu suçlar genelde birbirini tanıyan kişiler arasında meydana gelmektedir ve görgü tanığı genellikle olmamaktadır. Bu suçta dair şikayet çoğunlukla olaydan çok sonra yapıldığından maddi delillerin kaybolmasına neden olmaktadır. Bunun gibi nedenlerin yanında mağdurun, mağdur yakınlarının, kolluk kuvvetinin ve adli muayene sürecindeki kimselerin bilinçsiz tutum ve davranışlarından kaynaklanmaktadır. Bu koşullarda cinsel saldırı suçlarında ispatın masumiyet karinesine zarar vermemesi gerekmektedir.

Sonuç: Masum bir insanın cezalandırılmasındansa suçlu bir insanın cezasız kalması masumiyet karinesine daha iyi hizmet edeceği açıktır. Ceza muhakemesinde maddi delillerin cinsel saldırı suçlarında ispata etkisi sık elenip ince dokunulması gereken çok boyutlu bir konudur. Cinsel saldırı suçlarına konu olmuş mağdurun, mağdur yakınının ve yargılamaya katılan diğer sùjelerin başta masumların hakları korunması adına öte yandan işlenen suçun cezasız kalmaması adına bir suçta delillerin neler olabileceği, delillerin toplanmasında gösterilmesi gereken hassasiyeti, delillerin kıymetlendirilmesi hususunda yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ceza Yargılaması, maddi delil, cinsel saldırı, ispat, adli bilimler

ABSTRACT

Material Evidence in Criminal Procedure and Proof in Sexual Assault Crimes

Aim: In our study, it was aimed to reveal the effect proof of material evidence in the context of higher judicial decisions in sexual assault crimes in Criminal Procedure. In criminal procedure, the criteria for teaching about type, characteristics and the effect on proof of material evidence and higher judicial decisions were determined. In the higher judicial decisions examined, it was aimed to give information about what the effect and contribution of material evidence on proof in sexual assault crimes are.

Material and Method: The effect of material evidence on proof was examined in the proceedings regarding sexual assault crimes. In the criminal procedure, it was analyzed whether the principles dominating the evidence show deviations from the general principles in terms of sexual assault crimes. 10 high judicial decisions that have no material evidence or material evidence on sexual assault crimes were examined in terms of proof.

Results: Examining 10 cases which were subject to the decisions of the Supreme Court Criminal General Assembly between the years 2005-2019, it was found that there were deviations from the proof rules that dominated the criminal procedure in these cases, when the effect of material evidence on proof in sexual assault crimes was examined.

Proof of sexual assault crimes is very difficult compared to other crimes. These crimes generally occur among people who know each other and eyewitnesses are not usually. Since the complaint about this crime is mostly made long after the incident, it causes the loss of material evidence. Apart from such reasons, it arises from the unconscious attitudes and behaviors of the victim, relatives of the victims, law enforcement officers and persons in the forensic examination process. In these circumstances, the proof should not harm the presumption of innocence in sexual assault crimes.

Conclusion: That if a guilty person is unpunished rather than punishing an innocent person is clear to serve the presumption of innocence better. The effect of material evidence on proof in sexual assault crimes is a multidimensional subject that must be eliminated and touched frequently in criminal proceedings. Victims of sexual assault, relatives of victims and other subjects participating in the trial will be a guide on the valuation of evidence, what evidence can be in a crime, the sensitivity that should be shown in collecting the evidence primarily to protect the rights of innocents, on the other hand, in order to prevent the crime committed without impunity.

Key words: *Criminal trial, material evidence, sexual sssault, proof, forensic science*

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AFIS	: Otomatik Parmak Tanıma Sistemi
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
Ba	: Baryum
bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
C.Savcılığı	: Cumhuriyet Savcılığı
CD.	: Yargıtay Ceza Dairesi
CMK	: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
DNA	: Deoksiribonikleik Asit
DNT	: Dinitrotoluen
E.	: Esas
E.T.	: Erişim Tarihi
FT-IR	: Fourier dönüşümlü kızıl ötesi spektrometresi
GC-MS	: Gaz Kromatografi
İng.	: İngilizcesi
K.	: Karar
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
m.	: Madde
no.lu	: Numaralı
Pb	: Kurşun
PETN	: Pentaeritroltetranitrat
Prg.	: Paragraf
PVA	: Polivinil alkol
PVSK.	: Polis Vazifesi ve Salahiyet Kanunu
RDX	: Hekzogen
RG.	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
Sb	: Antimon
SD Kart	: Güvenli Sayısal Hafıza Kartları (Secure Digital Memory Card)
SEM	: Taramalı elektron mikroskobu
T.	: Tarih
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TCY	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TKK	: Tanık Koruma Kanunu
TLC	: İnce Tabaka Kromatografi
TNT	: Trinitrotoluen
vd.	: Ve devamı
www.	: Dünya çapında ağ servisi (World Wide Web)
XRF	: X-ışınları fl oresan spektroskopisi
XRF	: X-ışınları floresan spektroskopisi
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
YGİY	: Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği

1. GİRİŞ

Ceza Muhakemesi maddi gerçeğin ortaya çıkarılması faaliyetidir. Maddi gerçeğe ulaşmak ise ancak hukuka aykırı olmadan elde edilmiş, mahkemeye getirilmiş, akla-mantığa uygun, müşterek, somut olayı temsil edici delillerle mümkündür.

Ceza muhakemesinde deliller, diğer yargılama süreçleri gibi çeşitli evrelerden geçerek bugünde adli bilimlerin ve teknolojinin katkısı ile daha da önemli hale gelmiştir.

Her temas bir iz bırakır. Suç işlendiğinde suçtan geriye kalanlar maddi delilleri inceleme sahasına girer. Ceza muhakemesi kapsamında yapılan delillerin tasnifi çeşitlilik arz eder. Ancak delillerin tasnifi birbirine benzemektedir. Adli Bilimler sahasında maddi delillerin sınıflandırılması, delilin maddi yapısına ve delilin üzerinde yapılan bir takım inceleme metotlarına göre yapılmaktadır. Bu sınıflandırma en genel şekliyle fiziksel, kimyasal ve biyolojik deliller şeklinde yapılmaktadır. Ceza muhakemesinde belge delilleri maddi deliller kapsamında değerlendirilmektedir. Belge delilleri; yazılı belge, şekil tespit eden evrak, ses ve görüntü tespit eden belge ile bilişim bilgisi şeklindeki belgeler olmak üzere ifade edilmektedir.

Çalışmanın ilk bölümünde delil kavramı, delillerin özellikleri, çeşitleri ve sınıflandırılması ele alınmıştır. Bu bölümde maddi delillerin ayrıntısına yer verilmiştir. Maddi delillerin beyan delilinden ayrılan yönleri, belge delillerinin neden maddi deliller içerisinde değerlendirildiği gibi gerekçeler aktarılmıştır. Yine bu bölümde fiziksel, kimyasal ve biyolojik delillerin neler olduğu, yapısı ve özellikleri, maddi vakayı aydınlatmadaki etkisi ve katkısı izah edilmeye çalışılmıştır. Hukuka uygun elde edilmiş maddi delillerin maddi vakayı aydınlatmasının önemi ile bunların elde edilmesinde ve toplanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar da ayrıca aktarılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın ikinci bölümünde ise maddi delillerin değerlendirilmesindeki araç ve yöntemlerden bahsedilmiştir. Adli bilimlerin ceza muhakemesindeki yeri ve önemi, olay yeri incelemenin yeri ve önemi, bilirkişi incelemesinin yeri ve önemi, keşfin yeri ve önemi, uzman mütalaasının (görüşünün) yeri ve önemi ile ceza muhakemesinde

delillerin değerlendirilmesindeki yöntemler üzerinde durulmuştur. Daha sonra ceza muhakemesinde delillerin değerlendirilmesi kapsamında; muhakeme sistemleri, delillerin ispat safhaları ve ceza muhakemesinde ispat konusu işlenmiştir.

Çalışmanın cnc yani son bölümünde ise 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" bölümünde düzenlenen suçlar ile bu suçlarda adli muayene ile delillerin toplanması konusu ele alınmıştır. Daha sonra yargı kararları ışığında cinsel saldırı vakalarında maddi delillerin tek başına ispata etkisi tartışılmıştır.

Sonuç kısmında ise vicdani kanaatine ulaşmada tanık beyanı delilleri ile bilimsel delillerin etkinliği değerlendirilmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Ceza Muhakemesinde Deliller

2.1.1. Delil Kavramı

Ceza normları toplumsal düzenin korunmasını amaçlar. Toplumsal düzen bozulduğunda yani suç sayılan bir davranış meydana geldiğinde, davranışı işleyen failin bulunup hukuka uygun, adil/dürüst bir şekilde yargılanıp hak ettiği cezaya çarptırılması faaliyetlerinin tamamına *ceza muhakemesi* denir (1).

Suç, yargılanma zamanından önce meydana gelmiştir. Yargılama suçtan sonra yapılan bir faaliyettir. Ceza Muhakemesi, geçmişte meydana geldiği iddia edilen bir olayın dış dünyada bir sonuç meydana getirip getirmediğini, meydana gelmiş ise nasıl olduğu ve kimin veya kimlerin fiilinden meydana getirildiği geriye kalan izlerin takip edilerek toplanması ve bu delillerin kıymetlendirilmesi ile aydınlatılacaktır. Olayın aydınlatılması için bitmiş ve geçmişte kalmış o güne ait vasıtaların varlığına ihtiyaç duyulur. Geçmişte kalmış ve yaşanmış vakanın oluşuna dair kanaat oluşturan mantiki vasıtalara “*delil*” denir (2).

Delil Arapçadan dilimize geçmiş bir kelime olup lügatta “1.Kılavuz. Yol gösterici., 2.Bilinmeyen nesneyi bilmeye, bildirmeye, bilinen şeyin aslını faslını ispatlamaya yarayan madde” (3); “1. Kılavuz, rehber, yol gösterici., 2. Bir davayı ispata yarayan veya delalet eden şey., 3. İz, nişan, alamet.” (4); “1.İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, emare. 2. Kanıt. 3. Kılavuz, rehber.” ;(5); “*delil,1-yol gösteren, kılavuz, 2-şahit, belge, tanık.*” şeklinde tanımlamıştır (6).

Hukuk sözlüğünde ise “*Uyuşmazlığa neden olan fiili veya hukuki olgunun, olduğuna veya olmadığına yargıcı inandırmak için yargılama hukukun gösterilmesine izin verdiği ispat araçları; davada tarafların iddialarını ispat için dayandıkları ispat araçları*” (7); “*Adli ve idari soruşturmalarda elde edilen, ilgili makamlar tarafından vakanın aydınlatılmasına katkısı olabileceği değerlendirilen ve ispat vasıtası olarak kullanılabilen her türlü öge.*” (8) şeklinde tarif edilmektedir.

Deliller, hakimin maddi vakanın konusu hakkında bilgi sahibi olmak ve sonuca yönelik bir kanaate ulaşabilmek için kullandığı her türlü ispat vasıtalarıdır. Ceza muhakemesinde her şey delil olarak kabul edilir. Delilerin somut, gerçekçi, akılcı ve olayla irtibatlı olmakla birlikte olayı temsil edici vasfının da olması gerekir (9).

Delillerin, muhakemeye veya hakime bugün, şimdi, dünü yaşatacak vasıta olması gerekir. Bugün var olan ve geçmişe ışık tutan şeyler birer delildir. Deliller akıl ve mantıkla izah edilebilir olmalıdır. Ceza muhakemesi sürecinde alınacak bütün kararlar mutlaka delile dayanmalıdır. Delile dayanmayan yargılama süreci ilerleyemez. Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararı şöyledir ^[1] “... *Ceza yargılamasının amacı hiç bir duraksamaya yer vermeden maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Bu araştırmada, yani gerçeğe ulaşmada mantık yolunun izlenmesi gerekir... Ceza Yargılamasının amacına kesinlikle aykırıdır. Ceza Yargılamasında kuşkunun bulunduğu yerde, mahkumiyet kararından söz edilemez. Bu ilke evrenseldir (2).*”

Delil olmadan adil bir yargılama yapılamayacağı, dolayısıyla da suçun kim veya kimler tarafından, neden, nasıl, nerede, ne zaman ve ne şekilde işlendiğine dair her türlü şüpheden uzak bir maddi gerçeğe ulaşamayacağı açıktır. Geçmişe geri dönmek mümkün değildir. Geçmişte işlenmiş bir suçun yapılandırılması sadece bir yaklaşım yani maddi gerçeğe ulaşma faaliyetidir (10).

Hem kişilerin hem de toplumun çıkarlarının korunması ancak germişte vuku bulan gerçeği araştırmakla mümkün olur. En adil ceza muhakemesi, gerçeği yüzde yüz araştıran muhakemedir. Ceza muhakemesinde gerçek araştırılırken gerçeğin dışına değil, içine bakılır. Ceza muhakemesinde şekli gerçeklik değil maddi gerçeklik araştırılır. Bu yargılama faaliyetinde asıl amaç “*maddi gerçeğe*” ulaşmaktır. Bu nedenledir ki ceza muhakemesinde hakim, iddianamede ileri sürülen delillerle yetinmediği gibi, delil diye ileri sürülen şeylerin gerçekten delil olup olmadığını da araştırır (11).

Delilin çeşitli boyutları vardır. Delil, kendisi, kaynağı ve muhtevası olmak üzere çok boyutludur. Delilin kaynağı ve delilin muhtevası aynı şeyler değildir. Delilin kaynağı; delilin elde edildiği yeri, delil ise; olayın parçasını veya bütününü, delilin muhtevası ise; onun nitelik ve niceliğini ifade eder. Örneğin lastik izi delilin

---

^[1] Yargıtay CGK. ’nun 19.04.1993 tarih, E.1993/6-79, K.1993/108 (E.T.: 25/11/2019:

<https://legalbank.net>)

kendisiyken aracın lastiği delilin kaynağı, lastiklerin yzeyindeki çizgi ve desenleri delilin muhtevasıdır (2).

Delil, meydana gelen maddi vakanın aydınlatılması ve faillerinin kimler olduğunun belirlenmesine yarayan her türlü ispat vasıtasıdır. Bir hukuksal ihtilafın çözülmesi veya fiilin ispatlanmasına katkı sağlayan ve ikamesi hukuk tarafından men edilmemiş her şey, bir kılavuz, bir rehber, bir yol gösteren, ispatlayıcı kanıttır (12) . Ceza Muhakemesinde ispata muhtaç iki husus söz konusudur. Birincisi husus, maddi vakaya dair olanıdır. Maddi vakaya ilişkin husus, vakanın gerçekleştiği zaman, mekan ve olaya dahil olanların sayıları gibi uyumsuzluklardır. İkincisi husus ise maddi vakaya uygulanacak hukuk normlarına dairdir. Somut olaya uygulanacak hukuk normları ise, hem maddi ceza hukukunun hem de ceza usul hukukunun normlarıdır. Örneğin suçun unsurlarına veya suçun özel görünüş hallerine dair (maddi ceza hukuku) uyumsuzluklar gibi, soruşturma aşamasında ifade alma, keşif, bilirkişi incelemesi, koruma tedbirlerine dair (ceza usul hukuku) uyumsuzluklar da olabilir. Her iki hukuk dalına ait normların uygulanması da delile muhtaç bir durumdur (2). Örneğin ceza muhakemesinde (CMK m.90-144) koruma tedbirlerinin uygulanması için de delile ihtiyaç duyulur.

Ceza muhakemesinde her şey delil olabilecektir. Ancak delil, maddi vakayı temsil ediyor olmalıdır. Bu husus delillerin serbestliği olarak adlandırılmaktadır. Fakat her şey delil olabileceksen bu şeylerin akla ve mantığa uygun olmasının yanı sıra somut ve gerçek olması da gerekmektedir. Delil olma vasfını taşımayan şeyler ceza muhakemesinde delil olarak kabul görmez. Her şeyin delil olabilmesinden kaynaklı olarak ceza muhakemesinde delile kanuni bir sınır getirmek mümkün değildir. Adil yargılanma ve hukuk devleti esaslarına dayanan modern ceza muhakemesi hukuku delillerin sınırını çizerek ve bu sınırların aşılması ile var olan delilleri de hukuka aykırı delil olarak nitelendirir. Kanunda öngörülen normlara aykırı bir şekilde elde edilmiş olan deliller, maddi vakayı temsil etse ve akla mantığa uygun olsa dahi her hangi bir karara esas alınamazlar (9).

2.1.2. Delilin Özellikleri

Ceza muhakemesi basit şüphle ile başlar ve yeterli şüphle ile devam eder. Deliller, yargılamaya konu olan şüpheli maddi vakanın gerçekleşip gerçekleşmediğini, eğer gerçekleşmiş ise nasıl, nerede, ne zaman ve kim veya kimler tarafından gerçekleştiğini ortaya koyarak bunu ispat edecek vasıtalarlardır. Delillerin geçmişte yaşanmış bir maddi vakayı temsil etmesinden dolayı bir takım özelliklere sahip olması gerekmektedir.

Delillerin özellikleri evrensel hukuk ilkelerine bağıllıkla ilgilidir. Delillerin merkezine insan hakları konulduğunda günümüz ceza muhakemesi faaliyetinde delillerin hukuka uygun olarak toplanmış, gerçekçi ve akılcı olmasının yanında maddi vakayı temsil edici olması, ispata yarar sağlaması ve ayrıca müşterek olması gerekir (1).

Ceza muhakemesi faaliyetinde delillerin değerlendirilmesi delil serbestisine ve vicdani kanaate dayanır. Ancak bu durum delilin elde edilmesinde ve değerlendirilmesinde yargılama makamına sınırsız yetki ve keyfilik vermez. Aksine delillerin vazgeçilmez özelliklere sahip olduğunu ortaya koyar. Modern ceza muhakemesi faaliyetinde sadece hukuka uygun elde edilmiş, maddi vakayı temsil eden, akla ve mantığa uygun, ispata yarar deliller kararlara esas alınmalıdır (9).

Ceza muhakemesine delil serbestisi ilkesi hakimdir. Ceza muhakemesinde delil serbestisi suç nedeniyle bozulmuş toplumsal dengenin yeniden tesisi için çok önemli bir unsurdur. Hukuk sisteminde delil serbestisi ceza adaletinin vazgeçilmez unsuru olmakla birlikte hukuka uygunluğu ve denetlenebilir olması daha büyük bir önem arz eder (13).

Ceza muhakemesi faaliyetlerinde kararlara esas alınacak delillerin, delillere has bütün özelliklerin tamamını aynı anda ihtiva etmesi gerekir. Yani ancak bütün özellikleri bir arada bulunduran bir delil kararlara esas alınabilir. Bununla birlikte delillerin kendi aralarında bir hiyerarşisi söz konusu değildir^[1]. Delilin gerçekçi olması koşulu, delilin hukuka uygun surette elde edilmiş olması koşulundan daha öncelikli olduğu anlamına gelmez. Delillere has bütün özelliklerin bir delilde birlikte ve aynı anda olması esastır (9).

a. Deliller Gerçekçi Olmalıdır: Delillerin gerçekçiliği delil olabilecek şeyin insanın beş duyusu ile algılanabilmesini ifade eder. Delil, insanın iç dünyasından ziyade dış dünyasında gerçeğin bir parçasını oluşturmalıdır (1). Delillerin gerçekçiliği, onun gerçekle olan uygunluğunu konu edinir ve somutluk hakkındaki bilgilerimizle çatışmaz. Buna göre delil gerçeği yansıtmalı, bilimsel normlarla örtüşmeli ve ispatlanabilmelidir. Örneğin bir falcının kehaneti veya bir maddi vakaya dair dedikodu delil olamaz (14).

b. Deliller Akılcı Olmalıdır: Delillerin serbestçe değerlendirilmesi ve vicdani delil sisteminde ulaşılacak kanaat, akla ve mantık kurallarına aykırı olmamalıdır. Delilin her türlü şüpheden arınmış, ön yargıdan kurtulmuş, akıl yürütmenin çıkarımı olarak akla uygunluğu ortaya konulmuş olmalıdır. Delil somut olarak akla ve mantığa uygun olarak

---

^[1] Yargıtay 6. CD. 13/02/2018 T., 2015/1932E., 2018/1069K. (E.T.: 25/11/2019:https://legalbank.net/)

ortaya konulmalı ve akılla kavranabilmeli, mantıkla izah edilebilmelidir. Bilimin ışığında akla ve mantığa uygunluk kriteri insanoğlunun ceza yargılaması alanındaki terakkisinin somut bir göstergesi olmuştur. Mahkemeye getirilen şey şeklen delil olsa dahi akla mantığa uygun olmalıdır (15).

Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında akla ve mantığa uygunluk çoğu zaman “*hayatın olağan akışına aykırılık*” veya “*hayatın olağan akışına uygun olmama*” şeklinde vurgulandığı gözlenmektedir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 217/2. maddesi gereğince sanığa yüklenen suçun, hukuka uygun olarak elde edilmiş her türlü delille ispatının mümkün olduğunu, ancak bir delilin yine aynı yasanın 206/2-3. maddesinde^[1] sayılan durumlar sebebi ile reddedilebileceği vurgulamıştır. Yargıtay 4. Ceza Dairesinin bir kararına göre ^[2] “*Sanığa yüklenen tehdit suçunda, hukuka uygun olarak elde edilmiş her türlü delille ispatının mümkün olduğu ceza yargılamasında, bir delilin reddedilmesi için CMK'nın 206/2. maddesinde sayılan durumların dışında delilin, akla, mantığa, bilimsel verilere, fizik kurallarına, herkesçe bilinen somut duruma, hayatın olağan akışı içinde gündelik yaşamdan edinilen karine niteliğindeki bilgilere aykırı olması ya da tanığın yalan söylediğinin ortaya çıkması gibi reddi için haklı, makul ve kabul edilebilir hukuki gerekçelerin gösterilmesinin zorunlu olduğu gözetilmeden, tanık beyanlarının samimi bulunmadığı gibi yakınma mahiyetinde değerlendirildiği şeklindeki hukuka uygun olmayan gerekçelerle beraat kararı verilmesi hukuka aykırıdır.*” Yargıtay'a göre ceza muhakemesinde hakimin mahkemeye getirilmiş ve tartışılmış delillere dayanırken veya bunları reddederken akla ve mantığa uygun gerekçelerini de kararında göstermesi zorunludur. Bu durum aynı zamanda hakimin vicdani kanaatiyle delillerin serbestçe takdirine dair sınırı da çizmektedir (16).

c. Deliller Olayı Temsil Edici Olmalıdır: Olayı temsil eden delilden söz edebilmek için delilin meydana gelen maddi vakanın en azından bir parçasını aksettirmesi gerekir. Olayın bir parçasını aksettirmiyorsa o şeyin delil değeri yoktur denilebilir (1). Delillerin olayı temsil edici olmaları; olayın tamamını olmasa dahi bir kısmını yansıtmaları manasına gelir. Diğer yandan delilin sağlam ve güvenilir olmasını da ifade eder (17). Hakim meydana gelen maddi vakanın gerçeğine ancak somut

---

[1] “... Ortaya konulması istenilen bir delil aşağıda yazılı hâllerde reddolunur: a) Delil, kanuna aykırı olarak elde edilmişse., b) Delil ile ispat edilmek istenilen olayın karara etkisi yoksa., c) İstem, sadece davayı uzatmak maksadıyla yapılmışsa. ...”

[2] Yargıtay 4. CD. 07/05/2013 T. ve 2011/23710 E. ve 2013/13658 K) (e.t:25/11/2019: <https://legalbank.net>)

delilleri inceleyerek ulaşabilir. Delilin hükme esas teşkil edebilmesi için uyumsuzluk konusu vakayla ilgili olması ve vakayı ortaya koymaya elverişli olması kaçınılmazdır. Delilin maddi vaka veya işlenen suçla ilgili olması demek, maddi vakanın tamamı veya bir kısmı hakkında fikir verebilmesi demektir. Delil doğrudan veya dolaylı^[1] olarak maddi vakanın nasıl gerçekleştiğini ortaya koyabilir ^{[2] [3]} (9).

Maddi vakayla ilgisi olmayan, maddi vakaya dair hiçbir bilgi vermeyen emare ya da beyan delil olarak değerlendirilemez. Maddi vakayı temsil edicilik, yargılama faaliyetinden önce, geçmişte yaşanmış bir vakayı tasvir edebilme ve zihnimizde canlandırabilmedir. Maddi vakaya dair görüntü, ses kaydı, olayda kullanılan silah, görgü tanığının beyanı gibi kanıtlar vakayı temsil edici niteliktedir. Maddi vaka ile ilgisi olmayan konulardan yola çıkarak vicdani kanaate varılması hukuka aykırı olacaktır. Bu sebeplerden dolayı maddi vakayı temsil eden tek bir delil ile vicdani kanaate varmak mümkün olacakken maddi vakayı temsil etmeyen birden ziyade delilin varlığı vicdani kanaate varma imkanı vermeyecektir. Bir delilin tek başına gerçekliği, maddi vakanın tamamındaki gerçeklik ile örtüşmelidir. Maddi vakada bütün ile parçayı temsil eden delillerin de bir uyum içerisinde olması gerekmektedir.

Delilin ceza muhakemesi faaliyetinde anlam ifade edebilmesi ya da maddi vakayı temsil edebilmesi için bir sayısal limite ulaşması gerekmez. Failin savunmaları akla ve mantığa aykırı ise mahkemenin elindeki tek veya az sayıdaki delil ile sonuca varması hukuka aykırı olmayacaktır (16).

d. Deliller İspat Bakımından Önemli Olmalıdır: Ceza muhakemesinde ancak ispatına muhtaç konularla alakalı deliller ispat açısından önemlidir. Hususiyet arz eden, bir başka deyişle katkısı olmayan delillerle uğraşmanın bir faydası yoktur. Delil ile ispat edilmek istenen hususun hükme fayda sağlayacak nitelikte olması gerekir (1). Deliller maddi vakanın aydınlatılmasına katkı sağlamalıdır (2). İspat edilmesi gereken maddi vakayla bir ilgisi olmayan delilin ispata hiçbir açıdan katkısı olmayacaktır. Ceza muhakemesinde böyle bir ispat aracının en baştan elenmesi gerekir. Maddi vakanın çözümüne etkisi olmayan bir delilin iddianamede de yer almaması gerekir. Aksi halde

---

^[1] “*Deliller doğrudan ve dolaylı deliller olarak ikiye ayrılır: Doğrudan deliller: 1-Hâkimin şahsen bilmesi gerekenler, 2-Tanık beyanları, 3-Bilirkişi mütalaaları, 4-Yazılı belgeler. Dolaylı deliller: 1-Kanuni karineler, 2-Maddi emareler, 3-Hal ve vaziyet.* (12)”

^[2] Anayasa Mahkemesi, 04.11.2014 tarih ve 2012/542 başvuru numaralı kararın 63. No.lu prg., R.G. Tarih ve Sayı:13/01/2015-29235, Başvurucu: Güllüzar ERMAN)

^[3] Yargıtay CGK. 29.11.2005 Tarih, 2005/7-144E., 2005/150K. (E.T.: 26/11/2019)

iddianamede gereksiz ayrıntılar yer alacak ve ispat edilmesi gereken maddi vaka ile ilgisi olabilecek deliller sebebi ile belki de hiç çözülemeyecektir. Hem karışıklığa hem de kimi hukuksal sorunlara neden olabilecektir. Belki de adaletin gerçekleşmesinin önünde birer engel halini alacaktır. Maddi vakanın çözümüne katkı sunmayacak delillerin dosyada barındırılmaması gerekir. Örneğin bir hırsızlık suçunun muhakemesinde failin siyasal eğilimleri ya da cinsel yönelimi maddi vakayla doğrudan ilgisi olmadıkça ispat bakımından manasızdır. En nihayetinde çözüme etkisi ve katkısı olmayan delilin ispat açısından herhangi bir önemi yoktur (2).

e. Deliller Hukuka Uygun Olmalıdır: Delillerde aranan hukuka uygunluk kriteri, ispat ve delil hukuku bakımından modern zamanların getirdiği en önemli yeniliklerdendir (9). Maddi gerçeğe her ne suretle olursa olsun ulaşmak uğruna insan hak ve hürriyetleri feda edilemeyecektir. İnsan hak ve hürriyetleri maddi gerçeğe ulaşmaktan daha üst bir hukuki idealdir. Diğer yandan delillerin hukuka uygunluğu kriteri ceza muhakemesinde aynı zamanda bireysel ve toplumsal değerlerin korunmasını da ifade etmektedir. İnsan hak ve hürriyetleri delillerin hukuka uygunluğu ilkesini de içermektedir (16). Bir delil, yukarıda delile ilişkin sayılan diğer bütün vasıfları taşısa bile yasak yöntemlerle elde edilirse, bu delil, delil olma vasfını yitirir. Delillerin hukuka uygun olması, diğer yandan delil serbestisine getirilen sınırlamayı ifade eder. Delillerin hukuka uygunluğu, yasal düzenlemelerde öngörülen usullerle elde edilmiş olması ile mümkündür. Yasal düzenlemeler; sadece ceza muhakemesine ilişkin olanları değil, bütün hukuk düzenindeki mevcut yasal düzenlemeleri ifade eder (9). Hukuka aykırı delil hiçbir zaman hukuka uygun hale gelmeyecektir. Hukuka aykırılık ister ikame edildiği anda ister sonradan öğrenilsin bu delil yasak delil vasfında olacak ve vicdani kanaatin oluşmasına hiçbir tesiri olmayacaktır (16).

Diğer yandan hukuka aykırı elde edilmiş delilin yaptırımını sadece adil yargılanma hakkının zedelendiğinin tespiti ile sınırlı değildir. Hukuka aykırı delil elde etmek ayrıca bir takım ceza yaptırımlara tabidir (18).

f. Deliller Müşterek Olmalıdır: İçeriği sadece hâkim tarafından bilinen delillerle vicdani kanaatine ulaşması mümkün değildir. Ceza muhakemesinde yargılama sonucunda ulaşılan hükmün müşterek olabilmesi için; yargılamaya katılan diğer süjelerin yani iddia ve savunma süjelerinin de delillerin içeriklerini öğrenip bunlar hakkında fikirlerini açıklamış olmaları gerekir (9). Yani delil içeriğini sadece yargılama makamının bilmesi yetmez. Ceza muhakemesinde yargılamaya katılan diğer tarafların

da delilleri öğrenmesi ve mütalaa etmesi delilin müşterekliğini ifade eder. Delilin müşterekliği yargılamaya getirilip tartışılması ile sağlanır. Yargılama makamının kişisel bilgisine göre hüküm kurması delillerin müşterekliği ilkesine aykırılık teşkil eder ve adil bir yargılanma için kabul edilemez. Ceza Muhakemesi Kanunu, vicdani kanaatin duruşmada edinilmiş olması ve delilerin ortaya konulması prensiplerini aramıştır.^[1] (1).

Delillerin müşterekliğinin sağlanması aynı zamanda adil bir mahkemenin olduğu inancını topluma verir. Toplumun adalete olan güvenini sağlar ve inancını pekiştirir (19).

2.1.3. Delillerin Sınıflandırılması

Ceza muhakemesinde her şey delil olabilir. Ancak nelerin delil olacağı sorusuna muhtelif cevaplar verilmiştir. Örneğin sanık beyanları, tanık beyanları, soruşturma sürecindeki oluşturulan tutanaklar, belgeler, ses ve görüntü kayıtları, eşya ve araçlar, bunlar üzerindeki iz ve emareler delil olarak adlandırılmıştır (12). Delil türlerinin ayırımında ve tasnifinde çeşitli kriterler getirilmiştir. Doktrinde bu hususta çeşitli şekillerde tasnifler yapılmıştır (1).

Uygulamada ise (özellikle kolluk uygulamasında) delilin tasnifi ve çeşitliliğine dair görüşler farklılık arz eder. Doktrinde çoğunlukla kabul edilen tasnife göre deliller; beyan, belge ve belirti delilleri olmak üzere üç türe ayrılır. Beyan delili kendi içinde üçe ayrılmaktadır: 1- Şüpheli-sanık beyanı, 2-Tanık beyanı, 3-Diğer kişilerin beyanı. Diğer yandan belge delili de; 1-Yazılı belgeler, 2-Şekil tespit eden belgeler, 3-Ses tespit eden belgeler ve 4-Bilişim verisi şeklindeki belgeler olarak tasnif edilmektedir (20). Belirti (iz/emare) delilinde ise ikili ayırım yapılmaktadır: 1-Tabii belirtiler ve 2-Sun’i belirtiler (1).

Başka bir tasnife göre deliller; şahsi delil ve maddi delil şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Şahsi delilden kasıt “*beyan delili*”dir. Maddi delilden kasıt ise “*belge ve belirti delili*”dir. Bu tasnif delilin kaynağına dairdir. Kaynağı şahıs olan deliller beyan, kaynağı nesne olan deliller ise belge ve belirti delilleridir (20).

Bir başka tasnif ise; doğrudan doğruya deliller ve dolaylı deliller şeklinde ikili bir ayırım yapılmaktadır. Doğrudan doğruya deliller maddi vakanın konusu olan olayı

---

^[1] 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’ nun “*Delilleri takdir yetkisi*” kenar başlıklı “*Madde 217 – (1) Hâkim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilir. Bu deliller hâkimin vicdani kanaatiyle serbestçe takdir edilir. (2) Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir.*” şeklindedir.

doğrudan doğruya ispat eden delilleri ifade eder. Örneğin, mağdurun bıçakla yaralandığını gördüğünü söyleyen tanığın beyanında olduğu gibi, kasten yaralama olayını ispat eden delil doğrudan doğruya delildir. Bu görüş beyan ve belge delillerini doğrudan doğruya delil olarak tasnif etmektedir. Bu tasnifte belirti delilleri “dolaylı delil” olarak tarif edilmektedir. Dolaylı (*belirti*) deliller daha ziyade genel nitelikte olup, ispat edilecek konu yanında başka konuları da ispat edebilecek delillerdir. Genel nitelikte olmaları sebebi ile sağlamlıklarının araştırılması gereken delillerdir. Diğer bir ifade ile “*yan deliller*”dir. Bu deliller olayı tek başına ispata yeterli olmayıp, doğrudan doğruya delilerden edinilen kanaati destekleyici vasıftadırlar. Örneğin olay mahallinde şüphelinin DNA’ sının bulunması, maddi vakayı aydınlatmaya yetmeyecek ancak şüphelinin olay yerinde bir zaman diliminde bulunduğunu ispat edecektir. Süreç içerisinde, bilimsel gelişmeler sayesinde belirti delilleri, maddi vakanın çözümünde daha önemli hale gelmiştir. Masumiyet karinesinin bir zorunluluğu olarak tekrar edebileceğimiz delilden sanığa ulaşma ilkesi, ancak hukuka uygun elde edilecek belirti delilleri ile mümkün olacaktır (21). Diğer yandan belirti delilleri güvenilirlik bakımından da kıymetlidir. Bilhassa beyan deliline nazaran daha güvenilir olan belirti delilinde yanılma payının daha düşük olduğu düşünülmektedir. Bununla beraber beyan delilindeki bir takım zaafların da önüne geçilebilmektedir. Örneğin olay mahallinde parmak izi ve DNA’sı bulunan şüpheli, mağduru hiç tanımadığını, olay mahalline hiç gitmediğini söyleyemeyecek ve suç ile ilişkisini büsbütün inkar edemeyecektir ^[1]. Delillerin tasnifi ve türleri, değişik kriterlerle nasıl yapılırsa yapılsın delilin önümüze ikili tasnifi (doğrudan-dolaylı) ve üç çeşidi (beyan-belge-belirti) çıkmaktadır. Deliller farklı açılardan tasnif edilip türlere ayrılrsa da, ceza muhakemesinde her şeyin delil olabileceği ve yargılama makamının delilleri serbestçe takdir edebileceği değişmez bir kuraldır. Öte yandan adli bilimlerin ve teknolojideki ilerlemelerin ceza muhakemesine katkılarından dolayı bu tasnifler biraz yetersiz kalmaktadır (20).

2.1.4. Delil Çeşitleri

Delilerin tasnifi bölümünde yapmış olduğumuz izahtan çıkan sonuca göre tüm ispat vasıtaları “*delil*”dir. Genel olarak delillerin üçe ayrılır: *1-Beyan Delili*, *2-Belge Delili*, *3-Belirti Delili*. Bunlardan “*beyan*” ve “*belge*” delilleri, “*somut vakaya münhasır delil*”ler yani doğrudan delillerdir. Belirti delilleri ise dolaylı delillerdendir (1).

---

^[1] Yargıtay 6. CD. 03/06/2014 T., 2013/20182E., 2014/11223K. (E.T: 25/11/2019 :<https://legalbank.net>)

a. Beyan Delili: Beyan delili, geçmişte yaşanan maddi vakaya dair birçok kez doğrudan bilgi aktaran ve bu vakayı temsil eden delildir. Geçmişteki vakaya dair bilgi aktarımı yaptığı için bu delil, “tarihi vesika/delil” gibidir. Beyan delili yargılama makamının zihninde geçmişte yaşanan vakanın şuan canlanmasına imkan sunar. Beyan delili daha çok somut vakaya ilişkin olup “görgüye” dayanır. Kaynağının insan olması sebebiyle beyan delilinin “güvenirliliği” her zaman tartışmalara konu olmuştur. Kaynağı insan olan bu delile yapılan en büyük eleştiri ise olayın taraflarının kendilerini koruma arzusunun olduğudur. Diğer bir eleştiri ise insan zihnin unutma veya hatalı aktarım yapma konusundaki zaafıdır (16).

- **Şüpheli-Sanık Beyanı:** Ceza muhakemesi soruşturma ve kovuşturma safhalarından oluşur. Bu safhalarda suçun failine çeşitli adlar verilir. Soruşturma safhasında suç şüphesi altına bulunan faile “şüpheli”, kovuşturma safhasında suç şüphesi altındaki faile ise “sanık” denir. Ceza muhakemesi sonucunda verilecek hüküm doğrudan doğruya faili etkileyecektir. Bu nedenle şüpheli veya sanığın maddi vakaya ilişkin beyanları son derece önemlidir. Fail, bazen maddi vakanın tek bilgi sahibi olan kişisidir. Şüpheli veya sanığın beyanları “ikrar” niteliğindedir. Bu delil, geçmişten günümüze en önemli delillerden biridir (20).

Şüphelinin beyanı şahsi bir delil vasfında olmakla birlikte, bu beyanlar tutanağa geçirildiğinde artık belge deliline dönüşür. Şüphelinin beyanının, yargılamanın sonraki aşamalarında hakimi maddi gerçeğe ulaştırması için tutanağa doğru ve eksiksiz olarak aktarılması ehemmiyet arz etmektedir. Delil serbestliği ve vicdani delil sisteminin benimsenmiş olması nedeniyle failin farklı ve çelişkili beyanlarından hangisinin esas alınacağına dair kanuni bir düzenleme yoktur. Yargılama makamı, failin hangi süreçte alınan beyanına itibar ettiğini kararında gerekçesi ile birlikte göstermek zorundadır. Burada önemli olan şüpheli veya sanığın beyanının hukuka uygun olarak alınmış olmasıdır (9).

- **Tanık Beyanı:** Ceza muhakemesinde yargılanan maddi vakanın objesi olan fiili aracısız beş duyusu ile algılamış olan kişinin belleğinde kalan hususları soruşturma ve kovuşturma safhasında soruşturma ve kovuşturma makamlarına anlatmasına tanıklık denir (1). Tanık, çoğu zaman yargılama konusu maddi vaka ile ilgisi olmayan kişidir. Tanıklık ise bu kişinin, aniden maddi vakaya ilişkin bilgilerinden ibarettir. Tanık beyanı, rastlantısal bir vasıtaadır. Tanık, maddi vakaya dahili olmayan herhangi bir kişidir. Ceza muhakemesinde delil deyince genellikle akla ilk gelen tanık beyanı

delilidir. Günümüzde neredeyse tanıksız yargılama yok denecek kadar azdır (20). Tanık ifadesi ceza yargılamasında önemli bir delil olarak karşımıza çıkmaktadır (22).

Tanık beş duyusu ile maddi vakaya dair bizzat bilgisinin olması halinde “*görgü tanığı*” olarak adlandırılmaktadır. Maddi vakayı aydınlatacak bilginin doğrudan doğruya veya dolaylı yoldan elde edilmiş olması beyan delilinin, delil olma durumunu etkileyecektir. Görgü tanığının beyanı ile duyuma dayalı beyan karşılaştırıldığında, duyuma dayalı beyanın olayın çözümüne katkısı zayıf kalacaktır. Dolaylı bilgi sahibi olan duyuma dayalı bilgi sahibinin maddi vakayı temsil etme gücünün düşük olduğu kabul edilmektedir. Bu tanıkların beyanları, her zaman için dikkatlice yaklaşılması gereken delillerdendir. Zaafa açık olduğundan bu delile her zaman ihtiyatlı yaklaşılmalıdır (9). İnsan, duyu organlarına ulaşan verileri algılamasında neyin etken rol oynadığı sorgulandığında geçmişte yaşanan tecrübelerinin, beklentilerinin ve verinin ulaştığı andaki istek ve ruh halinin etkili olduğu gösterilmektedir. Algılanan veriler insan zihnine kayıt esnasında bir takım dış ve iç etkenlerle oluşan birtakım boşlukları kendiliğinden doldurmaktadır. Bu sebeplerden ötürü tanıkların geçmişi doğru hatırlamasına şüphe ile yaklaşmak gerekir (23).

- **Diğer Kişilerin Beyanı:** Ceza muhakemesinde şüpheli-sanık ve tanık beyanları şeklindeki ayrım dışında kalan diğer üçüncü kişileri ifade etmektedir. Yargılamaya dahil olan mağdur veya katılanların beyanları bu kategoride değerlendirilmektedir. Bu kişilerin dinlenmesi “*yemin*” hariç tanıklığa ilişkin hükümler uygulanarak gerçekleştirilir. Suç ile korunan hukuki değeri ihlal edilen mağdur ve suçtan zarar görenlerin beyanları yargılamaya konu maddi vakanın doğrudan tanığıdır. Bu kişiler teknik anlamda tanık değillerdir (16).

Şüpheli-sanık veya tanık beyanı ayrımı net olarak beyan delilini kategorize edemediği açıktır. İlgili makamların, soruşturmanın henüz başında, olay mahallinde bazı kişilerden aldıkları bilgileri “ifade sahibi” olarak kategorize etmeleri yaşanan tereddüdü ortaya koymaktadır (YGİY m. 4) (20).

b. Belge Delili: Belge delili, maddi vakayı tespit eden, insan emeği bir ispat vasıtası olup, temsili bir delildir. Belge maddi vakanın, belirli bir şekilde ve belirli bir nesnenin üzerine aktarılmasıdır. Belge kural olarak, düzenleyen kişi ya da kişilerin maddi olguyu tespit veya maddi vakanın oluşunu gösterme yönündeki iradesi ile ortaya çıkar. “*Belge*” kelimesi Ceza Muhakemesi Kanununun 125/1, 209, 215 ve 221. maddelerinde geçmekle birlikte geniş manada tanımı yapılmamıştır. Bununla birlikte ispata yarayacak

ve olayı temsil edebilecek her türlü nesneyi belge olarak kabul etmektedir. Ancak bu ceza hukuku için böyledir. Diğer hukuk dallarında ise bu durum farklılık arz etmektedir (16). Örneğin yaralı bir kimsenin kendi kanı ile olay mahallinde bulunan tahta bir kapıya kendisini kimin yaraladığını yazması halinde; tahta kapı bir belge delili olacaktır.

Ceza muhakemesi açısından, bir yazı parçası ile belge kavramı açısından bir fark yoktur. Bunların (yazı parçası ve belge) kim veya kimler tarafından düzenlendiğinin, gerçeğe uygunluğunun ya da orijinalliğinin önemi yoktur. “Belge”, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun üçüncü kitap (kovuşturma evresi), birinci kısım (kamu davasının yürütülmesi) dördüncü bölümde (delillerin ortaya konulması ve tartışılması) dar manada zikredilmiştir. Burada *okuma* yoluyla algılanabilen belgelerden söz etmiştir. Ancak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 209. maddesinin kenar başlığı, 20/11/2017 tarihli ve 696 sayılı KHK’nin 97. maddesiyle değiştirilerek “*okunması*” ibaresi “*anlatılması*” şeklini almıştır. Yine aynı düzenleme ile birinci fıkrasında yer alan “*okunur*” ibaresi “*anlatılır*” şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan “*okunmasına*” ibaresi “*anlatılmasına*” şeklinde değiştirilmiş, daha sonra bu hüküm 01/02/2018 tarihli ve 7079 sayılı Kanununun 91. maddesiyle aynen kabul edilerek kanunlaşmıştır (24). Burada belge okumak veya anlatmak şeklinde ifade edilen delilin ceza muhakemesine dahil edilmesi amaçlanarak, bu kelimelerin sözcük anlamları ile değil, delilin mahiyetine en uygun yolla “*delilin müşterekliği*”nin sağlanması amaçlanmıştır (20).

Belgenin maddi vakayı temsil edişi, birçok kez vaka anında ve vakanın içinde ortaya çıkar. Belgenin sureti veya fotokopisi gibi belgenin belgesi de belge delilidir. Çünkü vakayı, yargılama makamının önünde değil de gıyabında temsil eder. Belgenin içeriği sağlamlık bakımında beyan delilinden daha fazladır. Çünkü belge delili vaka anında ve vakanın içinde üretildiğinden hata ihtimali daha azdır. Bir belgenin fotokopisi de yazılı belge niteliği taşıyabilir. Fakat fotokopi, belgenin aslına uygunluğu noktasında her zaman tartışmalıdır. Aslına uygunluğu belgeyi tanzim eden kişi veya kurum onaylamadıkça böyle bir belgeye dayalı hüküm kurmak mümkün değildir^[1]. Ceza muhakemesinde belge delilinin sahiciliğinin, vakayı temsil kabiliyetinin ve güvenilirliğinin ortaya konulması bir zorunluluktur. Bu zorunluluk adil yargılanma hakkına ilişkin güvenceden kaynaklanmaktadır (16).

---

[1] Yargıtay 21. CD. 29/03/2016 T., 2015/6098E., 2016/2933K (E.T:25/11/2019 : <https://legalbank.net>)

Belgeler belli bir maddi vakayı temsil etmek üzere yapılan bir araç olduğundan, belge çeşitleri temsil tekniği ile yakından ilgilidir. Geçmişte, temsil aracı olarak sadece yazı kabul görmekteyken günümüzde geçmişte yaşanmış bir maddi vakanın yeniden canlandırılması/yaşatılması imkanı çoğalmıştır. Bu da “belge delili”nin çeşitliliğini arttırmıştır. Bu deliller, belge delili altında tasnif edilmiştir. Bugün bunlar; 1-Yazılı belge, 2-Şekil tespit eden belge 3-Ses tespit eden belge ve 4-Bilişim verisi şeklinde belge olmak üzere dörde ayrılmaktadır (1).

- **Yazılı Belge:** Uzunca yıllar sadece yazı vasıtasına müracaat edildiğinde akla sadece yazılı belge gelmekteydi. Belgenin zorunlu unsuru olarak akla hep yazı gelmiştir (1). Yazılı belgeler, maddi vakanın yargılanmasına başlanmadan önce düzenlenmiş olabileceği gibi ceza muhakemesinin yargılama faaliyetleri esnasında da düzenlenmiş olabilir. Yine muhakeme faaliyetinde gerçekleşen sözlü işlemlerin yazıya dönüştürülerek “tutanağa” bağlanma veya geçirilme şeklinde olabilir. Buraya sırayla örnek olarak; tehdit suçunda kullanılan imzasız not parçası, tanığın duruşmaya çağırılması ve sanığın sorgusunun duruşma tutanağına aktarılması gösterilebilir (20).

Yazılı belge ispat gücü yani güvenirliliği yönünden çeşitli tasniflere tabi tutulmuştur. Buna göre yazılı belge, basit (adi) belge, aksi sabit oluncaya kadar geçerli belge ve sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli belge olmak üzere üçe ayrılmıştır. Son ikisi karine niteliği taşıyan belgelerdendir. Ancak genel karine burada işletilmeyecek yargılama makamı bu belgelerin geçerlilik ve sahteliğini araştırmaya koyulacak ve bu belgelerin yasal durumunu tespit edecektir (16).

- **Şekil Tespit Eden Belge:** Somut bir vakayı temsil etmek üzere eşyaların ve kişilerin konumlarının, durumlarının şeklen tespiti gerekebilir. Şekli tespit eden çeşitli araçlar söz konusudur. Mesela görülen veya görülmeyen nesnelerin fotoğrafının çekilmesi, film veya kağıt üzerine aktarılması gibi işlerde kullanılan kamera, fotoğraf makinası mikroskop gibi cihazlardan yararlanır. Bir diğer vasıta ise resim çizilmesidir. Robot resim, kroki, plan gibi şekli tespit eden belgeler kullanılmaktadır (1). Doktrinde, şekil tespit eden belgeler içerik açısından tespit gerektirdiğinde “*onam tespit eden belge*” olarak da adlandırılmaktadır (2).

- **Ses ve Görüntü Tespit Eden Belge:** Ses ve görüntü kayıtlarının ispata etkisi ve tek başına delil olup olmayacağı hem doktrinde hem de yargı kararlarında tartışılmaktadır^[1]. Esasen bu tartışmalar bütün deliller için yapılmalıdır. Çünkü

^[1] Yargıtay 5. CD. 11/07/2014 T., 2013/16791E., 2014/516K. (E.T.:25/11/2019 :<https://legalbank.net>)

Anayasa^[1] ve kanunlarda delil değerlendirme bakımında bazı düzenlemeler yapılmış, bunun dışında kalan bütün durumlar için serbest delil değerlendirme prensibi benimsenmiştir. Özel düzenlemeler dışında kalan delil serbestisi ilkesi çerçevesinde her somut vakada ortaya konulan delillerin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekir. Çünkü bir hususun delil olarak kabul edilip edilmemesi ayrı bir husus olup; delil olarak kabul edildiğinde ise sadece bu delilin vicdani kanaate varmaya yeterli olup olmadığı farklı şeylerdir. Bu delilin ortaya konulmasının mutlaka yazı ile olması gerekmemektedir. Yazılı belgeden bilgi aktarımı okuma veya anlatma şeklinde iken, ses ve görüntü içeren belgeler görme, dinleme ve izleme suretiyle ortaya konulabilecektir (20).

- **Bilişim Verisi Şeklindeki Belge:** Bilişim verisi sayısal (dijital) bir delildir. Sayısal delil, ceza muhakemesinde maddi vakayı kısmen veya tamamen ispata yarayacak nitelikte, bilişim sisteminde saklanan hukuki ve teknik süreçlerin sonucunda ortaya çıkarılan veridir (25).

Bilişim sisteminde yer alan elektrik yükleri cihazlarla okunarak veriler bilgiye dönüştürülmektedir. Dijital deliller, bilgisayar hafızaları, taşınabilir hafızlar, güvenli sayısal hafıza kartları (SD kart – Secure Digital Memory Card), sim kartları ve bilgisayar chipleri gibi manyetik ortamlarda bulunmaktadır. Bilişim teknolojisinde irade açıklaması içeren ve oluşturulması teknik yöntemlerle mümkün olan, diğer yandan oluşturanın kim olduğu belirlenen bu tür veri grupları teknik manada “belge” vasfındadır. Bu tür belgeler yine bilgisayarlardan faydalanılarak ve bilgisayarlardaki paket programları kullanarak düzenlenir ve belli bir isim altında kaydedilerek bilgisayarın içinde depolanır. İstendiğinde çıktı alınmak suretiyle yazılı hale getirilebilir (1). Delilin sayısal hale gelmesi, suç mahalli veya olay mahalli kavramlarını da etkilemiştir. Sanal ortama taşınarak suç mahalli çok geniş bir sahaya yayılmıştır. Olay mahalli artık suçun işlendiği yer olmayıp sayısal verinin saklandığı ortamlar olmuştur (2).

c. Belirti (İz –Emare) Delili: Belirti, maddi vakaya ilişkin dolaylı bilgiler veren izlerdir (9). Başka bir tanımla olay yeri inceleme ile keşfe konu olan ve somut maddi vakadan geriye kalan her türlü iz, emare ve eserlerdir. Bu iz, emare ve eserler kimi zaman failin iradisiyle kimi zaman da iradesi dışında olay mahallinde bırakılırlar (26). Belirti (iz-emare), meydana gelen maddi vakanın doğal birer parçasıdır. Bu parça, fiili

---

[1] 1982 Anayasası “C.Suç ve cezalara ilişkin esaslar” kenar başlıklı “Madde38/6- Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.” şeklindedir.

işleyen failin iradesi dışında ve ona rağmen meydana gelip o maddi vakayı doğal bir şekilde temsil edebilir. Yani o parçanın bütünü yansıtmaması, göstermesi, eşyanın doğası gereğidir. Belirti delili sadece vakanın temsili için olduğu söylenebilir. Bu delil tek başına ispatı sağlayamaz. Buna karşılık ispata vasıta olabilir. Ancak, bu parça, bir tek o somut vakayı değil, o maddi vakanın dahil olduğu olayı genel olarak temsil ettiği söylenebilir. Doğal belirti genel anlamda “*temsili delil*” olabilir. Bu sebeptendir ki somut maddi vakayı da temsil edip etmediğinin titizlikle araştırılması gerekir. Örneğin vakanın meydana geldiği yerde bulunan parmak izinin, suçtan önce veya sonra meydana gelmiş olması muhtemeldir. Bu sebeptendir ki doğal belirti adı verilen bulguların tek başına ispatı sağladığı söylenemez (1).

Öte yandan belirtinin, ceza muhakemesinde yargılama konusu maddi vakayla doğrudan ilişkili olması durumunda somut bilgi kaynağı delile dönüşmüş olacaktır. Bu durumda da artık delil ispata vasıta olabilecektir. Burada belirti ile delili ayıran şey, ispatı zorunlu olan maddi vakayı temsil yeteneğidir (16).

Belirti delilleri kendi içinde eşyaya ait olanlar ile şahsa ait olanlar olmak üzere ikiye ayrılır. Eşyaya ait olanlar maddi vakada kullanılan ve vakayla ilgili olan eşyalara ait izler taşır. Örneğin adam öldürmede kullanılan alet, trafik kazasında kazaya karışan otomobile ait fren izleri bu niteliktedir. Faillere ait kan lekesi, tükürük, cinsel salgı, parmak izi, diş izi vs. ise şahsa ait belirtilerdir (9). Bunun dışında da belirti delillerinin çeşitli şekillerde sınıflandırıldığı görülmektedir. Belirti delilleri, doğal yapıları nazara alınarak; 1-Fiziksel, 2-Kimyasal, 3-Biyolojik olmak üzere üç ana kategoride toplanarak sınıflandırılmakla birlikte, meydana geliş şekline göre “*doğal-suni belirtiler*”; anlamına göre “*kesin-şüpheli belirtiler*”; pozisyonlarına göre “*sabit-gezici belirtiler*”; sürecine göre “*kalıcı-geçici belirtiler*”; bulgunun elde edilmesine (delilin yüzeydeki boyutuna) göre “*pozitif(iki boyutlu)-negatif (üç boyutlu) belirtiler*”; ispattaki niteliğine göre “*doğrudan doğruya-dolaylı belirtiler*”; analizcilere göre “*parça-şekil-baskı belirtiler*” olarak da sınıflandırılabilmektedir (27).

a-Fiziksel Belirti Delilleri: Fiziksel delil farklı yaklaşımlar ile sınıflandırılmaktadır (28). Fiziki deliller, kimyasal ve biyolojik delillerin dışında kalan tüm delilleri ifade eder. İz bulguları da fiziksel deliller içerisinde telakki edilir.

Fiziksel delillerin incelenmesi mukayese ve tanımla şeklinde yapılır. Örneğin bir mermi çekirdeğinin hangi silatan çıktığının anlaşılabilmesi için mukayese gerektirir.

Ancak bir kan lekesinin şahsa mı ait yoksa hayvana mı ait olduğu ise bir tanımlama ile yapılabilir (29).

Adli bilimlerin temelini oluşturan E. Locard tarafından ifade edilen “*her temas bir iz bırakır*” prensibi (10) ile işlenen birçok suçta uyuşmazlığın çözümüne katkı sağlayacak bir takım izler aranır. Biz aşağıda fiziksel delilleri irdelerken izlerden başladık.

- **Parmak İzi:** İnsanların parmak izleri birbirlerine benzemez, değişmez ve değiştirilemez. Parmak izlerinin kendine has bu özellikleri sayesinde kişilerin kimliklerinin teşhisine imkan verir. Bu bir nevi kimlik tespiti gibidir (1).

Parmak izleri insana ait olanları ifade eder. Parmak uçlarından başlayan birinci boğumdan parmak sonuna kadar yani tırnak dibine kadar olan insan elinin bir bölümünü ifade eder. Her insanda farklı çeşitlemelerde görülen, boyutlu çizgisel hatların, vücuttan salgılanan sıvıların nesnelere üzerine geçmesi ile nesnelere üzerinde oluşturduğu izlere parmak izi denilmektedir (2).

Parmak izine dair bilgilerin tarihi çok eskilere dayanmaktadır.^[1] Bu konuda tarihte ilk bilimsel makaleyi İngiliz bitki morfolojisti olan Nehemihan Grew aslına en yakın olarak, el ve ayaklardaki papil hatlarını, papil mesafelerini ve porları tanımlayarak 1684 yılında yayınlamıştır. Parmak izinin ülkemizde bilimsel anlamda kullanılmaya başlanması 1910 yılına dayanır. 1910 yılında Macar asıllı Yusuf CEMİL bu çalışmaları başlatmış ve aynı sene İstanbul’da “*Daktiloskopi Dairesi*” kurulmuş ve bu sahadaki tüm faaliyetler bu daire tarafından yürütülmüştür (30).

Parmak izlerinin sınıflandırılmasına 1800’lü yıllardan sonra başlanmıştır. On parmak HENRY-GALTON sınıflandırması, milyonlarca parmak izini ana ve alt gruplara ayırarak yapılan sınıflandırmadır. HENRY-GALTON sınıflandırması dünyada en fazla kullanılan sınıflandırmadır. Bunun yanında yaygın bir şekilde kullanılan diğer bir sınıflandırmayı ise VUCETICH yapmıştır (30).

Galton, ark, kementli ve wirbel ana iz gruplarına ayırırken *Henry*, beyzi helezon, merkezi cepli, ikiz iz basit halka, karışık iz, ulnar, radyal gibi alt iz grupları eklemiştir. Bu on parmak sınıflandırmasının dışında orta parmak, işaret parmağı ile başparmak izleri kullanılarak yapılan çift el ve tek parmak sınıflandırmaları da yapılmıştır. Bu manuel sistemden daha sonra dijital sistemler kullanılarak arşiv ve sorgulama veri tabanına dayanan *AFIS* (otomatik parmak izi teşhis sistemine)’e geçilmiştir (30).

^[1] Daha geniş bilgi için; KARAKUŞ Oğuz, Kriminalistik, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s:319-353

Parmak izi, anne karnında oluşur ve ölene kadar da değişmez. Ancak bir takım dış etkenlere bağlı olarak bozulmalar meydana gelebilir. Deri hastalığı veya kaza gibi durumlarda tamamen yok olabilir. Bu izler yok olmaz ise yine kişiye has özellikleri yansıtacaktır. Parmak izinin çoğu zaman çıplak gözle tespiti mümkün değildir. Aynı zamanda çok çabuk bozulabilen hassas izlerdir. Parmak izinin kime ait olduğunun tespitini sağlayacak bilimsel sonuçlara ulaşmak için bu izlerin görünür ve yorumlanabilir hale gelmesi için, uzmanı tarafından fiziksel ve kimyasal tekniklerin kullanılması gerekmektedir (2).

Parmak izinin en önemli özelliği değişmez ve değiştirilemez olmasıdır. Yanma, sıyrılma veya aşınma gibi herhangi bir sebeple üst deri tabakasında oluşacak tahrifatlar zaman içerisinde eski halini alarak yenilenmektedir. Derin kesikler kişinin izlerine yeni karakteristik özellikler katacağından yine kişiye özgü olacaktır. Parmak izinin değiştirilmesi mümkün olmadığı gibi, sahte parmak izi bırakmak da günümüzde imkansız görünmektedir (2). Belki değişen ve gelişen teknoloji ile gelecekte mümkün olabilir. Parmak izlerinin suç soruşturmalarında kullanılmaya başladığından beri günümüze kadar yapılan çalışmalarda iki farklı insanın parmak izinin aynısına rastlanmadığı bilinmektedir. Yapılan çalışmalarda iki parmak izinin bir birinin aynısı olup olmadığının tespiti için 64 milyar kişinin incelenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (14). İki tane aynı parmak izinin kesinlikle var olmayacağı varsayılmaktadır. Bir parmak izinin üzerinde karşılaştırılabilecek yaklaşık yüz elli adet kişisel hat karakteristiği mevcuttur (2).

Parmak izlerinin karşılaştırılmasında birbirlerine benzeyen ne kadar nokta olursa olsun, benzemeyen birkaç noktanın bulunması durumunda olay mahallinden elde edilen iz ile karşılaştırılan izin aynı parmağa ait olmadığı kesin olarak söylenir (14).

- **Avuç İçi İzi:** Avuç içi, kolun bilek kısmında başlayarak parmakların başlangıç kısmına kadar olan elin iç ara yüzüdür. Herhangi bir yüze temas etmesi neticesinde avuç ayasında bulunan papil hatlar temas edilen yüzeyde izler bırakır. Bu izlere avuç içi izler denir. Parmak izlerinde bahsettiğimiz papil çizgilerin benzerleri avuç içi izlerde de görülmektedir. Avuç içi izlerin yüzeye temasında bütün kıvrımlarının yüze geçmesi gerekmez. Temas edilen zemin üzerinde şartlar uygunsa parmak izi gibi çok net avuç içi izler kalabilir. Avuç içi izler de temas edilen yüzeyde tıpkı diğer izlerdeki gibi negatif ve pozitif boyutlar bırakabilir. Öte yandan görünmeyen izler de olay mahallinde bırakabilir (2). Olay mahallinde elde edilen el izleri; özellikle elin şekli, parmakların

sayısı (tam-fazla-eksik), boyutları, elin vaziyetinin tespiti uyumsuzluğun çözümüne katkı sağlar (31). Olay mahalline daha nesnel bakabilmek için ideal delillerden biridir. Olay mahallindeki izlerin toplanması da ayrıca daha az zaman ve materyale ihtiyaç doğurur (28).

- **Diş (Isırma) İzi:** Adli diş hekimliği çalışmaları sayesinde kitlesel ölümlerde kimliklendirme ve ısırma izlerine dayalı kimliklendirme konularında oldukça yol kat edilmiştir. Isırma izlerine dayalı kimliklendirme konularında ağız yapısı, ısırma ve mekaniği ve dişlerin karakteristik dizilişleri esas alınarak izden maddi vakanın çözümüne katkı aranmaktadır. Olay yeri incelemesinde diş ısırık izleri hem insan vücudu hem de ortamda bulunan bir takım yiyecekler üzerinde aranır. Yiyecekler üzerinde ısırma neticesinde oluşan diş izleri genelde kolaylıkla tanınmakta ve muhafaza altına alınabilmektedir. Öte yandan olay mahalli incelemesinde veya antermortem/postmortem vücut muayenelerinde diş izi olabileceği düşünülen izler gözlemlendiğinde bunlar mutlaka değerlendirmeye alınmalıdır. İnsan vücudunda gözlemlenen diş izleri için ise DNA incelemelerine yönelik bulgular ilk etapta toplanmalıdır. Daha sonra izlerin genel konumunu ve ayrıntısını gösterecek şekilde ölçü kullanılarak bu izler fotoğraflanmalıdır. Ölü muayenelerinde ölümü takip eden sekiz saatlik süre içinde ısırık izleri toplanmalıdır. Aksi halde postmortem değişimler bu izlerin kaybolmasına yol açacaktır (32).

Vaka olarak çoğu zaman cinsel saldırılarda bulgu olarak saptanır. Isırığı yapan kişiyle, tespit edilen diş izlerinin geriye dönük olarak karşılaştırılması yapılmalıdır (28).

- **Ayak ve Ayakkabı İzi:** Ayak izleri ile ayakkabı izleri konusunda sıklıkla karşılaşılan sorun her ikisinin de aynı olduğunun düşünülmesidir. Ayakkabı izleri ayaktaki ayakkabıya ait izler iken, ayak izleri çıplak ayak tabanının yüzeye bıraktığı izlerdir. Olay mahalli incelemelerinde en çok karşılaşılan iz gruplarından biri de ayakkabı izleridir. Elde edilen ayakkabı izi tıpkı parmak izi gibi karakteristik bir özellik taşır ve kesin teşhis yapılmasına olanak tanımaktadır. Bununla birlikte ayağa giyilen çorapla yüzeyde oluşmuş izlerin de her zaman olmasa bile karakteristik yönü bulunmaktadır (32).

Ayak ve ayakkabı izleri, yürüyüşe uygun ayağın durumuna ve yüzey yapısına göre yüzeyde çeşitli baskı izleri bırakır. Yüzeyin durumuna göre ayak veya ayakkabı izleri, pozitif veya negatif izler bırakır (2).

Pozitif ayak veya ayakkabı izleri; yüzeyde bulunan çeşitli maddeler sayesinde gözlemlenir. Tozlu bir ayağın veya ayakkabının düz yüzeyde bıraktığı izler veya kanlı bir ayağın veya ayakkabının bıraktığı izler böyle izlerdir. Ayağın veya ayakkabının kalıbından değil, üzerlerine bulaşmış toz, kan, boya veya çamur gibi maddelerin bıraktığı izlerdir. Bu gibi yüzeyde bulunan maddeler sayesinde kolayca gözlemlenen izlerdir. Toz şeklinde olması halinde ise çıplak gözle gözlemlenebilir. Ancak yüzeye yatay şekilde ışık verilmek suretiyle gözlemlenebilir.

Negatif ayak veya ayakkabı izleri; ayağın veya ayakkabının bizzat kendisinin, vücut ağırlığının oluşturduğu baskı neticesiyle oluşan izlerdir. Bu tür izler yumuşak yüzeylerde çoğunlukla gözlemlenir. Örneğin kumsalda, çamurda veya karda oluşur. İze yansıyan ayağın ya da ayakkabıdan yansıyan izlerdir. Ayakkabıdan yansıyan izler ise tabandaki karakteristik şekli almaktadır. Olay mahalinde kolayca gözlemlenir. Ancak dış etkenlere bağlı olarak da kolayca kaybolabilirler (2).

Çıplak ayak izlerinin yanısıra çorap giyilmiş olan ayakların izleri de karakteristik özellik taşıyabilir. Çorabın sahip olduğu kumaş yapısı ile yırtık veya sökük olması gibi durumlar yüzeyde karakteristik izler bırakabilmektedir (2). Ancak buradan faile ulaşmak oldukça güçtür. Tıpkı eldiven takılmış ellerin yüzeyde parmak izleri bırakmaması gibidir.

Ayakkabıların yüzeyde oluşturdukları baskı izlerinin analizinde, tabanlarının ve diğer bölümlerinin sahip olduğu ve yüzeyde bıraktığı izlerin karakteristik özelliklerinden yararlanılır. Ayakkabıların klasik özellikleri, ayakkabıların üretim aşamasında üretici tarafından tasarlanan ve bilinçli olarak ayakkabıya kazandırılan marka, numara, desen ve çizgiler gibi aynı seride üretilen bütün ayakkabılarda aynı olan vasıflardır. Ayakkabının karakteristik özellikleri ise, ayakkabının kullanımıyla doğrudan etkilidir. Üretimden sonra kullanıcının iradesi dışında yıpranmalardan kaynaklanan şekil bozuklukları o ayakkabıya yeni karakteristik özellikler katar. Kesik, yırtık, çizik, aşınmışlık, kopukluk veya bunlara benzer deformasyonlardan kaynaklanan özellikler buna örnek gösterilebilir. Kişinin kullanım tarzıyla, kilosuyla oluşan arızalar da ayakkabıların karakteristik özelliğini gösterir (2, 31).

Yüzeyde oluşan ayak ve ayakkabı izleri maddi vakanın oluşuna dair fikirler de verir. Failin olaydaki konumu, istikameti, ayak açısı, adım genişliği ve uzunluğu gibi verilerden hareketle maddi vakanın oluşuna dair veri elde edilebilir. Öte yandan eldeki

bu veriler, şüpheli sayısının azaltılması veya şüphelilerin sayısının belirlenmesinde soruşturmacılara büyük kolaylık sağlar (33).

- **Alet İzi:** Olay mahallinde gözlemlenen diğer iz delilleri ise failin suçu işlerken kullanılan aletlerin izleridir. Seri üretilen aletler zaman içerisinde kişisel kullanıma bağlı olarak aşınma, sürtünme ve yıpranma neticesinde bir takım yeni karakteristik özellikler kazanacaktır. Böylece diğerlerinden ayrılmış olacaktır. Diğer yandan her ne kadar seri üretim ürünü olsa da imalat aşamasında da bu karakteristik özelliklerin oluştuğu gözlemlenmiştir. Aletlerin bu tür ayırt edici vasfından faydalanarak suç işlenen yerlerden elde edilen bir kısım alet izleri suç aletini tespit etmeye ve olayı aydınlatmaya yarayabilir (14).

Temas sonucu oluşan her türlü kalıntıya iz adı verilir (14). Bir nesne ile başka bir nesne veya insan bedeni arasındaki fiziksel temas sonucu oluşan izlere, alet izi adı verilir. Ateşli silahların kovan ve mermi çekirdeği gibi çeşitli parçalarının bıraktığı izler de alet izidir (2).

Alet ile aletin temas ettiği iki yüzey birbiriyle fiziksel temasa girdiğinden ve yeterli basıncın oluşması halinde güçlü yüzey, daha zayıf olan yüzeyde güçlü yüzeyin karakteristik izlerine rastlanabilir. Alet izlerinin analizleri, maddi vakadan elde edilen izin belli bir alet ile oluşturulduğu hakkında bir sonuç elde etmeye yönelik olabileceği gibi, izin şüpheli alet ile oluşturulmadığı yönünde de sonuç verebilecektir (2).

Suç işlemek amacıyla kullanılan araçlar, suç mahallinde veya mağdur üzerinde analiz edilebilir nitelikte çoğunlukla iz bırakmaktadır. Genel olarak suç mahallinde iki tip alet izi ile karşılaşmaktadır. Bunlardan biri “*basınç izleri*” diğeri ise “*sürtünme izleri*”dir (32).

Basınç izleri; Nesnelere yüzeye karşı uyguladıkları basınç neticesinde üç boyutlu ve yüzeyden belirli bir derinliği olan izlerdir. Bu tür izler, genel olarak olay mahallinde ilk bakışta rahatlıkla gözlemlenebilen izlerdir (32).

Sürtünme izleri; Nesnelere ile yüzeyler arasında meydana gelen sürtünme neticesinde iki boyutlu ve yüzeyden belirli bir derinliği olmayan izlerdir. Bu tür izler, genel olarak olay mahallinde ilk bakışta görünmeyen izlerdir. Ancak bu izleri taşıdığı düşünülen yüzeylerin mikroskop altında incelenmesi neticesinde, paralel çizgiler şeklinde sürtünme izlerinin oluştuğu gözlemlenebilmektedir (32).

Bu iki tip izin dışında, kesme suretiyle meydana gelen alet izlerine de rastlamak mümkündür. Kesme işlevi hem basınç, hem de sürtünme hareketleri ihtiva ettiğinden

hem basınç izi hem de sürtünme izi görmemiz mümkündür. Alet izleri olay mahallindeki her noktada gözlemlenebilir ise de genellikle zorlama uygulanan suç mahalline giriş noktalarında ve kesi işlemi uygulanmış yüzeylerde gözlemlenmektedir (32, 2).

Suçta kullanılan aletlerin izleri zorlama yapılan yüzeyde çıkabileceği gibi zorlama yapılan cisme ait yağ, pas, boya, elyaf, kumaş, talaş parçaları vb. maddeler de; suçta kullanılan aletlerin üzerinde gözlemlenebilmektedir. Bu da şüpheli aletleri olayla irtibatlandırmak açısından oldukça önemlidir (14, 34, 32).

- **Tekerlek İzi:** Tekerlek izi, her türlü nakil vasıtasının yer değiştirmesini sağlayan bölümlerinin temas ettiği yüzeylerde bıraktığı pozitif ve negatif izlerdir. Tekerlek izi aynı zamanda bir baskı izidir. Baskı izleri bir takım benzerlikler gösterir (2). Tekerlek izleri ayak-ayakkabı izlerine benzerlik göstermekle birlikte; tekerlek izi devam nitelikte olduğundan tam bir iz tespiti için tekerleğin bir tur dönmüş şekilde iz bırakması gerekir. Şayet nakil vasıtası dört tekerlekli ve düz bir hat boyunca ve doğru olarak hareket ederse bu nakil vasıtasının sadece arka tekerleğinin izleri görülebilir (34). Tekerlek izinin incelenmesinde temel alınan nokta, ayak izlerindeki gibi üretime dayalı “klasik” izler ve kullanıma dayalı “karakteristik” izlerdir. Bu izler nakil vasıtasının hareket yönünü de belirlemeye yardımcı olur (2).

Günümüzde işlenen birçok suçta özellikle cinayet, hırsızlık, soygun, adam kaçırmaya gibi suçların işlenmesinde ulaşım için nakil vasıtaları kullanılır. Olay mahalline geliş gidiş yolundaki tekerlek izleri faillere ulaşmada katkı sağlar (14).

Diğer nakil vasıtalarının tekerleklerinin üzerine harf, rakam veya üretici markaya has bazı özel işaretlerden oluşan seri numaraları basılmaktadır. Bu numara ve ayırt edici işaretler iz delili açısından önemli fonksiyonlar icra eder (2).

- **Ateşli Silah (Balistik) İzi:** 5237 sayılı kanunun 6. maddesindeki silah tanımından ateşli silahlar, ateşli olmayan (kesici, delici ve bereleyici) silahlar, patlayıcı maddeler ve kimyasal maddeler kapsam içine alınmıştır. Ancak biz burada ateşli silahların iz delilini irdelleyeceğiz. Ateşli silahlar dışında kalan diğer silahlar ise yine maddi deliller içerisinde yer yer irdelenmiş olacaktır.

***Ateşli silah:** “Mermi çekirdeği veya saçma tabir edilen özel şekil ve nitelikteki maddeleri, barut gazı veya bu neviden patlayıcı ve itici güç ile uzak mesafelere kadar*

atabilen silahları^[1] ifade eder. Süreç içerisinde silah kavramı “ateşli silah” ile özdeşleşmiştir (35). Ateşli silahlar; yarı otomatik, tam otomatik, uzun ve kısa namlulu gibi kategorilere ayrılabilir (2). Diğer yandan tabanca, tam otomatik silah, yivli av tüfeği ve spor ve nişan tüfeği ve tabancalar gibi karakteristiklerine ve işlevlerine göre bir ayırım da yapılabilmektedir.

Silah incelemesi balistiği de içine alan geniş bir iz bilim dalıdır. Ancak balistiğin, silah incelemesinin içinde daha spesifik bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Balistik; “*atışa hazır bulunan fişegin veya roketin ateşlenmesinin ardından yanma odasında meydana gelen basınç-ısı değişimlerini, mermi çekirdeğinin namlu içerisindeki veya roketin atım kovanı içerisindeki ivmeli hareketini, mermi çekirdeğinin namluyu veya roketin atım kovanını terk etmesinin ardından havada veya uzaydaki hareketlerini, nihayet uçuşun sonunda hedefteki hareket ve etkilerini inceleyen bilim dalı*” olarak tanımlanmaktadır (36). Balistik, iç balistik, dış balistik ve etki (nüfuzi) balistik olmak üzere üç bölüme ayrılır. Bununla birlikte doktrinde balistiğin farklı tasnifleri de yapılmaktadır^[2] (35).

İç balistik; mermi çekirdeğinin yatak ve namludaki hareketlerini inceler.

Dış balistik; mermi çekirdeğinin namluyu terk etmesinden çıkıp hedefe kadar olan süreci inceler.

Etki (nüfuzi) balistik; mermi çekirdeğinin hedef üzerindeki çarpma etkilerini inceler (14).

Silah incelemesi, bir takım tanımlama yapmayı gerektirir. Bir merminin bilinen bir silahtan ateşlenip ateşlenmediğini belirlemek amacıyla kovan, kartuş, mermi çekirdeği ve diğer mermi parçaları üzerinde iz karşılaştırması yapılabilir. Bu inceleme neticesinde suçta kullanılan silaha dair bir takım bilgilere ulaşılabilir (34).

Birçok suç mahallinde ateşli silah – balistik bulgulara rastlamak mümkün olduğu gibi, bunlardan geri kalan atıkların fiziksel ve kimyasal deliller kapsamında analizleri de yapılabilir. Mermi çekirdeği üzerindeki set izleri iz delili, silah parçalarının uyumu parça delili, barut atıkları kimyasal delil olarak değerlendirilebilmektedir (14).

“Fişegin ateşlenmesiyle birlikte, kovanda meydana gelen barut gazı basıncıyla kovandan ayrılıp, yatağı ve namluyu terk ederek hedefe doğru yol alan ve hedefi tahrip

---

[1] Ateşli Silahlar Ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliği'nin madde 2/e bendi (Resmî Gazete Yayın Tarihi 01/06/1991 ve No: 20888)

[2] Balistik, 1-İç balistik, 2-Dış balistik ve 3-Terminal balistik olmak üzere üçe ayrılır (35).

etmeye yarayan kurşun nüveden yapılmış olan fişeğin parçası mermi çekirdeği” olarak tanımlanmaktadır (2).

Ateşli silahlar, çalışma prensipleri, artıkları, isabet ettikleri yüzeylerdeki etkileri ve meydana getirdikleri izler bakımından birbirlerine çok benzerdirler. Ateşli silahların atış için çalışma prensibi şöyledir; ilk önce tetik çekilir ve tetik horoz veya ateşleme iğnesinin mermi kapsülü kısmına vurur. Bunun neticesinde kapsül haznesindeki hassas madde (fulminat) yanar ve oluşan alev kanallardan ilerleyerek barutu ateşler. Ateş alan barut ortama şiddetli bir gaz verir ve mermiyi kovandan ve silahın namlusundan dışarı çıkarır. Bu prensiple ateşlenen mermi geride bir takım izler bırakır. Ateşleme iğnesinin kapsüle vurduğu darbe nedeniyle bir iz oluşur. Barut gazının tesiri ile kovanın geriye itilmesi ile iğnenin bulunduğu tablanın izleri kovana geçer. Mermi çekirdeği önce kovani sonra da namluyu terk ederken yiv-set izleri mermi çekirdeğine geçer (14).

Yukarıda ifade edilen fiziksel belirti delilleri içerisinde ateşli silahların oluştuğu izler gelir. Her ateşli silah izi, kendisine ait karakteristik özellik taşır. Bu izler aynı marka, aynı çap ve modeldeki benzerlerinden iz konusunda ayrılır. Tıpkı parmak izinde olduğu gibi izler birbirine benzemez. Bu farklılık, ateşlenen her mermi çekirdeğinin hangi silahtan ateşlendiğini tespitine hizmet eder. En azından elde edilen silahtan çıkıp çıkmadığını bilmemize yardımcı olur. Ateşli silahların birbiriyle ortak ve benzer olduğu başka bir hususta da her silaha ait “*atış artıklarının*” kalmasıdır. Ateş eden kişinin elleri ile kıyafetinin kol ağzlarında barut yanmasından kaynaklı izler kalır. Diğer taraftan aynı şekilde barut artıkları ateş eden silahta, mermi çekirdeğinin giriş yerlerinde ve silaha çok yakın olan şahıs veya yerlerde gözlemlenebilmektedir (14).

Yukarıda etki balistiğin de tanımı yapılmıştır. Mermi, silahı terk ettiğinde sahip olduğu enerji ile çarptığı cisimlere tesir eder. Ayrıca merminin sertliği bu tesirin katsayısını arttırır. Bir kısım mermilerin fiziksel yapıları açısından dış yüzeyleri sert metallerle kaplanmıştır. Bu çeşit mermilerin hedef üzerindeki tesirleri daha yüksektir. Metal kaplı olmayan mermilerin ise sert yüzeylere çarpması sonucu yüzeyin sertliğine bağlı olarak merminin çarpma noktasından başlayarak geriye doğru ezildiği gözlemlenmektedir. Ezilen bu merminin giriş deliği^[1]ndeki çapı daha geniş olur. Ayrıca

^[1] Giriş Deliği: “*Mermi çekirdeğinin yüzeye değdiği noktada görülür. İnsan vücuduna isabet eden mermi giriş deliği, çeşitli etkenlere bağlı olarak; düzgün kenarlı, daire veya yırtık ya da yıldız ve oval şeklin gözlemlenir. Vücudun yumuşak dokularına giren mermiler giriş delikleri çoğunlukla çaplarından küçüktür., Sert dokulara giren mermiler çaplarına uygun giriş deliği oluştururlar. Giriş deliklerinin çapları ise barutun cinsine, miktarına, merminin biçimine, atış ve giriş yönüne ile atışın*

hedefe varış mesafeleri de metal kaplı olan mermilere göre daha düşük olur. Bu açılardan mermilerin fiziksel özellikleri ve türlerine göre hedefe varış süre ve mesafeleri ile hedef üzerindeki yıkımları farklılaşmaktadır. Ayrıca hedeflerin durum ve yapıları da merminin tahribatını etkilemektedir (14).

Mermi çekirdeğinin etkisini merminin yapısı olmakla birlikte asıl etkiyi oluşturan kinetik enerjidir (37). Bir cisme kuvvet uygulandığında, o cisme kinetik enerji kazandırılmış olur, kütlesi ile ters orantılı olacak şekilde hızı artar ve dış dünyada bir iş meydana getirilir. Ateşli silahlardan atılan merminin de sahip olduğu enerji kinetik enerjidir. Enerjinin biri ise “*Joule*”dur. Kinetik enerjinin “*öteleme*”, “*dönme*” ve “*yüksek hızlarda*” olmak üzere çeşitleri mevcuttur.

Kinetik enerjiyi etkileyen bir takım sebepler vardır. Cisimlerin hız ve kütleleri, potansiyel enerjini miktarı ve sürtünme gibi sebepler kinetik enerjiyi doğrudan etkiler.

a) *Kinetik Enerjinin Hız ve Kütle ile ilişkisi*; bir cisim ne kadar ağırsa hareket halinde o kadar çok kinetik enerjisi olur. Örneğin, aynı hızdaki iki araç düşünelim ve biri kamyon diğer ise otomobil olsun. Kamyon ve otomobil aynı yerde bir kaza yaparlarsa; kamyon bu kazadan daha çok etkilenir. Çünkü kamyonun etki kuvveti ve dolayısıyla çarptığı yüzeyden göreceği tepki kuvveti daha büyüktür. Kinetik enerji hızın karesiyle doğru orantılıdır. Sabit bir kütlede hız ne kadar yüksekse kinetik enerjide o kadar yüksek olur. Örneğin aynı kütlede sahip iki araçtan birinin hızı 50km/s hızda diğeri ise 90km/s hızda aynı noktada kaza yaparlarsa hızı yüksek olan bundan daha çok etkilenir. Çünkü etkilenme oranı hızın karesi ile doğru orantılıdır.

b) *Kinetik Enerjinin Potansiyel Enerji ile İlişkisi*; zemine doğru düşen bir madde üzerine etki eden kütle-yer çekim kuvveti madde üzerinde iş yapar ve bu sebeple madde üzerindeki kinetik enerji artar. Dolayısıyla maddenin potansiyel enerjisi ile kinetik enerjisi ters orantılıdır. Potansiyel enerji azaldıkça, kinetik enerji dönüşümü meydana gelir ve kinetik enerji böylece artar.

c) *Kinetik enerjinin Sürtünme Kuvveti ile İlişkisi*; sürtünme kuvveti yer kürede var olan bir kuvvettir. Sürtünme kuvveti olmasaydı hareket eden bir cismin durması söz konusu olmazdı. Bu hareket sonsuza kadar devam ederdi. Kinetik enerji, iş yaparken ortamdaki mevcut sürtünme kuvveti kadar bir enerji kaybına uğrar. Yani sürtünme

---

mesafesine göre farklılık gösterir. Yakın atışlarda giriş deliğinin çapı merminin çapına oranla eşit veya geniş olur. Uzak atışlarda ise sivri uçlu merminin giriş delikleri mermi çapından daha küçük bir görünüme sahiptir (14).”

kuvveti hem kinetik hem de potansiyel enerjiyi azaltan bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla bu da mekanik enerji azaltan bir kuvvettir.

Kinetik Enerjinin formülü ise şöyle; “ $E_k=1/2.M.V^2$ ” , $M=$ Kütle, $V =$ Cismin hızıdır. Mermi çekirdeğinin cisimler üzerindeki etkisi kinetik enerji bağlı olduğu unutulmamalıdır (37).

Bir mermi çekirdeğinin namludan çıkış hızını belirleyen en önemli unsur mermide kullanılan barutun cinsi, miktarı ve kalitesidir. Bu hız 450-1000 m/sn. arasında değişmektedir (38).

Mermi çekirdeğinin çeşitli yüzeylerde etkisinden bahsetmeden önce balistik açısından “*silinti halkası*” ve “*vurma halkası*”ndan söz etmek gerekir. Vurma ve silinti halkaları birbiriyle karıştırılmasına rağmen basit bir ayrıma vardır. “*Vurma halkası*” deri üzerinde yara türünden bir tahribat meydana getirdiği için silinmez. Buna karşılık “*silinti halkası*” silmekle veya yıkamakla iz ortadan kaybolur. Silahın ateşlenmesi esnasında mermi çekirdeği, silah yatağında ve namluda bulunan yağ-is-pas vb. maddelerle kirlenecek ise de ilk birkaç atıştan sonra kirlenme zorlaşacaktır. Diğer taraftan “*silinti ve vurma halkası*” atış mesafelerine göre değişecektir. Uzak atışlarda daha geniş, yakın atışlarda dar bir yüzeye dağılacaktır. Ayrıca mermi çekirdeği hedefe dik veya eğik giriş yapmış ise şekil de değişecektir. Mermi çekirdeği dik girmiş ise; yüzeyde her yer aynı kanlınlıkta ve daire şeklinde olacaktır. Eğer mermi yüzeye eğik bir şekilde girmiş ise; mermi çekirdeğinin geliş yönünde bu halkaların şekli, yarım ay şeklinde olacaktır (14).

Mermilerin İnsan vücudu üzerindeki etkileri; insan vücudunun her noktası mermiye karşı farklı direnç gösterir. Merminin enerjisi, şekli ve gömleklili olup olmamasının yanında insan vücudunun isabet alan kısmının giysili veya çıplak olması, giysili ise giysinin özellikleri merminin tesirini etkiler. Ayrıca merminin vücut içerisinde yol alırken önüne kemik veya adale çıkması durumunda merminin tesirini etkileyecektir. Vücuda isabet eden mermi çekirdeği değdikten sonra vücudu terk edebilir. Bu durum bazen çok önemli sayılmayacak bir yara meydana getirdiği görülmektedir. Diğer yandan vücuda isabet eden mermi gömleksiz ise; çarptığı yerde ezilerek az derinde olmakla birlikte bazen daha mühim yara meydana getirebilmektedir (14).

Kafaya isabet eden mermi çekirdeklerinin kafatasında meydana getirdiği giriş deliğinden uzanan kırık hatlarının durumuna göre ayırım yapılabilir. Burada yeni

meydana gelen bir kırık hattın daha önce meydana gelmiş olan bir kırık hattını aşmaması prensibinden faydalanılır. Eğer bir giriş deliğinden ilerleyen kırık hattına diğer delikten uzanan kırık hattı gelip dayanıyorsa, ucu dayanan kırık hattının çıkış deliği ikinci atışa ait olduğu söylenebilir (38).

Bunun dışında insan vücuduna isabet eden mermilerin tesirlerini etkileyen başkaca haller de mevcuttur. Buna da kısaca değinmek gerekmektedir.

Merminin giysiler üzerindeki etkileri; mermilerin giriş deliklerinin çapları kumaşın kalınlığı ve sıklığı nispetinde düzgün kenarlı ve ovaldir. Mermi, giysiler üzerinde yoğunlukla kendi çapına eşit bir giriş deliği meydana getirir. Ancak kaba dokumalı kumaşlardaki mermi giriş deliklerinde giriş deliğinin etrafındaki elyaf, pamuk veya keçe dağılarak giriş deliğini daha büyük gösterir ve giriş delik çapının ölçüsü tespit edilemez. Giysi üzerindeki giriş deliği incelemesi ile merminin gidiş yönü tespit etmek her zaman kolay olmaz. Hedefin hareketli olması veya atış anında kişi pozisyonunu değiştirme çabası gibi sebepler ile merminin gidiş yönünü tespit etmeyi güçleştiren durumlardır (39). Giriş deliklerinin etrafındaki elyaf, pamuk veya keçe daima gidiş yönünü takip ederek uçları merminin çıkış deliği etrafında kumaş seviyesinde serbest bir şekilde çıkar. Açık renkli kumaşlar üzerinde giriş deliğinin silme halkasının gözlemlenmesi her zaman mümkündür. Bu durumun aynı zamanda vücudun duruş pozisyonunu da tayin etmeye imkan verdiği bilinmektedir. Bazen de palto, ceket ve pantolon gibi giysilerde vücudun çeşitli pozisyonlarına noktası noktasına karşılık gelmezler. Bir mermi kat kat giyilmiş giysileri delerek vücuda girdiğinde, vücudun pozisyonunu anlamak için delikleri üst üste getirmek gerekir. Böylece merminin girişinde vücudun hangi pozisyonda olduğu anlaşılabilir (14). Ancak bu türden bir ayırım çok güvenilir değildir. Fikir verecek olsa bile çok iddialı olunmamalıdır (38).

Merminin tahtalar üzerindeki etkileri; mermi giriş deliğinin çapı yaklaşık olarak merminin çapına eşittir. Mermi giriş deliğinin çevresinde silinme halkası daima gözlemlenir. Mermi çıkış deliği yumuşak tahtalarda karakteristik bir hal alır. Tahta lifleri, liflerin uzunluk yönünde parçalanarak delik etrafından ayrılmış şekilde gözlemlenmektedir (14).

Merminin teneke ve saclar üzerindeki etkileri; mermi giriş delikleri mermi çapından biraz büyüktür. Giriş yönüne doğru teneke ve sac parçalarının kıvrılarak tırtıklı bir hal aldığı gözlemlenmektedir (14).

Merminin camlar üzerindeki etkileri; cam eğer kalın ise çoğu zaman parçalanarak dağılır. İnce camlar ise merminin kinetik enerjisi yeterli ise delinir. Yeterli değil ise ince cam da kalın cam gibi parçalanır. Cam eğer mikalı ise mermi giriş ve çıkış delikleri net olarak gözlemlenmektedir. Ayrıca giriş ve çıkış deliklerinin hangisi olduğu kolaylıkla ayırt edilebilmektedir. Camlar üzerinde birden çok mermi deliği var ise bu deliklerin oluşum sırası kolaylıkla tespit edilebilmektedir. Mermilerin meydana getirdiği çatlaklar takip edilerek; hangisinin önce hangisinin sonra ateşlendiği tespit edilebilir. Camdaki ilk merminin oluşturduğu çatlaklar diğeri üzerinde kalır ve ilerlemez. Böylece hangisinin önce hangisinin sonra olduğu tespit edilebilmektedir (14).

Diğer önemli bir husus ise av tüfeği ile meydana gelen vakalardır. Yivsiz av tüfekleri kısa mesafelerde küçük çaplı silahların hepsinden daha fazla zarar verici ve öldürücüdür. Bu durum av tüfeklerinin fişeklerinde bulunan saçma tanelerinin kinetik enerjilerine bağlı olarak yüzeylere çarpması ve yüzeyi geçip nesnelere içerisinde yol almasına bağlı olduğu bilinmektedir. Yivsiz av tüfeklerinde kullanılan saçmaların insan vücuduna girdikten sonra nadiren çıkış yaptıkları gözlemlenmiştir (14).

Yiv-setli silahların mermi çekirdeklerinin kütle ağırlıkları atış uzaklıkları açısından çok büyük farklar oluşturmaz. Yiv-setli namlulardan atılan mermi çekirdekleri namlu içinde başlayarak kendi etrafında dönerek yol alırlar. Bu sebeple etkisi daha fazla olur. Çünkü havayı kat ederken kinetik enerjisini daha az yitirir (37). Ancak yivsiz av tüfeklerinde durum tam tersidir. Fişekteki saçmaların ağırlıklarının artması ve mesafenin uzaması halinde saçmaların dağılması sebebi ile hedefe isabet ve tahribat dereceleri azalmaktadır (14).

Ateşli silah izlerinin adli açıdan değerlendirilebilmesi ve kesin bir sonuca ulaşılabilmesi için mutlaka olayda kullanılan silahın elde edilmiş olması gerekir. Elde edilememişse de en azından benzer silah ve fişekler ile testlerin yapılması gerekir. İncelemeler neticesinde atışın hangi mesafe ve doğrultudan yapıldığı hakkında fikir veya bilgi sahibi olmak ancak bu şekilde mümkün olabilir (36).

- **Cam Bulguları:** Camın; normal cam, ateşe dayanıklı cam, levha cam, sertleştirilmiş havalı cam, katmanlı güvenlik camı ve seramik cam gibi farklı çeşitleri mevcuttur (40). Cam bulguları hem fiziksel ve hem de kimyasal delillerin özelliklerini bünyesinde barındırmaktadır. Bunlar ateşli silah kullanılan maddi vakalarda balistik bulgular ve istikamet tayini için de önemli bir delil olabilmektedir (14).

Camın yüzeyi veya parçaları da maddi vakanın çözümlemesinde önemli katkı sunan delillerden olabilir. Cam, son yüzyılda hayatımızın her alanında yaygın olarak kullanılmaktadır. Cam, içecek kaplarından binaların dış cephelerine kadar yaygın kullanılan bir malzeme olmuştur. Ateşli silahlar bölümünde belirtildiği gibi; silah kullanılan somut olaylarda, cama isabet etmiş giriş deliklerinin veya kırılmış camların incelenmesinde atış yönü, atış açısı, atış mesafesi, atışın içeriden mi yoksa dışarıdan mı yapıldığı gibi hususların tespitine imkan sunmaktadır. Birden fazla “mermi giriş” deliği bulunan camlarda hangi merminin önce hangisinin sonra atıldığının tespiti de mümkün olabilmektedir. Diğer yandan, olay mahallinde suç ile ilgili kişi, mağdur ve diğer cisimler üzerinde bulunabilecek kırık cam parçaları, şüphelinin maddi vaka ile irtibatına ve şüphelilerin sayısının elenmesine imkan verebilmektedir. Trafik kazalarında da benzer imkanlar sunmaktadır. Kırık cam veya far parçalarının analizinden aracın marka-model gibi bilgilerine sahip olunabilmektedir (2, 14).

İnsan öldürme ve hırsızlık gibi birçok suç tipinde olay mahallinde bulunan kapı, pencere, vitrin ile bardak, sürahi, şişe gibi cam eşyaların kırıldığı gözlemlenmektedir. Kırılan cam parçaları üzerinde faile veya failere ait parmak izi, kumaş lifleri, kıl, kan, boya gibi maddelere rastlanmaktadır. Olay mahallindeki cam parçaları şüpheli suç fail veya faillerinin giysilerinde, saçlarında, ayakkabılarının tabanında hatta vücuduna saplanmış olarak kalabilmektedir. Otomobilde veya otomobille işlenen cinayet, yaralama ile trafik kazalarında bilhassa çarpma neticesinde meydana gelen ve bu gibi maddi vakalarda, maddi vakaya karışan araca ait cam, far, far içindeki ampul parçaları mağdur veya olaya karışan diğer araçlarda bulunduğu gözlemlenebilmektedir (14, 2).

Olay mahallinde elde edilen cam parçaları, analizleri neticesinde maddi vakanın aydınlatılmasını sağlayabilecek niteliğe sahip çok önemli fiziki ve kimyasal delillerdir (40).

b-Kimyasal Belirti Delilleri: Olay mahallinde elde edilen ve işlenen suçla ilgisi olduğu düşünülen çeşitli maddelerin, kimyasal analiz yöntemleri ile maddenin tanınması veya karşılaştırılması yapılarak; analizi yapılan maddenin suç unsuru taşıyıp taşımadığı, suçta kullanılıp kullanılmadığı, işlenen suçla-fail arasında bağının olup olmadığı incelenebilmektedir.

Tabiatta var olan bir maddenin, karakteristik özellikleri sebebi ile diğer maddelerden ayırt edici, kimyasal formüllerle ifade edilen bir yapısı ve bileşimi vardır.

Bu kimyasal yapı ve bileşim ise kimyasal analizlerle ortaya konulmaktadır. Kimyasal deliller suçun aydınlatılmasında çok önemli bir yere sahiptir (2).

- **Patlayıcı Maddeler:** Yangınlar gibi patlamalar da bir kaza, ihmal veya bir suçun konusu olabilir. Patlamaları tetikleyen en yaygın üç şey vardır. Bunlar; yangınlar, çarpmalar ve patlayıcı maddelerdir (41). Burada patlayıcı maddeler ele alınacaktır.

Patlayıcı maddeler maddenin katı, sıvı ve gaz halinde bulunabilirler. “*Katı, sıvı ve gaz durumundaki patlayıcı maddelerin, dışardan bir etki; kıvılcım, reaksiyon veya şok etkisiyle ateşleşmesi neticesinde yüksek derecede ısı, ışık, gaz, ses ve basınç meydana getirerek aniden ve şiddetle yayılması olayına “patlama” denir.*” Patlamanın kimya bilimindeki karşılığı ani ve hızlı yanmadır. Bir ateşleme tertibatı vasıtasıyla; sınırlandırılmış hacimde oluşan gazların, yüksek sesli, yüksek ısı ve darbenin şiddeti ile birden ve hızla etrafa yayılmasıdır (31, 42).

Patlamayı üç genel türe ayırmak mümkündür. *Mekanik patlama* (doğalgaz, mutfak tüpü, kalorifer kazanı, buhar kazanı, düdüklü tencere gibi), *nükleer patlama* (atom bombası, hidrojen bombası gibi) ve *kimyasal patlama* (TNT, potasyum nitrat gibi) olmak üzere ayırım yapılabilir. Adli vakalar açısından bakıldığında mekanik ve kimyasal patlamalar özellik arz etmektedir (31). Mekanik patlamalar genellikle gerekli özen ve dikkat eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Ancak kimyasal patlamalar kasti suçlarda karşımıza çıkmaktadır. Adli bilimler açısından kimyasal patlamalar daha dikkat çekicidir.

Kimyasal patlamalar, el yapımı ve ticari üretilen kimyasal maddelerin karışımlarından elde edilmektedir. Kimyasal patlamalar, yüksek basınç ve ısı ile oluşan patlamalardır. Patlayıcı maddelerin pek çoğu sıkıştırılmadıkları veya bir şok etkiye maruz bırakılmadıkları sürece tutuşturulsa bile patlamazlar. Ancak bu kimyasallar çoğunlukla yanarlar. Patlayıcı maddeler kimyasal özelliklerine göre “*organik*” ve “*inorganik*” patlayıcılar olarak iki ayrılmaktadır. Organik patlayıcılara örnek olarak “*RDX(heksogen)*”, “*TNT(trinitrotoluen)*”, “*DNT(dinitrotoluen)*”, “*PETN(pentaeritroltetranitrat)*”, “*tetrit pikrik asit*”, “*nitrogliserin*” ve “*nitroselüloz*” olarak verilebilir. İnorganik patlayıcılara örnek olarak “*amonyum nitrat*”, “*potasyum nitrat*” ve “*potasyum klorat*” verilebilir. Patlayıcı maddenin kimyasal yapısını belirlemek çoğu zaman mümkünken; zaman zaman patlayıcı maddenin yapılışına, patlamanın şiddetine, patlamanın gerçekleştiği alana veya patlama ile meydana gelen yangına bağlı olarak patlayıcının kimyasallarını tespit etmek mümkün olmamaktadır (31). El yapımı

patlayıcılarda, bombayı hazırlayan bombacının kişisel bilgi ve kabiliyetinin yanında tasavvuruna bağlı olarak farklı patlayıcı düzenekleri ve madde karışımlarına rastlamak mümkün olmaktadır (34).

Patlamadan sonra olay mahallinde delillerin toplanmasında bazı hususlara dikkat ve özen gösterilmesi gerekmektedir. *Patlama olayları*; patlayan bombanın çeşidine (el yapımı, fabrikasyon vb.) göre içindeki patlayıcı maddenin türüne ve oranına, patlama yerine (açık alan, bina veya araç içi gibi) göre ve diğer dış faktörlere bağlı olarak çeşitlilik gösterir. Bu sebeple meydana gelen patlama sonrası tahribat, bıraktığı fiziksel, kimyasal ve biyolojik deliller çok çeşitlilik arz etmektedir. Bu çeşitlilikteki delillerin toplanması bilgi, sabır ve dikkat gerektirmektedir. Doğru ve uyumsuzluğun çözümüne yarayacak nitelikteki delillerin toplanması ancak bu ilgi ile mümkün olabilir (2).

Patlama sonrası olay mahallinden elde edilen bulguların delil niteliğine taşınması için görünür ve görünmez olarak iki ana gruba ayırmak gerekmektedir.

Görünür bulgular, yani pozitif bulgular olarak nitelendirilebilecek dış kap, patlayıcı madde düzeneğine ait elemanlar, kimyasallar, saç, kan toprak metal vb. bulgulardır.

Görünmez bulgular, yani negatif bulgular olarak nitelendirilebilecek çıplak gözle görünmeyen ancak parmak izi tozlama, mikroskop, spektroskop, gaz kromatografisi ve bir takım kimyasal testler gibi bilimsel analizler sonucu görünür hale getirilebilen bulgulardır (42).

- **Boya-Mürekkepler:** Boya^[1] insan yaşamının her alanına girmiş bir kimyasaldır. Gündelik hayatta kullandığımız hemen hemen her nesnede boya vardır. Boya delilleri karşılaştırmalı delillerdendir. Şüpheliye ait bir nesne üzerindeki boya olay mahallinde veya mağdura ait bir nesnedeki boya ile karşılaştırılması neticesinde; şüphelinin olayla bağı kurulmuş veya dışlanmış bir delil olmasını sağlar. Karşılaştırmada elde edilen boya aynı renk ve kimyasal içeriklere sahip olmalıdır.

---

[1] Boya temelde üç türe ayrılır. Birincisi “doğal boyalar”; geçmişte daha çok bitki ve hayvandan elde edilenlerdir. İkincisi ise “madeni boyalar”; çinko ve krom gibi çeşitli madenlerin öğütülmesi ve sıvılaştırılması ile elde edilenlerdir. Üçüncüsü “sentetik boyalar”; toz ve sıvı olarak elde edilen bu boya dört temel kimyasal ile elde edilmektedir. 1-Bağlayıcılar (boyaya sertlik, dayanıklılık, yüzeye yapışma gibi katkı sağlar) 2-Çözücüler (boyanın kimyasalını değiştirmeden boyayı inceltmeye katkı sağlar) 3-Pigmentler (Boyaya renk vermekle birlikte dayanıklılık, mor ötesi ışınları yansıtma, korozyonu önleme gibi katkılar sağlar) 4-Katkı Maddeleri (Boyaya istenilen dolgunluk ve matlık gibi boyayı iyileştirmeye katkı sağlar) (31).

Boya karşılaştırma analizlerinde, öncelikle fiziksel yönden inceleme yapılmalı, daha sonra kromatografisi, FT-IR (fourier dönüşümlü kızıl ötesi spektrometresi) ve taramalı elektron mikroskobundan faydalanılmalıdır (31). Boyanın kategorik özellikleri ile boyanın kimyasal çeşidini ortaya koymak gerekir. Bu özellikleri ortaya koyarken fiziksel, boyanın çeşidini, katmanını ve aşınma durumunu, kimyasal özelliklerini, boyanın çözünürlüğünü, yoğunluğunu, boyada kullanılan pigment ve diğer kimyasal maddeleri sıralamak gerekmektedir.

Boya analizleri örnek olarak, yasadışı bez afiş ve pankart asma olaylarında istenmektedir. Bu yazılan yazıların şüpheli kimselerin elbiselerinde veya vücudunun herhangi bir yerinde boya kalıntısı var ise karşılaştırılması istenebilmektedir (31).

Boya analizlerinin yaygın olarak yapıldığı diğer adli vaka çeşidi ise araçların çarpışması veya bir aracın bir kimseye çarpması şeklinde gelişen adli vakalarda uyuşmazlığın çözülmesinde görülmektedir. Araç çarpması neticesinde kişinin vücudunda ve giysilerinde boya kalıntılarına rastlanması halinde şüpheli araçlarla karşılaştırma yapılarak; bulgudan delile ulaşmaya imkan sağlayacaktır (34).

Mürekkepler adli vakalarda kimyasal analizlere tabi tutulmaktadır. Son zamanlarda “*belgede sahtecilik suçları*”nın çözümlemesinde adli bilimcilerin dikkatini çekmektedir. Çok yaygın olan belgede sahtecilik suçlarında kullanılan kalemler (mürekkepler) kimyasal analizler neticesinde uyuşmazlıklara katkı sunmaktadır. *Kalemler*; yazı yazma araçları olması sebebi ile sahteciliğe konu belgelerde karakteristik izler bırakmaktadırlar. Kalemleri “*kurşun kalemler*” ve “*mürekkepli kalemler*” diye temelde ikiye ayırmak mümkündür (14). Mürekkepli kalemleri de kendi içinde “*tükenmez kalemler*” ve “*tükenmez olmayan kalemler*” olarak ikiye ayırmak mümkündür. **Tükenmez kalemler**; genellikle yağ bazlı, boyar maddeler ve pigmentler içermektedir. **Tükenmez kalem olmayanlar kalemler ise**; genellikle su bazlı, boyar madde ve pigmentler içerir. Dolma kalem, roller kalem, marker ve jel kalem böyle kalemlerdir (43).

Son yıllarda mürekkep inceleme yolu ile şüpheli dokümanı ayırma, kimliklendirme ve tarihlendirme becerilerinde gelişmeler sayesinde tamamen yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır (43). Aynı renk fakat farklı kimyasal bileşenlere sahip mürekkeplerde kromatografik sonuç elde edilebilmiştir. Kromatografi yazılar üzerine doğrudan uygulanacağı gibi yazıdan mürekkepleri ayırarak(ekstra) da uygulanabilmektedir. Örneğin yazının doğumundan sonra farklı kalemlerle ilaveler

yapıldığı iddialarında yazı işaret ve rakamlarla diğerlerinin kromotoğrafleri alınarak karşılaştırmalar yapılabilmektedir (14).

- **Uyuşturucu Maddeler:** Uyuşturucu madde, beyinde ve sinir sisteminde meydana getirdiği hasardan, zehirlenmeye, anti-sosyal kişiliğe, uyuşturucu madde temin amacıyla işlenen adi suçlara kadar birçok sapma ile ilişkilendirilmektedir (31).

Uyuşturucu madde kullanımının^[1] tespiti ancak kimyasal laboratuvar analizleri ile mümkündür. Analiz sonuçlarının güvenilirliği için doğru numunenin yeterli miktarda ve uygun şartlarda alınarak laboratuvara nakledilmesi son derece önemlidir. Diğer yandan kendisinin mevzuatta yasaklandığı şekilde ve şartlarda üretilmesi ve kullanılması halinde suç olan uyuşturucuların da, uyuşturucu olup olmadıkları hususunun da kimyasal analizlerle tespiti uyuşmazlığın çözümünde önemli bir rol oynamaktadır (44).

Gün geçtikçe uyuşturucu madde şüphesi taşıyan maddeler değişik form ve yapılarla karşımıza çıkmaktadır. Laboratuvara gönderilen uyuşturucu maddeler katı halde (toz, parça, plaka, tablet, kapsül veya bitki) ise ilk olarak fiziksel analizi çıplak gözle veya ışık mikroskopu ile yapılmaktadır. Maddenin tahmin edilen içeriğine göre renk testi ve ince tabaka kromatografisi ile analize devam edilir. Bu analizlerden sonra içeriklerinin kesin olarak saptanabilmesi için FT-IR ve/veya GC-MS (gaz kromatografi) yöntemleri kullanılarak nitelikleri belirlenir. Niceliklerinin belirlenmesi için de GC-MSI, GC ve HPLC' de analizleri yapılır (31).

Diğer yandan uyuşturucu maddeler üretimi, saklanması, taşınması ve kullanılması süreçlerinde ortamda bir takım izler bırakmaktadır. Bu izler bulaşma, yapışma ve kalıntı şeklinde ise kimyasal analizleri yapılabilmektedir. Kimyasal analizler için kimyasal çözücüler (metanol, etanol, aseton, kloroform) yardımı ile maddeler çözelti haline getirilerek renk testi, TLC(ince tabaka kromatografi), FT-IR veya GC-MS yöntemleri ile maddenin cinsinin belirlenmesi mümkün olmaktadır (31).

- **Atış Artıkları:** “Atış artığı, yanmamış veya kısmen yanmış barut artıkları, kapsülden gelen antimon, baryum, kurşun partikülleri, silahın hareketli parçaları ve namlu içinde kopan yağ, metal parçacıklarının oluşturduğu toz bulutudur (35).”

Ateşlemeyi sağlayan ve barutun yanmasına neden olan ürünleri ve metal partiküllerinin deri, kıyafet ve silah üzerinde saptanması ile atış mesafesi tespiti

---

^[1] “Uyuşturucu kullanan kişilerde, şahsi kullanım miktarına, ne kadar süredir kullandığına, kişinin bünyesine, hangi tür maddeyi kullandığına göre kişiden kişiye değişkenlik gösterir.”

yapılabilmektedir. Bu sebeple deride yani elde barut yanma ürünlerinin saptanması halinde şüpheli kişinin silahla ilgisi tespit edilerek olaya ve kişiye ilişkin bir takım elemeler yapılabilmektedir. Adli vakanın ateş etme yaralama, cinayet ve hatta intihar olup olmadığı gibi önem arz eden bu hususları aydınlatılabilmektedir (35). Atış artıklarında kurşun (*Pb*), baryum (*Ba*) ve antimon (*Sb*) gibi kimyasal maddeler/elementler bulunmaktadır. Bu elementlerden antimonun atış artıklarının tespitinde çok önemli bir yeri bulunmaktadır. Çünkü bu elementler doğada ve gündelik yaşamamızda kolaylıkla bulunmayan ve bu sebeple de bulaşmayan bir element olduğu için atıştan kaynaklı olup olmadığı tespit edilebilmektedir (31). Ancak kişinin mesleği, son yaptığı iş veya aldığı tıbbi ilaçlara dikkat edilmelidir ve bu uğraş ve alınan ilaçlarda mevcut değilse o zaman bu kimyasalların atış artığı şüphesini doğurabilir (37).

Atış artıklarının elde edilmesinde kullanılan yöntem ve tespitler çeşitlilik arz etmektedir. Bu konuda, *ciltte barut artıklarının tespiti, ateşli silah ile ateş eden elin belirlenmesi, parafin kalıp ve dermal nitrat testi, radyolojik inceleme ve modifiye griess testi* gibi testler bulunmaktadır.

- **Toksik Maddeler:** Toksikoloji, “*zehir bilimi*” olarak adlandırılmaktadır. Adli toksikoloji ise zehirlenme vakalarının hukuksal boyutunu incelemektedir. Diğer bir deyişle etkisi altında kalınan kimyasal maddenin “*doz-etki*” ilişkisini yorumlar. Organizmanın olağan metabolizması için zorunlu olmayan yabancı kimyasal maddeler “*ksenobiyotikler*” olarak adlandırılır ve toksikolojinin ana konularından biridir. Adli toksikoloji en genel ifadesi ile kimyasal maddelerin canlı organizmalarda olumsuz etkilerini araştıran toksikolojinin en eski ve en kapsamlı dalıdır. Asli toksikoloji üç ana başlık altına toplanır: “*1-Postmortem Toksikoloji*”, “*2-Doping Analizleri*”, “*3-Uyuşturucu ve İlaç Analizleri*”. Adli toksikolojinin inceleme alanına şüpheli, beklenmedik, ani, ilaç veya uyuşturucu kaynaklı ölümler, intihar, yangın kaynaklı ölümler, otopsi sırasında normalden farklı makroskopik organ bulguları gibi vakalar girmektedir (45). Geçmişte ve günümüzde de yaygın olarak suç işlemekte kullanılmaktadır. Hatta suikastlarda dahi kullanıldığı bilinmektedir. Suç işleme kastı olmasa dahi adli vaka olarak zehirlenme vakaları ile karşılaşılmaktadır. Toksik madde analizleri, laboratuvar cihazları ile tespit edilebilmektedir. Cihazlara dayalı analiz yöntemleri ise her geçen gün gelişmekte ve yaygınlık kazanmaktadır. Bu analizler, bakılan ve aranılan maddenin en düşük miktarlarının dahi belirlenmesine olanak sağladığı görülmektedir (31).

- **Yangın Artıkları:** Adli bilimler sahasında yangına dair inceleme yapılan kriminal laboratuvarlarda, yangın vakaları ile irtibatlı olarak yangının çıkış nedeni saptanmaya çalışılmaktadır. Yangın artıklarının analizleri sonucu, yangının başladığı yerde bir yangın başlatıcısının veya ivmelendiricisinin olup olmadığı çoğu zaman anlaşılmaktadır. Olay mahallinden elde edilen artıklardan gazyağı, benzin, mazot veya endüstriyel çözücüler gibi başlatıcısının veya ivmelendiricisinin olup olmadığı tespit edilebilmektedir. Ancak yangının büyüklüğü ve uzun sürmesi sebebi ile başlatıcılar veya ivmelendiriciler de yanarak tükenmekte ya da uçmaktadırlar. Yangın artıkları arasında bulunan mumlar, sigaralar, kibritler ya da kaynamış kimyasallar, kundakçının kullanmış olabileceği elektronik veya mekanik cihazlar olayın aydınlatılmasında önemli bulgulardır. Yangın merkezinin belirlenmesi de ayrıca bu bulguların delil olma niteliğini arttırmaktadır (2, 31).

- **Toprak Analizi:** *Toprak; "parçalanmış kayaların, minerallerin ve çürüyen bitkilerin doğal birikimidir."* Toprağın oluşumu toprağın özelliğine göre değişmektedir. Toprak, vasfına göre zaman içerisinde jeolojik, biyolojik ve insan etkilerine bağlı olarak oluşur (2). Doğal çevre, işlenmiş bir suçla ilgili pek çok bilgi bizlere sunar. Bazen bir şüphelinin anlattığı hikayenin doğruluğunu onaylar veya onaylamaz. Bazen cinayet mahallini veya cesedin bir yerden bir başka yere taşındığına dair bilgiler sunar. Toprak nereden geldiğine bağlı olarak farklı özellikler arz eder (46). Toprak bulguları son yıllarda işlenen adli vakalarda kolluk kuvvetinin olayların çözümünde başvurdukları bulgulardandır. Özellikle cinayet vakalarında olay mahallinden alınan toprak numunelerinin, şüpheli şahsın giysilerinde, ayakkabısında, otomobilinin içinde veya lastiklerinde bulunanlarla karşılaştırılması bir takım delil tasnifine imkan sunmaktadır. Bu tip analizlerde toprak öncelikle suda çözülerek, toprağın renk, çözünme gibi fiziksel özelliklerine bakılmaktadır. Daha sonra SEM (taramalı elektron mikroskobu) veya XRF (X-ışınları floresan spektroskopisi) ile metalik özelliklerine bakılmaktadır. Metalik içerikleri tanımlanarak numuneler arasındaki fark ve benzerlikler ortaya konulmaktadır. Yargıtay bir kararında^[1]; "*sanığa ait ayakkabılardaki toprak kalıntılarının olay mahallinde bulunan topraktan alınan toprak numunesi ile uyumlu bulunup bulunmadığının Tarım ve Orman Bakanlığı Bölge Toprak Analiz Laboratuvarında mukayesesinin yaptırılması*" gerektiğine hükmetmiştir (2).

---

[1] Yargıtay 1. CD. 10/06/1999 Tarih 1999/3167E. 1999/8099 (Aktaran: BIÇAK V., s:470)

- **Kumaş Parçaları-Lif-İp Analizi:** Adli bilimlerde lif kelimesinin karşılık olarak genellikle kazak, halı, kilim, battaniye, gömlek iplik parçası gibi bulgular akla gelir. Farklı dokuma ve liflere ait eşyaların incelenmesinde benzerlikler saptanabilmektedir. Buna rağmen birbirini karşılayan ve teyit eden analiz yöntemlerinin çalışılması gerektiği düşünülmektedir. Örneğin fiziksel inceleme (renk, dokuma yapısı gibi), mikroskobik inceleme (tüylenme, bükülmeler gibi), FT-IR ve SEM analizleri yapılarak uyuşmazlığın çözümü sağlanabilmektedir (31).

Giysiler üzerinde oluşan mermi giriş delikleri ve atış artıklarının atış mesafesinin tespitinde adli bilimciye tanımlama yapma imkanı verdiği düşünülmektedir. Elbiseler üzerindeki atış artıkları “*sodyum rodizonat reaktifi*” ile kağıt üzerindeki kurşun artıklarının renkli bileşik meydana getirme prensibine dayanan “*rodizonat*” analizidir. Bu renklenmenin derinliğine ve dağılımına göre atış mesafesi tayin edilebilmektedir (47).

c-Biyolojik Belirti Delilleri: Ceza muhakemesinde, bilimsel delillerin bilimsel gelişmelerle hızlandığı günümüzde biyolojik materyallerin de delil olma özelliğinin önemi her geçen gün artmaktadır. Faile ait biyolojik materyaller, olay mahallinde veya mağdurun üzerinde, mağdura ait materyallerin de fail üzerinde bulunması mümkündür. Bu tek başına suçluluğun değilse de suçsuzluğun ispatında delil olması açısından önemlidir (48).

Biyolojik incelemeye insan vücudunun her parçası konu olabilir. Kan, kıl, meni, vajinal sıvı, tükürük, ter, vücut dokusu, kemik, diş, idrar gibi biyolojik parçalar bu incelemelere örnek gösterilebilir. Ancak adli vakalarda en çok olay yerinden toplanıp incelenmek üzere laboratuvara gönderilen vücut sıvısı kan ve kan lekeleridir (49). DNA, insan vücudundaki bütün hücrelerde bulunur ve bu hücreler bakımından aynı özellikleri göstermektedir (52). DNA, her insanın diğer insanlardan farklılığını ortaya koyan karakteristik bir durumdur. DNA bu özelliği sayesinde adli vakalarda uyuşmazlığın çözümüne önemli katkılar sağlamaktadır. DNA profillerinin karşılaştırılması ile söz konusu biyolojik materyalin kime ait olduğu tespit edilebilmektedir. Sonuçlar şüpheli veya olayın mağduru/maktülü ile olay mahalli arasında bağ kurma imkanı verebilmektedir (2).

- **DNA Analizi:** Deoksiribonikleik asit, genetik parmak izi olarak kabul edilmektedir. DNA kişiye ait genetik bilgisinin tamamını bünyesinde barındırmaktadır. DNA insan vücudunun çekirdekli her hücresinde bulunur ve tüm hücrelerinde aynı

karakteristik özelliktedir. Bu özelliği sayesinde olay mahallinden elde edilen DNA profili^[1] ile vakayla ilgisi kurulmaya çalışılan şüphelinin DNA profilleri karşılaştırılarak benzerlik veya farklılıkları sayesinde ya bu bağ kurulacak ya da bu bağın olmadığı ortaya konulacaktır. Adli vakaların aydınlatılabilmesi için biyolojik deliller hayati önem taşımaktadır. Son yıllarda DNA analizlerindeki gelişmelerle, çekirdekli hücrelerden elde edilen sonuçların %99,99'luk bir doğruluk oranını yakaladığı gözlemlenmektedir (50).

Adli bilimciler, adli olay mahallinden elde edilecek kan, kıl, deri, ter, tükürük, meni, vajinal sıvı, tırnak, kemik, diş, kepek ve vücuttan ayrılan diğer kısımları gibi biyolojik materyallerde bulunan DNA' yı inceleyerek failin kimliğini belirleme imkanına sahiptirler (51). DNA analizleri, ceza muhakemelerinde görülmekte olan uyuşmazlığın çözümünde etkin bir kanıt olarak kullanılmaktadır. Ceza Muhakemesi Kanunu ile bu konu, sıkı bir düzenleme neticesinde güvenilirliğini arttırmıştır. Ceza Muhakemesi Kanununun 75-80. maddeleri arasında olay mahallinden alınan numuneler ile şüpheli veya sanığın beden muayenesi ve vücudundan örnek alınmasına, alınan örnekler ile moleküler genetik incelemeler yapılmasına olanak tanıyan düzenlemeler bulunmaktadır. Ayrıca bu konuya dair usul ve esaslar bir yönetmelikle de düzenlenmiştir^[2] (50).

Biyolojik bulgular, ancak üzerinde yapılan başarılı bir DNA analizi ile önemli bir delil haline gelebilir. Başarılı bir analiz ise elde edilen numunelerin türüne, nasıl toplandığına, miktarına, ne şekilde paketlenip laboratuvara taşındığına ve korunduğuna bağlıdır. Olay mahallinden elde edilen DNA bulguları, vaka ile ilgisi olabileceği düşünülen kişilerin DNA'ları ile karşılaştırılarak analiz edilmeli ve böylece sonuca gidilmelidir (52).

Unutmamak gerekir ki; DNA incelemesi yapılacak laboratuvarın teknolojik kalitesi ve personelinin tecrübeli ve yetenekli olması elbette ki önem arz eder. Ancak olay yerinden kurallara elde edilmemiş ve laboratuvara doğru şartlarda ulaştırılmamış bir delilden sonuç çıkarmak mümkün değildir (53).

---

^[1] "DNA profilleme; genetik yapıdan yararlanılarak kişinin kimlik tespitine olanak veren bir testin adıdır. Genetikte sıklıkla kullanılan DNA polimorfizmlerini baz alır (34)."

^[2] Bu yönetmelik, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 25832 sayılı "Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti hakkında Yönetmelik"tir.

- **Vücut Parçaları ve Sıvıları:** İnsan vücudunun parçaları ve sıvılarının adli vakada delil olma niteliğine sahip olduğu bilinmektedir. Kan, kıl, deri, kepek, ter, tırnak, kemik, diş, gözyaşı, anne sütü, meni, vajinal sıvı, gaita, idrar ve vücuttan ayrılan diğer kısımlar bu tür delilleri oluşturur. Bu vücut parçalarının analizi ve DNA profili çalışmaları yapılarak, vücut parçaları ve sıvıları biyolojik delil niteliği kazanmaktadır (50).

Kan lekeleri, olay mahallinde veya olayla ilgili şahıslar üzerinden en çok elde edilen bulgudur. Olay mahallinden elde edilen kan lekelerinin karşılaştırılabilmesi için mağdurun ve varsa şüpheliye ait mukayese kan örneklerinin alınması gerekir (54). Kan lekeleri biyolojik delil olmakla birlikte fiziksel delillere dönüştüğü noktalarda vardır. Fiziksel delile dönüştürülmesi ise “*kan lekesi model analizi*” ile olmaktadır. *Kan lekesi model analizi*, olay mahallinde kan lekelerinin dağılımları, sayıları, şekil ve hacimlerinin belirlenmesi, oluşturdukları modelin ortaya çıkarılmasını ve ortaya çıkan bu bilgiler ışığında kanın olay mahallindeki hangi noktadan kaynaklandığını ve kanın vücut dışına çıkma mekanizmasını aydınlatmaya çalışan bir disiplin olarak adli bilimler içerisinde yerini almıştır. Kan lekesi model analizinde çok sayıda model kullanılmaktadır. Bu modeller şöyle; *Arteriel Fıskırma Modeli, Saçılma modeli, Damlama Modeli, Damlama Yolu Modeli, Dökülme Modeli, Akma Modeli, Darbe Modeli, İl Temas Noktası ve Son Uç Noktası Modeli, Çarpma Açısı Modeli, Doğrultu ve Doğrultu Açısı Modeli, Uçuş Doğrultusu Modeli, Kesişim Bölgesi ve Kaynak Bölgesi Modeli, Düşük Hızlı Darbeye Bağlı Sıçrama Modeli, Orta Hızlı Darbeye Bağlı Sıçrama Modeli, Yüksek Hızlı Darbeye Bağlı Sıçrama Modeli, Geri Serpinti ve İleri Serpinti Modeli, Geri Çekme Etkisi Modeli, Soluk ve Çıkan Kan Modeli, Çerçeve Lekesi Modeli, Sekme Modeli, Taşıma/Temas Modeli ve Korunmuş Bölge-Eksik Modeli* olmak üzere modellemeler mevcuttur (55). Kan lekesi model analizleri ile elde edilebilecek bir takım sonuçlar vardır. Kan damlasının hareket doğrultusu, çarpma yönü/açısı, kan damlasının kaynaklandığı yerden hedefe doğru aldığı yolu, kanamaya sebep olan alet veya objeye, olay sırasında isabet ettirilen darbenin sayısına, olay esnasında fail, mağdur ve diğer nesnelerin pozisyonları ve ayrıca olayın oluş sırası/kronolojisi gibi sonuçlardır (56).

Vajinal sıvı ve meni lekeleri, genellikle cinsel suçlarda, fail veya mağdurun anal veya vajinal bölgelerinde, çamaşır ve giysilerinde, prezervatif, çarşaf veya peçete gibi nesnelere üzerinden elde edilebilmektedir. *Tükürük*, genelde kullanılmış bardak, içilmiş sigara izmaritleri, çiğnenmiş sakız, yalanarak yapıştırılan mektup zarfı gibi nesnelere

bulunabilir. *Kıl*, olay mahallinde çok miktarda bulunabilen vücut parçalarındandır. Vücudun farklı bölgelerinde bulunan kıllar birbirinde farklı fiziksel yapıdadırlar. Maddi vakanın çözümü için mukayese için alınacak mukayese kıllarında aynı bölgeden elde edilmesi gerekmektedir. Örneğin cinsel saldırı suçunda vücut kılları cinsel bölgedeki kıllardan mukayese için örnek alınmalıdır (2).

Ceza muhakemesinde yargılama faaliyetinde dürüst ve adil bir sonuca ulaşmak ancak suçun soruşturulmasında dürüst ve adil bir sürecin işlemesi ile mümkün olacaktır. Suç soruşturmasının en önemli süreçlerinden biri olayla ilgili fiziksel, kimyasal ve biyolojik analizlere tabi tutulacak bulguların doğru bir yöntemle elde edilmesidir. Ceza muhakemesinde bu bulguların hangi metodoloji ile toplanıp, laboratuvara nakledildiği ve analizlerde hangi prosedürlerin kullanıldığına ilişkin itirazlar gün geçtikçe artmaktadır. Başarılı suç soruşturmasında, kanıtların toplanması ve korunması için uygun akredite edilmiş prosedürler uygulanmalıdır. Kanıt mahiyetindeki materyalin bütünlüğünün sağlanması, olay mahallindeki incelemeciler ile başlar ve laboratuvarda analizi yapıp raporlanıncaya kadar devam eden bir süreci kapsar (50).

- **Bulaşma (Kontaminasyon):** Türk Dil Kurumu Kriminal Terimleri Sözlüğünde “*bulaşma(İng. Contamination) Bir maddenin yabancı madde etkisiyle kirlenmesi veya saflığını kaybetmesi*” olarak tanımlanmaktadır (5). Adli bilimlerde ise suç işlendikten sonra, yani suç ile ilgili bütün hareketlerin sonra ermesinden sonra oluşan maddi delillere herhangi bir yolla başka cisimlerin istenmeyen transferi olarak değerlendirilir. Örneğin DNA için laboratuvara bütün şüphelilerin giysilerinin aynı kutuda gönderilmesinde olacağı gibi. Standartlarda bulgular ayrı ayrı toplanıp ayrı ayrı paketlenmelidir. Yoksa bulaşma (kontaminasyon) kaçınılmaz olacaktır. Unutulmamalı ki bulaşmanın (kontaminasyonun) kendisi de bir bulgudur. Bu sebeptendir ki her temas neticede bir iz bırakır. Bulaşmanın tamamen engellenmesi neredeyse imkansız gibidir (57). Bir bulgunun olay mahallinden alınıp laboratuvara kadar taşınmasında birden çok el işi içine girmektedir. Dolayısıyla her aşamada kontaminasyon riski de var anlamına gelmektedir (34).

Bulguların delil olarak kullanılabilmesi için prosedürün her aşamasına uymak gerekmektedir. Aksi halde başarılı bir analiz neticesi elde edilemez^[1]. Elde edilen

---

[1] Örnek haber (https://www.sabah.com.tr/yasam/2009/07/09/adli_tipta_kirli_eldiven_skandalı) (Erişim tarihi : 01/07/2019)

bulguların herhangi bir bulaşmaya ve kirlenmeye maruz kalmadığı hususunda yargılamaya katılan süjelerin tamamının emin olmasının sağlanması çok önemlidir (58).

2.2. Delillerin Değerlendirilmesinde Araçlar Ve Yöntem

2.2.1. Adli Bilimler

Adli bilimler, ceza muhakemesinin konusu olan bulguların aydınlatılmasına hizmet eden disiplinler arası bir çatı disiplindir. Adli bilimlerin temel amacı; adli vaka meydana geldikten sonra, vakaya dair delillerin olay mahallinde toplanıp, vakanın bilimsel olarak incelenip aydınlatılmasıdır. Bu disiplin, meydana gelen adli vakanın tüm unsurlarını (yeri, zaman, nesne, oluş ve kişilerle) birbirleriyle ilişkilendirmektedir. Adli bilimler, adli bir vakada uyuşmazlığın aydınlatılması ve faillerinin belirlenmesi ile ceza muhakemesi süreçlerine katkı sağlar. Adaletle en büyük hizmeti sunar. Son derece önemli olan bu görev tıp, hukuk ve teknik bilimlerle ortak bir zeminde yürütülmektedir (59). Adli bilimlerinin ana branşları olarak; Adli Tıp, Adli Toksikoloji, Adli Patoloji, Adli Biyoloji, Adli Antropoloji, Adli Entomoloji, Adli Mühendislik, Adli Odontoloji, Adli Belge İncelemeleri, Adli Botanik, Adli Seroloji, Adli Psikiyatri, Adli Dil Bilimi, Kriminalistik ve Balistik ilk etapta ifade edilebilir. Bu tam anlamı ile zenginliktir. Bu disiplinler adli bilimlerin *alt disiplini* olarak faaliyet yürütmektedir (59). Kısaca bu disiplinlere değinecek olursak;

Adli Tıp; Geçmişi çok eskilere dayanan hekimlik biliminin alt dalıdır. Adaletle hizmet eder. İnsana karşı işlenen suçlarda, suçun unsurlarını ve sonuçlarını aydınlatan, kişilerde oluşan zararların tespitini yapan hekimlik mesleğidir (60).

Adli Toksikoloji; “zehir bilimi” olarak adlandırılan, toksin (zehir) ve logos (bilim) kelimelerinden türetilmiştir. Zehirlerin canlılar üzerindeki kimyasal, fiziksel ve biyolojik etkilerini inceleyen, araştıran ve bu etkilerin önlenmesi veya azaltılmasını da amaç edinen multi-disipliner bir bilim dalıdır (60).

SABAH | SON DAKİKA | GÜNDEM | EKONOMİ | YAŞAM | SAĞLIK | DÜNYA

Adli Tıp'ta 'kirli eldiven' skandalı

Münevver Karabulut cinayetinde, Adli Tıp otopsi teknisyeninin sperm bulaşmış eldiven kullanmasıyla yaşanan skandalının ardından DNA'da hata yapılmaması için kriminal arşiv taraması yapılıyor

Orhan YURTSEVER - Pervin METİN | Yaşam Haberleri

Giriş Tarihi: 9.7.2009

Adli Tıp yetkilileri, Münevver Karabulut'un giysilerinde bulunan spermin, başka bir ceset üzerinde çalışan otopsi teknisyeninin eldiveninden bulaştığı iddiasını doğruladı.

Adli Patoloji; hastalıkların bilimsel yöntemlerle incelenmesi anlamına gelen, pathos (hastalık) ve logos (bilim) kelimelerinden türemiştir. Organizmada gelişen hastalıklara bağlı olarak hücre, doku ve organlarda meydana gelen morfolojik değişiklikleri inceler (60).

Adli Biyoloji, adli vakalarda her türlü biyolojik numune ile bu numuneleri ihtiva etmesi muhtemel olan ve kişi üzerinden veya olay yerinden toplanan delil niteliğindeki materyaller üzerinde, genetik, serolojik, mikrobiyolojik ve hematolojik analizler yaparak adli vakanın aydınlatılması hususunda hizmet verir (60).

Adli Entomoloji; adli vakalarda, suçun aydınlatılmasında böceklerin kanıt olarak kullanıldığı bilim dalıdır. Olay mahallinde bulunan cesedin üzerinde ve etrafında bulunan böceklerin gelişim evrelerine bakılarak ölümün kaç gün önce gerçekleştiği saptanmaya çalışılmaktadır. Dış muayene bulgularına göre “ölüm zamanı” tayininde; dış ortamda kalan ve çürümenin başladığı cesetleri inceler. Ceset üzerindeki böceklerin coğrafi dağılımının bilinmesi durumunda ölümün gerçekleştiği yer ve cesedin taşınıp taşınmadığı gibi hususlarda da bilgi verebilmektedir (60).

Adli Psikiyatri; adli vaka failinin ve mağdurunun davranışlarını inceleyen bilim dalıdır. Ceza hukuku bakımından “ceza ehliyeti”nin veya “akıl sağlığı”nın olup olmadığını tespit eder. Diğer yandan hukukun diğer branşlarındaki “hukuki ehliyet”, “yaş küçüklüğü”, “madde bağımlısı” olup olmama gibi hususları incelemektedir (60).

Adli Odontoloji; adli vakalarda ölü veya canlılarda, mağdur veya failin kimliklendirilmesine katkı sunan diş hekimliği biliminin bir alt disiplini. Adli vakalarda elde edilen diş izlerinin analizlerine de katkı sunmaktadır (60).

Adli Belge İncelemeleri; adli vakalardaki, el yazısı ve imzaların kimliklendirilmesi, belgeler üzerinde tahrifat olup olmadığı, belgenin sahteliği gibi uyuşmazlıkların aydınlanmasına katkı sunmaktadır (60).

Adli Botanik; olay mahallinde, kişi veya nesnelere üzerinden elde edilen bitki parçaları ve polenlerin özelliklerinden faydalanarak, kişi ve nesnelere bulunduğu yer veya yerlerin aydınlatılmasına katkı sunmaktadır (60).

Adli Seroloji; tüm vücut sıvılarını (kan, idrar, ağız içi sıvısı, gaita, semen gibi) inceleyen bir bilim dalıdır. Olay mahallerinden elde edilecek sigara izmariti, çiğnenmiş sakız, kullanılmış mendil, bardak, kaşık gibi eşyalardan elde edilen ve şüpheli bulgulardan alınacak örneklerdeki lekelerin insana ait olup olmadığının tespitini yaparak vakanın aydınlatılmasına katkı sunmaktadır (60).

Adli Antropoloji; iskelet/kemik kalıntılarının incelenerek, insana ait olup olmadığının tespitini ve ayrıca yaş, cinsiyet, boy, ölüm zamanı ve varsa travmatik bulguların belirlenmesi yolu ile ölüm sebebinin aydınlatılmasına katkı sunmaktadır.

Adli vakanın meydana geliş boyutları düşünüldüğünde yukarıda sayılan her bilim dalının adli uyumsuzluğun çözümüne katkı sunacağı çok açıktır. Adli Bilimler, bilimin ve teknolojinin ilerlemesi ve alanda çalışan profesyonellerin katkısı ile hızla gelişmektedir (60).

Adli bilimler disiplinler arası bir bilimdir. Her disiplin gün geçtikçe adalete katkısı yadsınamaz. Ancak adli soruşturmada görev alan adli makamların yardımcısı olan kolluğun delil algısı oldukça düşük ve bazı delillerle sınırlıdır. 2013 yılında yapılan delil algısına yönelik çalışmada sonuçlar pek iç açıcı değildir. Örneğin açık hava cinayet soruşturmalarında vakanın aydınlatılmasında en az yararlanan *“entomolojik delil”*lerdir. Sebebi ise adli vakanın çözümünde görev alanların klasik delillere odaklanmalıdır (61).

2.2.2. Olay Yeri İnceleme

Olay yeri, suç kastının icra hareketlerine evrildiği ve neticenin gerçekleştiği yerde başlayıp, failin kaçış yönüyle devam eden, vakanın işleniş biçimini, faille mağdurun ilişkisinin saptanabildiği ve maddi delillerin tespit ve toplanacağı yerdir (62, 63).

Olay yeri suçun işlendiği dinamik bir bölgedir. Olay mahalli incelemesi, suç şüphesinin başladığı ve soruşturmanın ilk ve en önemli basamağını teşkil eder. Adli bir vakanın aydınlatılması ve adaletin doğru ve dürüstçe tecelli etmesi için soruşturmanın başlangıç noktasıdır (64). Olay mahalli sadece karada başlayıp sona ermez, kimi zaman karada başlayıp suda kimi zamanda da suda başlayıp karada biter. *“Her temas bir iz bırakır”* kuralı, sualtı yerler içinde geçerlidir. Karada başlayan su ortamına taşınan veya suda başlayıp karaya taşınan olayların bir bütün olarak değerlendirilmelidir (65). Olay mahallinin incelenmesi, suçun aydınlatılmasına hizmet ettiği kadar masumiyetin korunmasına da hizmet etmektedir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 160/2. maddesi soruşturmaya katılanları *“aleyhte ve lehte”* olan bütün delilleri toplayarak *“şüphelinin haklarını korumakla”* yükümlü tutarak *“masumiyeti koruma”* altına almıştır. Kanun bu emri ile lehte ve aleyhte delillerin toplanmasında Cumhuriyet savcısı ile delil toplayan kolluğu yükümlü tutmuştur. Bu nedenle olay mahallinin incelenmesi, sadece adli vakanın suça ilişkin delillerini elde etmek amacıyla yapılmaz. Meydana gelen

vakada suç olgusunun gerçekleşip gerçekleşmediği, suçun öngörülen şekilde gerçekleşip gerçekleşmediği (intihar/cinayet/meşru müdafaa) ve fiilin gerçekten kimin tarafından, ne şekilde, nerede ve ne zaman gerçekleştiğine dair maddi gerçeğin aydınlatılabilmesi için olay mahallinin bilimsel yöntemlerle incelenmesinde temel hedeftir (66). Olay mahallinde elde edilen bir takım bulgular daha sonraki incelemelere de katkı sağlayacaktır. Örneğin olay mahallinden elde edilecek bazı tespitler otopsideki diğer bulguları da yorumlamaya önemli katkı sağlayacaktır (64).

Olay mahalli maddi suç delillerinin bulunabileceği canlı bir bölgedir. Örneğin cinayet vakaları bir araç içerisinde olabileceği gibi açık arazide de olabilir. Olayın işleniş tarzı, cinayette kullanılan alet veya silah, fail veya failerin geliş yönü, kaçış yolu, uğradığı yerler hep olaya dair izler bırakacağı düşünülerek olay mahalli kapsamında düşünülmelidir. Dolayısıyla her olay mahalli kendine özgü bir çeşitlilik arz etmektedir. Bütün bunlar maddi vakadan sonra olay mahallinde kalan, fail ile vaka arasında bağ kuran “*dilsiz birer tanıklırlar*”.

Olay mahalli; bina, ev, apartman, garaj, ahır, mağara, depo, spor salonu, araç, asansör, tuvalet, park ve bahçeler, oyun alanları gibi saymakla bitmeyecek farklı mekanlar olabilir. Hatta sanal ortam dahi olay mahalli olarak tanımlanmaktadır. Ancak olay mahalli temelde ikili ayrıma tabi tutulmaktadır. “1- *Kapalı alanlar*”, “2- *Açık alanlar*” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu alanların tasnifi bulguların toplanmasında bir protokol oluşturmayı gerektirmektedir. Bulguların geç toplanması halinde bu mekan farklılıklarından dolayı kaybolma, yok olma ve değersizleşme gibi nedenlerle adaletin sarsılması söz konusu olabilecektir (2).

Olay mahallinde maddi vaka ile ilgili eşyaların toplanması ve korunması hayati öneme sahiptir. Olay mahallinin incelenmesinde kolluğun dikkat ve özen göstermesi gereken çok önemli hususlar vardır. Mevzuatımızda buna dair bir takım düzenlemeler mevcuttur. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 160/2 ve 161/1-2. maddeleri, 2559 sayılı “*Polis Vazifesi ve Salahiyet Kanunu(PVSK)*”, 01/06/2005 tarih ve 25832 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “*Adli Kolluk Yönetmeliği*”, 17/02/1983 tarih ve 17962 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “*Polisin Adli Görevlerinin Yerine Getirilmesinde Delillerin Toplanması, Muhafazası ve İlgili Yerlere Gönderilmesi Hakkında Yönetmelik*” ve 21/01/2017 tarih ve 29995 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “*Jandarma Teşkilat, Görev Ve Yetkileri Yönetmeliği*” olay mahallinde bulgu toplama ve korumaya yönelik mevzuatımızdır.

*“Polisin Adli Görevlerinin Yerine Getirilmesinde Delillerin Toplanması, Muhafazası Ve İlgili Yerlere Gönderilmesi Hakkında Yönetmeliği”*n 4. maddesinden 20. maddesine kadar olay mahalline gidiş hazırlığı, delillerin toplanması, muhafazası, ambalajı ve ilgili yerlere gönderilmesine dair konularda ayrıntılı düzenlemeler getirmiştir.

Bu düzenlemenin 4. maddesi *“Olay yerine planlı ve süratle gidilir. Plan önceden ayrıntılı bir şekilde hazırlanır. Hazırlanan planda, olayın çeşidine göre; a) Personelin sayısı, niteliği, olaydaki görevi, b) Olay soruşturma sorumlusu, c) Araç, gereç, teçhizat ve malzemenin (kroki ve fotoğraf malzemesi, delil ambalaj malzemesi, inzibat aletleri, iz tesbit aletleri, iz tesbit malzemesi ve diğer lüzumlu malzeme) nitelik ve nicelikleri, açıkça belirtilir”* şeklinde olay mahalline gidiş hazırlığını düzenlemiştir.

Kolluk planlı ve hızlı bir şekilde olay mahalline intikal ettikten sonra olay mahallinde gecikmeden gerekli emniyet tedbirlerini alır. Olay mahallinde yaralılar varsa onlara ilk müdahale yapılarak hastaneye sevkleri sağlanır. Olay mahallinde suç bulgu ve emarelerinin bozulmasını ve kaybolmasını önler (67). Ortam ve mevsim şartlarını dikkate alarak bulguları her türlü korumaya alır ve bunların yok edilmesini, çalınmasını veya değiştirilmesini önler. Bulgu toplama konusunda uzmanlar olay mahallinde sistematik inceleme yaparlar. Eğer olay mahalline ilk gelenler delil toplama konusunda uzman değillerse uzmanların olay mahalline intikalini sağlarlar. Uzmanlar, olay mahallinin krokisini çizer. Fotoğraflarını çeker. Olay mahallinin planını ve durumunu tutanağa bağlarlar. Suç kaynağının araştırmasını yaparlar. Toplanan bulgular usulüne uygun olarak ambalajlanır ve ilgili yerlere gönderilir (2).

Maddi delillerde olduğu gibi elektronik delillerin toplanmasında da olay yeri önem arz etmektedir. Bilişim suçlarında olay yerinin sınırlarını tespit etmek oldukça güçtür. İnternetin sağladığı kolaylıklar sebebiyle ülkeler arası sınırlar kalkmıştır. Uluslararası nitelik kazanmış ve farklı mekanlardan saldırı veya eylemin gerçekleştirilmesi olay yeri anlayışını farklılaştırmıştır. Bilişim suçlarında olay yerinin incelemesi mutlaka yetkin personel tarafından yapılmalıdır. Bilinçsiz şekilde yapılan müdahaleler delillerin kaybolmasına sebebiyet vermektedir (68).

Ceza yargılamasında hükmün en önemli dayanaklarından birisi, usulüne uygun olarak elde edilmiş maddi delillerdir. Bundan dolayı, olay mahallinde yapılacak incelemelerde yüksek teknoloji ile desteklenmiş, alanında eğitim almış, yetkin ve yüksek beceriye sahip uzman personel görev yapmalıdır (2).

2.2.3. Bilirkişi İncelemesi

Hakim hukuku uygulamaya ve vicdani kanaatle hüküm kurmaya yetkili tek kişidir. Hakim her ne kadar; almış olduğu eğitim, edinmiş olduğu bilgi ve deneyim neticesinde alanında yetkin kabul edilmekteyse de, önüne gelen her konuda sadece hukuki bilgi ve tecrübesiyle karar vermesi mümkün olmayacağı gibi, kendisinden böyle bir şeyin beklenmesi de yanlış olacaktır. Bilimin ve teknolojinin gelişmesine bağlı olarak çoğalan ve karmaşıklaşan uyuşmazlıkların çözümünde; hakim için konusunda uzman kişilerden yararlanma zorunluluğu doğmaktadır (20). Kaldı ki dürüst yargılamanın da şartlarını ancak böyle sağlamak mümkün olacaktır. Diğer yandan ceza muhakemesine dair düzenlemelerde, hakim bilirkişiye başvurmasının zorunlu olduğu haller de mevcuttur (1). Yargılama makamının önüne gelen “*akıl hastalığı, ceza ehliyeti konusu, yaş küçüklüğü, sahte mühür, sahte para, devlet ve yabancı tarafından çıkarılan hazine bonosunun sahteliği, ölü muayenesi, otopsi, beden muayenesi, genetik inceleme, zehirlenme şüphesi, tarihi eser, kaçakçılık, gözlem altına almada uzman hekimin önerisi*” gibi konularda bilirkişiye başvurması zorunludur (2, 20) .

Hakimin bilirkişiye başvurmasının kanunlar tarafından zorunlu tutulduğu durumların yanında, uyuşmazlık konularının çok genişlemesi ve değişmesi de şartların getirdiği zorunluluğa dönüşmüştür. Bilim ve teknolojinin gelişmesi karşısında adli vakaların da karmaşıklaşması, adli bilimlerin bilgi ve tecrübesine olan ihtiyacı oldukça arttırmıştır (20).

Adli bilimler bütün bileşenleri ile bilirkişi olarak ceza yargılamasına hizmet etmektedir. Bununla birlikte bilirkişinin oy ve görüşünün hukuki niteliğinin ne olduğu doktrinde tartılmış ve bu konuda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bunun delil olduğunu ileri sürenler olmakla birlikte delil değerlendirme vasıtası olduğunu ileri sürenler de olmuştur. Kanuni yorumdan çıkan sonuç; bilirkişinin oy ve görüşüyle delili inceleyen, açıklayan ve tanımlayan kişi olduğudur. Bilirkişinin oy ve görüşü yargılama makamını bağlayıcı görüşler olmayıp, tamamen hakimin serbestçe değerlendireceği bir konudur. Ayrıca resmi bilirkişilik yapan kurumların varlığı ve yasalarca tanımlanmış bilirkişilik görevlilerinin bulunması da yargılama makamı için bağlayıcılık ifade etmemektedir (64). Bilirkişi raporu ile bağlı olmayan yargılama makamı verilen rapordan tatmin olmaz ise gerekçelerini de belirtmek koşuluyla başka bir bilirkişiye başvurabilir (69).

Bilirkişiye başvurma soruşturma safhasında Cumhuriyet savcısı, kovuşturma aşamasında ise yargılama makamı kararı ile yapılabilmektedir (64).

2.2.4. Keşif

Keşif, hakimın yargılama konusu maddi vakanın mahkemeye getirilemeyen kısımları hakkında beş duyusu aracılığı ile bizzat bilgi edinmesini sağlamak için adli vakanın meydana geldiği yerde inceleme/teftiş yapmasıdır (1). Diğer bir tanımla keşif, adli vakanın ne şekilde meydana geldiği, olayın oluş şeklini ve sebebini araştırmak, fail ya da mağdura ait suça dair bulguların saptanması ve olaydan kaynaklanan zarar ve kaybın belirlenmesi için adli vakanın meydana geldiği yerde yapılan adli işlemlerdir (70).

Hakimin teftişi, maddi gerçekliğe ulaşabilmek için vaka ve durumun oluşunu, oluş nedenlerini anlayabilmek adına olay mahallinde yapılan incelemedir. Keşif, delil muhteviyatının öğrenilmesine, elde edilmiş delillerin değerlendirilmesine yarar sağladığı gibi, olayın meydana geldiği yerde var olan durum ile maddi vakanın özelliğine göre varlığı umulup da elde edilemeyen delillerin yokluğunun saptanmasına da imkan vermektedir. Yargılama makamı delillerle bizzat alakadar olmak zorundadır. Mahkeme salonuna getirilen delillerle bizzat alakadar olması mümkündür. Ancak mahkeme salonuna getirilmesi mümkün olmayan delillerle vasıtasız bir şekilde alakadar olabilmesi için olay mahallinde teftiş yapması gerekmektedir (20).

Adli bir vakanın soruşturmasında incelemenin derhal yapılmasının zorunluluk arz ettiği durumlarda Cumhuriyet savcısı tarafından da keşif yapılabilir (24). Ancak yargılama makamı, Cumhuriyet savcısının yaptığı keşfi sonuçları itibariyle ile yeterli görmez ise yeniden keşif yapma kararı alabilir. Buna yasal bir engel söz konusu değildir.

Keşif iki amaca hizmet eder. İlki delil veya emare hakkında vicdani kanaate ulaşmak, ikincisi ise yeni delil elde etmektir. Keşif aslında bir delil değerlendirme vasıtasıdır. Bazen de delil elde etme vasıtası olduğu görülmektedir. Cumhuriyet savcısının zorunluluk hallerinde yani gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda yaptığı keşif, delilleri muhafaza ve toplamaya yöneliktir. Kovuşturma sürecince yapılan keşifler ise delilin değerlendirmesine yöneliktir. Kovuşturma sürecinde yargılama makamı topladığı beyan, belge ve belirti delillerinin olayı temsil ve tespit edici olup olmadığını, delillerin sağlamlıklarını ve güvenilirliklerini tespit etmektedir (16).

Keşfin tanımına bakıldığında “ölü muayenesi” ve “otopsi” de aslında bir çeşit keşiftir. Ceza Muhakemesi Kanunu önemi sebebi ile bu iki hususu ayrıca düzenleme gereği duymuştur. Ölü muayenesi ve otopsi teftişlerinde, keşfe uygulanan hükümler de

uygulanabilecektir. Kanun koyucu ölü muayenesi ve otopsi işlemlerini özel keşif statüsüne taşımıştır (24, 71).

2.2.5. Ölünün Kimliğini Belirleme Ve Adli Muayene

5271 sayılı Ceza muhakemesi Kanunu “*ölü muayenesi*” terimi yerine “*ölünün kimliğini belirleme ve adli muayene*” terimini kullanmaktadır. Burada ölü muayenesine geçilmeden önce yapılması gereken başka bir husustan söz edilmektedir. Ölü muayenesi veya otopsi işlemi öncesi yapılması gereken şey ile ölenin kimlik tespiti ile adli muayene yani daha çok bedenın dış muayenesi kastedilmektedir. Bu iki işlem (ölünün kimliğinin belirlenmesi ve adli muayene) aslında “*ölü muayenesi veya otopsi*” için ön keşif niteliği taşımaktadır. Doktrinde bu ön işlem keşif olarak kabul edilmektedir. Fizik kimliğinin tespitine dair yapılan adli tedbirin amacı gerçek mağduru veya faili tespit etmektir (72). Mevzuatımızda fizik kimliğin tespitinde moleküler genetik inceleme yapılması şeklinde düzenlenmemiştir (73). Ölünün kimliği, öncelikle kimliğinin ne suretle tespit edildiğinin kayda alınması, daha sonra da ölünün kendisini tanıyanlara (engelleyici sebepler yok ise) gösterilerek ya da şüpheli veya sanık varsa ona da gösterilmek suretiyle ölenin kimliği belirlenmiş olacaktır. Diğer yanda ise “*ölü muayenesi veya otopsi*” öncesi yapılan “*adli muayene*”; ölünün kimliğini, ölüm zamanını ve sebebini tayin için dış bulgular ve tıbbi belirtiler için yapılmış olacaktır. Ölüm zamanının tayini sadece adli muayene ile tespit edilemeyecek olması halinde otopsi de yapılacaktır (69, 1).

Beden muayenesinin hukuki niteliği tartışmalıdır. Doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Beden muayenesi ve vücuttan numune alma hem bilirkişi faaliyeti hem de keşif olarak nitelendirildiğinde karma bir hukuki niteliğe haizdir (74). Beden muayenesi yargılama açısından önemli bulgulara ulaşmamıza hizmet etmektedir (75).

2.2.6. Otopsi

Adli makamlara intikal etmiş şüpheli ve zorlu ölümlerde “*ölünün kimliğinin belirlenmesi ve adli muayenesi*” sonrası ölünün muayenesinin ikinci çeşidi olan; cesedin hem dıştan dışa muayenesi hem de içten yani cesedin içinin açılıp incelenmesi otopsi olarak tanımlanmaktadır. Gömülü cesedin otopsisine lüzum görülürse ceset mezardan (feth-i kabir) çıkarılarak yapılır. Bu işlem soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının, kovuşturma evresinde ise yargılama makamının kararı ile yapılır (1, 24).

Otopsi işlemleri 5271 sayılı Ceza muhakemesi Kanununun 87. Maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Kanuna uygun bir otopsi işlemi için takip edilmesi gerek hususlar şunlardır.

1. Aşağıda söz edilen işlemler gerçekleştirilirken cesedin görüntülerinin kaydedilmesi gerekmektedir. (CMK m. 87/5)
2. Otopsi Cumhuriyet savcısının huzurunda yapılmalıdır. (CMK m. 87/1)
3. Otopsiyi yapacak uzman kişilerin biri adli tıp, diğerinin patoloji uzmanı veya diğer tıp branşlarından uzman bir hekim olması gerekir. Bu şartlar sağlanamıyorsa biri pratisyen iki hekim tarafından yapılması gerekir. Bu şartlar da sağlanamıyorsa bu zorunluluk karşısında otopsiyi tek hekim de yapabilir. Ancak bu durum otopsi raporunda açıkça belirtilmelidir. (CMK m. 87/1)
4. Müdafî veya vekil tarafından otopsi için hekim getirilebilir. (CMK m. 87/1)
5. Yapılacak otopside, cesedin hal ve şartların uygunluğunda mutlaka üç boşluğun açılması zorunluluktur. Bu üç boşluk baş, göğüs ve karın boşluğudur. (CMK m. 87/2)
6. Ölümünden hemen önceki hastalığında ölenin tedavisini düzenleyen hekime, otopsi işleminde görev verilemez. Ancak, bu hekimin otopside bulunmasına hastalığın seyri hakkında bilgisine başvurulması için müsaade edilebilir. (CMK m. 87/3)

Sağlıklı bir otopsi için adli tıp uzmanlarının otopsi öncesinde olayla ilgili bilgilere ile olay yeri hakkında bilgiye sahip olmalıdır. İmkanlar ölçüsünde olay yeri inceleme ekibine adli tıp uzmanında katılması sağlıklı sonuçlar elde edilmesine katkı sağlayacaktır (76).

2.2.7. Uzman Mütalaası

Uzman mütalaası, taraf bilirkişi olarak da adlandırılan özel bilirkişiyi ifade eder. Uzman (teknik müşavir) olarak adlandırılan kişi/kişiler veya kurumlar, taraflara bir hukuki uyuşmazlığın görüldüğü mahkemeye sunmak üzere bilimsel konularda mütalaa vermektedir. Uzman mütalaası, 1 Haziran 2005 yılında yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 67/6. maddesi ile muhakeme hukukumuzda girmiştir. Uzman taraf bilirkişisi kendisinden talep edilen ve yargılama konusuna dair konularda bilimsel görüşler bildirmek veya görülmekte olan uyuşmazlığa resmi bilirkişi tarafından sunulan bilirkişi raporunun değerlendirilmesi yönünde mütalaa vermek gibi çok önemli bir işlev

görmektedir. Uzman mütalaası sadece bu iki işlevi görmez. Mahkemeler hukuksal konularda bilimsel oy ve görüşler için resmi bilirkişiyi tayin edemezken, taraflar hatta Cumhuriyet savcısı (sadece kovuşturma aşamasında) hukuksal sorunla ilgili uzman mütalaasına başvurabilir (16).

Bilirkişi raporundan önce bilirkişi raporunun hazırlanması için veya bilirkişi tarafından hazırlanan bir raporun değerlendirilmesinde kullanılmak üzere uzman görüşü alınabilir. Böylece bilirkişi raporu da denetime tabi tutulmuş olur. Uzmanın bilimsel mütalaasını istemek yetkisi katılana, katılan vekiline, şüpheli, sanığa, müdafiyeye veya kanuni temsilciye verilmiştir. Kanuni düzenleme bunlarında dışında Cumhuriyet savcısına da uzmanından mütalaa talep edebilme imkanı sunmuş ise de, soruşturma sürecinde bilirkişi atayabildiğinden hukuk mantığı içerisinde ancak kovuşturma aşamasında, bu durum mümkün olabilecektir. Mahkeme tarafından atanan resmi bilirkişi ile "uzman" arasındaki fark, kendilerini atayan veya görevlendiren makam yönündendir. Yoksa yaptıkları iş arasında temelde bir fark yoktur. Her ikisi de çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren durumlarda bilimsel mütalaa hazırlamaktadırlar (1).

Kural olarak uyumsuzluğun çözümüne ispat açısından katkıları arasında bir fark bulunmamaktadır^[1]. Burada hukuki niteliğinin tespiti bilimsel mütalaaların içeriklerinde değil kimin tarafından mütalaa talep edilmiş olmasında yatmaktadır. Uzman görüşü olarak ifade edilen bilimsel görüş mahkeme dışından gelmesi sebebi ile yasadışı ve hiçbir hukuki hükmü olmayan bir belge değildir. Aksine kanunda düzenlenmiş, yasal temeli olan ve kanununun "*bilirkişi raporunun hazırlanmasında değerlendirilmek üzere ya da bilirkişi raporu hakkında*" şeklinde ifadesiyle hukuki değeri, ispat gücü vurgulanmıştır. Bu yönü "*bilirkişinin bilirkişisi*" şeklinde ifade etmek de mümkündür (69).

Ceza yargılamasına getirilen bu düzenleme silahların eşitliği ilkesine önemli katkı sunmuştur. Eski uygulamada da var olan uzman mütalaası hukuki statüden yoksundu (71). Yukarıda da değindiğimiz üzere bilirkişi raporlarının kalitesini arttıracak bu durum aynı zamanda adil yargılama ilkesinin işlemesine de katkı sağlayacaktır. Kendisinden bilimsel görüş istenen uzman, görüşlerini rapor halinde verebileceği gibi, duruşmada ilgililerden birinin istemi halinde; açıklamalarda bulunmak üzere duruşmaya çağırılarak da dinlenebilir (2).

---

[1] Yargıtay CGK, 9.10.2007 T., 2006/7-336E., 2007/198K. (aktaran - Özbek V.Ö, (69))

2.2.8. Delilerin Değerlendirilmesinde Yöntemler

Ceza yargılamasında konu, maddi vakanın meydana gelip gelmediği, meydana gelmiş ise vakanın failinin, iddianamedeki şüpheli kimse olup olmadığının eldeki delillerle değerlendirilmesidir. Eldeki deliller önce tek tek sonrada bir bütün halinde değerlendirilecektir. Burada uyulması gereken hukuka ve akla uygunluk, maddi vaka ile fail arasında kurulacak mantık yolu vicdani kanaatin nesnel dayanağı olacaktır (16). Ceza yargılaması bir bütünlük içerisinde yürütülür ve ispatı gereken maddi vaka bir bütündür. Ancak deliller her zaman bir bütünlük hali arz etmez. Çoğu zaman yapbozun parçaları gibi çok parçalıdır. Doktrinde delillerin değerlendirilmesinde iki yöntem uygulanmaktadır. Bu yöntemler birbirinden bağımsız değil aksine birbirini tamamlayıcıdır. Eğer değerlendirme başarılı bir şekilde yapılır ise deliler birbirini tamamlamakla kalmaz aynı zamanda birbirini denetler^[1]. Bu metodun ilki, delillerin her birinin tek başına doğruluğunu/sağlamlığını değerlendirmek, ikincisi ise delil araçlarının yan yana getirilmesi suretiyle birbirini tamamlayıp tamamlamadıklarına göre bir tasnife tabi tutmaktır. Anlamalı bir bütün içerisinde yer edinemeyen delil araçları, tasnif dışına çıkartılır ve bunlara itibar edilmez. Bu iki metodun da hareket noktası “*akıl yürütme*”dir. Akıl yürütülürken birden fazla olasılık gündeme geleceğinden bütün olasılıkların hesaba katılması zorunluluğu doğacaktır. Delillerin değerlendirilmesinde boşluk meydana gelmemelidir (77). Boşluklar bazen o kadar önemli olur ki olayın bütünü hakkında yargıya varmamıza engel olur. Buna karşılık, boşlukların vuku bulan olayın diğer parçalarına dayanılarak doldurulması mümkündür. Örneğin meyvesinden ağacı tanıyabilmek gibi (1). Aşağıda boşluk doldurmayı yani mevcut delil parçalarından bütüne nasıl ulaşıldığını izah etmeye çalışacağız. İspat aracı olan delillerin değerlendirilmesinde, aralarındaki bağı kurabilmek için parçadan bütüne doğru olacak şekilde akıl yürütme faaliyeti yapılmaktadır (16).

a. Delil Değerlendirilmesinde Boşluk: Maddi vakaya ilişkin deliller değerlendirilirken olayın bazı parçalarının yokluğu sebebi ile boşluklar oluşabilir. İspat olunacak maddi vakalar arasındaki boşluklar; akıl yürütme yoluyla, günlük hayat deneyimlerinden veya karinelere dayanılarak doldurulabilecektir. Ancak ispatı zorunlu vakaları sadece bir varsayıma dayanan günlük hayat deneyimleriyle veya fiili karinelere dayanılarak ispat edilemezler (16). Yargıtay, (parçaları ispat edilmiş ancak)

[1] Anayasa Mahkemesi Kararı - 2.B., B. 2012/542 T. 4.11.2014.(E.T.:05/09/2019)

bütünde oluşan boşlukların “oluşa göre”, “oluşa uygun kabule göre” gibi ifadelerle doldurulabileceğini içtihat etmiştir (77).

Genel hayat tecrübesi, sosyal yaşam içerisinde geçmişte vuku bulmuş ve çok büyük ihtimalle her defasında aynı sonucun oluşması sebebi ile kişilerde edinilen ortak fikir ve tecrübedir. Tecrübe kuralları, her ne kadar ispat faaliyeti olsa da somut olayın ispatıyla alakalı olmayıp, sadece maddi vakanın meydana gelip gelmediği, geldi ise yer, zaman ve failinin kim olduğu konusunda akıl yürütülürken kullanılan bir vasıtaadır. Yani genel hayat tecrübe kuralları ispatın kendisi değil ispatın bir vasıtasıdır. Genel hayat tecrübe kuralı yüksek olasılığı ifade ettiğinden delilin yerini asla tutmaz (16, 78).

b. Boşluk Doldurulmasında Yöntem

- **Akıl Yürütme:** Akıl yürütme, felsefe sözlüğünde; “*düşünceleri bilinçli tutarlı ve amaçlı bir biçimde birbirlerine bağlama işlemi. Mantıklı bir biçimde düşünme. Çıkarımlar yapma. Verilerden ya da verilmiş olan olgulardan sonuçlara geçme faaliyeti. Öncül olarak alınan önermelerden mantıksal çıkarım kurallarına uygun bir tarzda sonuç çıkarma işlemi. Zihnin, hazır ya da verilmiş bazı bilgi ya da önermelerden hareketle, verilmiş olmayan başka bir şeyi, belli bir sonuç olarak çıkardığı işlem*” olarak tanımlanmıştır (79).

Mantık bilimi, doğru düşünmenin ilke ve prensiplerini ortaya koyar ve sorgular. Bu kurallar; aynı zamanda doğru ve çelişik olmayan başlıca prensiplerdir. Mantıkta doğru ve çelişik olmayan prensipler akıl yürütmeye oluşturulur. Akıl yürütme ortaya daima bir hüküm koyar. Kişinin zihni akıl yürütme ameliyesi yaparken mantığın ilkelerine dayanır. Doğru akıl yürütmenin ilkeleri ise; “özdeşlik”, “çelişmezlik” ve “üçüncü halin imkansızlığı” şeklindedir. Türkçede akıl yürütme için, “çıkarsama”, “usavurma”, “muhakeme”, “istihraç” gibi kelimeler kullanılır.

Akıl yürütme faaliyeti içerisinde bu üç temel ilke şöyle izah edilebilir.

Özdeşlik; her bir gerçeğin tekliği, onun başka bir şey olamaması demektir.

Çelişmezlik; birbirini tutmayan iki önermenin birisinin yanlış olması demektir.

Üçüncü halin imkansızlığı; hiçbir önerme aynı zamanda hem doğru hem yanlış olamaz.

Bu üç prensibe daha sonradan *Leibniz* tarafından eklenen “nedensellik” ilkesi pozitif bilimlere özgü dördüncü prensiptir. Akıl yürütme ameliyesinin mihenk taşı da “*tecrübe kuralları*”dır (77). Akıl yürütme faaliyeti üç şekilde yapılır. Bunlar “*tümevarım*”, “*tümdengelim*” ve “*analojidir*”.

- **Tümevarım**; ayrı ayrı önermelerden yola çıkarak benzer ve bütün kavramlar için genel bir sonuç çıkarmaktır. Bu tür akıl yürütmeler zorunluluk içermez.

Örnek olarak;

(1) Önerme (A)'nın DNA profili (X)'e benzemez.

(2) Önerme (A)'nın DNA profili (Y)'ye benzemez.

(3) Önerme (A)'nın DNA profili (Z)'ye benzemez.

...

(n) Önerme (A)'nın DNA profili (n)'nin DNA profiline de benzemez.

(Sonuç) (A)'nın DNA profili hiç kimsenin DNA profiline benzemez.

- **Tümdengelim**; Öncül önermelerden hareketle zorunlu olarak bir sonuca gitmektir. Klasik mantık bu yönetime başvurur. Örnek olarak;

1. Önerme "X" suçunu işleyen kişi 5 yıl hapis cezası ile cezalandırılır.

2. Önerme (A) kişisi "X" suçunu işlemiştir.

---

3. Sonuç (A) kişisi 5 yıl hapis cezası ile cezalandırılır.

- **Analoji(benzetme)**; öncüllerin benzerliklerinin sonuçta da olduğu varsayımına dayanır. Analoji yönteminde sonuç, bir zorunluluk değil, "*ihtimal*"dir. Örnek olarak;

1. Önerme (A) ve (B), X suçunda ayrı ayrı yargılanıyorlar.

2. Önerme (A), X suçundan mahkûm oldu.

---

3. Sonuç Öyleyse (B)'de X suçunda mahkum olur.

Ceza muhakemesinin temel gayesi maddî gerçeğe şüpheye yer bırakmayacak şekilde ulaşmaktır. Bu nedenle delillerin değerlendirilmesi yapılırken bir zorunluluk içermeyen akıl yürütmelerinden tümevarım ve analojiye ihtiyatlı yaklaşılmalıdır (80).

Akıl yürütme, insanın bilim adına ortaya koyduğu en önemli düşünme yöntemidir. Akıl yürütme ister pozitif ister normatif olsun, doğaya uygun ve dogmatik olmayan düşünme sistemiyle birtakım verilerden birtakım sonuçlara ulaşma işleminin adıdır. Ceza muhakemesinde belli kurallara bağlı kalınarak, maddî gerçeği ortaya koyan sonuç hükümdür (81).

- **Tecrübe Kuralları**: İnsanı diğer canlılardan ayıran şey akıldır. İnsan davranışlarının temelinde akıl yürütme yatar. İnsanlar akıl yürüterek bir mantık

çerçevesinde hareket ederler. Her akıl yürütme neticede göreceli olarak başarılı ya da hatasızdır. Akıl yürüten bireyin kendisidir. Toplumlar akıl yürütmez. İnsanlığa/topluma ait gelenekler ve önceki akıl yürütmeler, akıl yürüten kişiye kaynaklık eder. Gelenek ve geçmişteki akıl yürütmeler birer tecrübeye dönüşür. Geçmişteki akıl yürütmeleri ve hayat tecrübelerinden yararlanmak, akıl yürütmeyi daha üretken ve başarılı kılar (2). Toplumun geçmişinde yapılan akıl yürütmeler çok büyük olasılıkla her defasında aynı neticeyi vermiş ise bu genel, ortak hayat tecrübesine dönüşür. Bu ortak kanaat kişide tecrübe olarak değerlendirilir. Sonuçta tecrübeler “yüksek olasılık” olması, sürekli bir “ihtimal” ifade etmesinden dolayı delilin yerine ikame edilemez. Geçmişte binlerce kez yaşanmış bir hadisenin, her defasında aynen yaşanmış olması ve aynı sonuca ulaşmış olması her zaman bizleri aynı sonuca götürmez. Her hadise kendince yaşanmış ve bir sonucunun olması diğer yaşanacaklar için bir kesinlik kazandırmayacaktır. Hakimin genel hayat tecrübesi delilleri bütünleştirerek, yargısını şeffaflaştırabilir ve akli temele oturtabilir. Bu faaliyet delil değerlendirme faaliyetidir. Hakimin bu faaliyeti ceza muhakemesi yargılama faaliyetine katılan diğer süjeler açısından da makul ve akli bulunabilir (16).

Ceza muhakemesinde hem ilk derece mahkemelerinin hem de kanun yolları mahkemelerinin delillerin değerlendirilmesinde ifade ettikleri “*hayatın olağan akışı*” kavramı ile hayat tecrübesi kastedilmektedir. “*Hayatın olağan akışı*” kavramı, ortak hayat tecrübesi ile ispat arasındaki iletişimden doğmuştur. Hayatın olağan akışı, ispatta yargılama makamına yardımcı olmakta, delillerin tek tek ve bütün olarak değerlendirilmesinde uyumunun ve doğruluklarının test edilmesini sağlamaktadır (77).

- **Karineler:** Karine, “ka”-“ra”-“ne” kökünden türeyen Arapça bir kelimedir. Kelime sözlükte “*bir şeyi bir şeye yaklaştırmak veya bağlamak*” anlamına gelir. Bu açıdan Araplar başka bir deveye bağlanarak yürütülen deveye karine demişlerdir (82).

Devellioğlu, karineyi “*karışık bir iş veya meselenin anlaşılmasına, çözülmesine yarayan hal, ipucu*” olarak tanımlamaktadır (6).

Karakaş, karineyi “*bu benzerlik (yakınlık) sebebiyle bir başka şeye delalet eden durum, maksada işaret eden ipucu, alamet, emare*” olarak tanımlanmaktadır (83).

Parlatır karineyi “*(Arapça), çözümü kolaylaştıran hal, ipucu*” olarak tanımlamaktadır (4).

Yılmaz, karineyi “*bilinen bir olgudan (olgulardan) bilinmeyen bir olgunun (sonucun) çıkartılmasıdır.*” olarak tanımlar ve devamında karinenin ayrımını yapar.

Karineleri dörde ayırır. 1-Kanuni karine, 2-Maddi karine (fiili karine), 3-Adi karine, 4-Kesin (kati) karine.

1-Kanuni karine; yasanın bir olguyu, diğer bir olgunun olduğuna veya olmadığına delil sayması. Buna “birlikte ölüm karinesi” örnek gösterilebilir.

2-Maddi karine (fiili karine); yaşam tecrübelerinden çıkan karine.

3-Adi karine; aksi ispat olunabilen karine.

4-Kesin (kati) karine; aksinin ispatının olanaksız olduğu karine (7).

Bıçak, karineyi “*bir hükmü ispatlamaya yarayan sebeplerden birisidir. Kesin bilgi sınırına ulaşan emarelere karine-i katia (kesin karine) denilmektedir. Bu tanıma göre karinenin kesin olanı, bir şeyin varlığına ya da yokluğuna kesin olarak delalet eder. Genel anlamda karine ise, bir olayın doğruluğunun, önceden ve mücerret bir surette kabul edilmesi*” şeklinde tanımlanabilir demektir (2).

Ceza muhakemesi faaliyeti içerisinde karineye dayanarak hüküm çıkarabilmek için (“*tecrübe kaidesi ile karşılaştırma*” yapabilmek için) daha önceden benzer olaylar neticesinde gelecekteki bütün hadiselerde tatbik edilecek soyut sonucun çıkarılması gerekmektedir (1).

Karine, “tecrübe kaidesi ile karşılaştırma” yani daha önceden yaşanan olaylardan soyut sonuç çıkarmaktır. Çıkarılan sonuçla ispat konusu delillerin sağlamlığı değerlendirilir. Sağlamlığa doğruluk da denilmektedir. Karine, soyut bir ön kabulü ifade eder. Yani karine bir ihtimaldir. Yani daha iyi bir sonuca varmak mümkün değilse, “*çok kez böyle olur*” denilerek çıkarılan soyut sonuç yani karine kabul edilir. Karine mahiyeti nazariyesi daima olumludur, yani delilin sağlamlığını/doğruluğunu ifade eder. Olumsuz ihtimal daima akılda tutulmalı ve hesaba katılmalıdır. Bu hesaba dahil edilen olumsuz ihtimal, delilin sağlamlığını her zaman tartışmaya açık duruma getirir. Buna karinenin çürütülmesi denir. Karine ile bulgu olan “*belirti*” (iz-emare) sürekli karıştırılmaktadır. Karine başlı başına bir delil değildir. Sadece delil muhtevasının doğruluğunun ön kabulüdür (1). Örneğin bir kimsenin evinde suç mahsulü bir eşya bulunduğu şüphe karineler dikkat çeker. 1. Karine; “*O kimse hırsız olabilir.*” 2. Karine; “*O kimse suç eşyasını kabul etmiş olabilir.*” 3. Karine; “*O kimse suç eşyasını satın almış olabilir.*” Suç eşyasının evinde bulunmuş olması bunlara delalet edebilir (84). (TCK m. 165) Kunter şu örneği verir; “meğerki şüphelenmek için sebep olsun. Meselâ fotomontaj şüphesi yoksa, böyle bir iddia da mevcut değilse, fotoğrafta görülenler doğru kabul edilir (1).

Mutlak karine yoktur. Kanuni karine de diğer karineler gibi görecelidir ve çürütülebilir. Çürütülemeyen zaten karine olamaz. Çünkü çürütülme, ihtimal kavramının gereğidir. İhtimal karinenin doğasındadır. Çürütülemiyorsa karine değildir ancak bir delil olabilir. Bununla birlikte karinenin çürütülmesine dair imkanlar sınırlandırılabilir. Bu anlamda bazı belgelerin aksinin, bazılarının ise sahteliğinin sabit olması aranır. Çürütme imkânının kanunla daraltılmış olması, karineyi kanuni delil mertebesine çıkarmaz. Yargılama makamı, delillerin bir bütünü tamamlayamaması durumunda, oluşan bir kısım boşluğu akıl yürütme, genel hayat tecrübesi ve karineler yardımı ile doldurmaya serbesttir (77).

2.3. Ceza Muhakemesinde Delillerin Değerlendirilmesi

2.3.1. Muhakeme Sistemleri ve İspat Safhaları

Bu bölümde muhakeme sistemlerinin geçmişten günümüze doğru gelirken nasıl evrildiğini ve delillerin bu evrilme sürecindeki değişiminden bahsedilmiştir.

Ceza yargılaması hukuku kurumlarının tarihçesi, ceza yargılamasında ispat prensipleri hakkında yol gösterici olacaktır. Hukuk kuralları süreç içerisinde ihtiyaçlar karşısında değişir ve gelişir. Değişim ihtiyacı toplumun sosyo-ekonomik ihtiyaçları doğrultusunda olmaktadır. Ancak bu değişim her zaman aynı ivme ile devam etmez. Hukuk kuralları değişim yaşarken geçmişten büsbütün kopmaz. Önceki ve sonraki yapılar arasında hep bir devamlılık söz konusudur. Bugünü anlamak bu kurumların tarih sürecindeki değişimini ve gelişimini anlamakla mümkün olacaktır (85).

Ceza muhakemesi, hukuk tarihi içerisinde bir takım insan hak ve hürriyetleri doğrultusunda değişmiştir. Ceza adaleti, yargılama faaliyetine katılan süljelerin hak ve hürriyetleri veya toplumsal düzenin devamını koruma endişesine göre şekil almaktadır. Günümüzden geçmişe dönüp baktığımızda ceza yargılama yaygın görüşe göre üç safhadan geçmiştir. Bunlar “*itham*”, “*tahkik*” ve “*karma veya işbirliği*” sistemi olarak tasnif edilmektedir. Bu değişim ve dönüşüm elbette ki ülkelerin siyasi, sosyal ve iktisadi yapısına bağlı olarak gerçekleşmiştir (86).

Bu yargılama sistemlerindeki dönüşüm yargılamanın bütününe yansımıştır. Mahkemenin süljelerinden ispat prensiplerine kadar bütün ceza yargılamasının kurumlarına sirayet etmiştir. İspat ve delil de tarih içerisinde çeşitli aşamalardan geçmiştir. Bu safahatlar çeşitli tasniflere göre sınıflandırılmıştır. Doktrindeki yaygın sınıflandırma “*ilkel delil*”, “*dinsel delil*”, “*kanuni delil*”, “*vicdani delil*” ve adli bilimlerin gelişmeleri doğrultusunda “*bilimsel delil*” olacak şekilde beş kısma

ayrılarak yapılmaktadır. İspat da delilden bağımsız olarak tasnife tabi tutulduğunda “*ilkel safha*”, “*dinsel safha*” ve “*akılcı safha*” olarak üçe ayrılmaktadır. Delillerin, ispat prensiplerine göre ayrımı ise “*ilkel delil*”, “*kanuni delil*”, “*delil serbestliği*” ve “*vicdani delil*” olmak dört safhaya ayrılmaktadır (9).

Bu değişim tarihsel süreç içerisinde her ülke için eş zamanlı olmamıştır. Ülkeden ülkeye değişim farklı zamanlarda olmakla birlikte aynı safhalar da birbirini takip eder gibi gerçekleşmemiştir. Kıta Avrupası’nda bu süreç etnik, dinsel ve kanuni safhayı vicdani safha takip ederken, İngiltere’de ve sonra da Amerika’da jüri sistemi takip etmiştir. Jüri sistemi ile akli muhakeme, akılcı delil, vicdani kanaat ve ispat sistemi şekillenmeye başlamıştır. Daha sonra sanık haklarının gelişmesiyle sanık, yargılama içerisindeki nesne konumundan yargılamanın bir süjesi konumuna erişerek diğer ülkelere örnek olmuştur. İngiltere’de başlayan bu iyileşmeler sonraki yıllarda Fransa’ya oradan da Kıta Avrupası’na yayılmıştır. Günümüzde adil yargılanma ve insan haklarına dair uluslararası belge ve sözleşmeler ortak bir yargılama kültürünün oluşmasına katkı sağlamaktadır. Oluşan bu ortak yargılama kültürünün bugünkü sonucu; maddi vakayı temsil eden, mahkemeye getirilebilen, kolektif, akılla kavranabilen ve hukuka uygun olarak elde edilmiş olan delillerin yargılama makamının vicdani kanaatine göre serbestçe değerlendirilebilir olmasıdır (9).

a-Muhakeme Sistemleri: İnsanın tarihsel süreç içindeki değişimi, muhakeme sistemlerine de yansımıştır. Bilinenden günümüze kadar geçen muhakeme süreçleri aşağıda aktarılmıştır.

- **İtham Sistemi:** Bilinen ilk ve en eski yargılama sistemidir. Ancak çıkış kaynağı bilinmemektedir. İtham sistemi, suçtan zarar gören bireyi ilgilendirdiği dönemde ortaya çıkmıştır (86). Yani yargılamayı kişilere bırakan, taraf yargılaması şeklinde zuhur eden bir sistemdir (69). Tarihte en belirgin izleri Roma’nın ilk dönemlerinde ve Kıta Avrupası feodalitesinde görülmüştür. Bugün Anglo-sakson ülkelerde (İngiltere ve Amerika Birleşik Devletlerinde) uygulanmaktadır (87). Bu yargılama sistemi kamusal bir yargılamadan ziyade özel yargılamaya benzemektedir. Hakim, kamu görevlisi olmayıp halkın içinden taraflarca seçilip azledilen bir statüdedir. Ancak süreç içerisinde hakim kamu otoritesi tarafından seçilmektedir. Süreç içerisinde bu yargılamaya jüri sistemi de entegre edilmiştir. Bu sistemde, yargıyı harekete geçiren mağdurun kendisidir. Yani hakim kendiliğinden harekete geçmez. Hakim, hakem konumundadır. Tarafların karşılıklı mücadele etmelerinde süreci eşit yönetmektedir.

Yargılama çekişmeli, aleni ve sözlüdür (16). Taraflar, birbirlerinin iddialarına karşı savunma yapmaktadır. Yargılamada her delil konuşulur. Hakim, tarafların ortaya koymuş oldukları delillerle bağlıdır. Hakim bizzat işin içinde değildir. Hakim re'sen delil araştırması yapmaz ancak taraflar eşit konumdadır. Deliller, davacı ve sanığın huzurunda sunularak tartışılırdı (88). Hakim, suçun cezasını vicdani kanaatine göre verdiği tahmin edilmektedir. Sistem liberal ve demokratik siyasal rejimlere daha uyumludur. İtham sistemindeki ispat prensibi ise, tatbik edildiği dönemlerin inanışlarına ve gelişmişliğine bağlı olarak önceleri akıl dışı ve dini delile dayanıyorken, zaman içerisinde vicdani ispat prensibine doğru evrilmiştir (86, 69).

- **Tahkik Sistemi:** Ortaçağ Avrupası'nda "*Engizisyon Mahkemeleri*" nde kabul edilen "kanuni delil; ikrar" esaslı gizli ve yazılı yapılan yargılama, tahkik(soruşturma) sistemi olarak kabul edilir. Bu yargılama sisteminde esaslı bir yargılama faaliyeti yürütülür ve bütün yargılamayı hakim yapar. Fail bu sistemde süje değil, "*nesne*"dir (69). Kilise'nin bu sistemi uygulamasının altında yatan neden "*Tanrı adına*" ve "*Tanrıyı temsil etme ve yanılmazlık*"tır. Bu sistemin tipik yanı hakimin maddi vakaya doğrudan el koymasındadır (86). Tahkik sistemi, kanuni bir delil olan ve delillerin kraliçesi addedilen "*ikrar*"ı sağlamak için her türlü işkenceyi meşrulaştırmıştır (16). Bu sistemde ikrar için yapılan işkence karşısında kişi suçlu değil ise zaten onu Tanrı koruyacaktır. Bu sistemin en önemli delili "*ikrar*"dır. Diğer yandan kilise, ikrarı arınma, bu dünyada günahtan kurtulma yolu olarak görmekteydi. Bu sistem, adaletin gerçekleşmesine olanak veren bir sistem değildir. Fail, yargılamanın süjesi olmadığından savunma hakkı kısıtlanmıştır (86).

- **Karma Sistem (İşbirliği):** Yukarıda değinilen iki yargılama sistemindeki olumlu kısımlarının geliştirilmesi ile ortaya çıkan yargılama sistemine karma sistem veya iş bilirliği sistemi denilmektedir. İtham istemi, kişiyi, iddia ve savunmayı; tahkik sistemi ise yargılama makamını üstün tutmuştur (87). Karma sistem ise, yargılama faaliyetinde bunları birer süje olarak kabul edip birlikte çalışmayı esas almıştır. Bu sistem, 1789 Fransız İhtilali'nden sonra "tahkik" yargılamasına tepki olarak doğmuştur. Bu sistemin prensipleri şunlardır: 1-Şüpheli/sanık yargılamanın objesi değil süjesidir. Şüphelinin/sanığın bazı hak ve yükümlülükleri vardır. 2- Delilleriyle bağlı olmayıp, maddi gerçeğin araştırılması esastır (69). Yargılama faaliyetinin kapsamına bakıldığında ise yargılama herkese açık ve alenidir. Ayrıca yargılama sözlü ve çekişmelidir. Mahkemeye getirilen her delil kolektif olarak tartışılır. İddialara karşı savunma hakkı

verilir (86). Delillerin serbestçe değerlendirilip vicdani kanaate ulaşmaya uygun koşullar sağlayan, işbirliği içerisinde maddi uyuşmazlığı çözme yetkisini hakim veya jüriye bırakan bir ispat prensibine sahiptir (16).

b. Delil Safhaları: İnsanın dünyadaki serüvenine uygun gelişme gösteren yargılama sisteminde delili de çeşitli safhalardan geçirmiştir. Bu bölümde delilin geçirdiği safhalar aktarılmıştır.

- **Erken Safha:** Tarihin erken dönemlerinde, ceza yargılamasında delillerin elde edilmesi ve değerlendirmesi konusunda gelişmiş bir usul yoktu. Suçluluğu baştan kabul edilen kimselerin yargılanması muhakeme şeklinde olmayıp; suçsuzluğu daha çok bir takım testlere tabi tutarak belirlemeye çalışırlardı. Eski dönemlerde suç daha çok ilahi güçlere karşı işlenmiş kabul edilir ve bu suçların cezasını da yine ilahi güçlerin vereceğine inanılırdı. Eğer kişi masumsa zaten korunacağı inancı hakimdi. Örneğin ateşe atılmış veya zehir içirilmiş biri masum ise ilahi güçlerin bu kimseyi koruyacağına inanılırdı. Eski dönemlerde ilkel sayılacak yol ve yöntemler kullanılmaktaydı. Ancak bu erken dönemlerde suçun tanıkla ispat edildiği de bilinmektedir. Buna rağmen delillerin olayı temsil edip etmediği, doğruluğu gibi bir sorunla uğraşılmıyor, eğer böyle bir sorun ortaya çıkarsa da bu sorun yine ilahi güçlere havale ediliyordu. Erken dönemde hakimler hukuk bilgisi görmüş ve hakimliği meslek edinmiş kimseler değildi. Hakimler, tarafların üzerinde uzlaştığı kimselerden seçilir veya ilahi güçleri temsil ettiklerine inanılan kimselerden olurdu. Bu dönemde bilinen delil ikrar ve tanıklıktır. Olup bitenleri anlamaya çalışan hakim, ikrar (ya da yemin) ve tanık beyanları ile yetinmek zorundaydı. Yalan yere ikrar, yemin ya da şahitliğin cezasının da yine ilahi güçler tarafından verileceğine inanılırdı. Ancak sürecin ilerlemesi ile yozlaşan bu müessesenin bir takım usullere dayandırılması zaruri olmuştur. Bunun neticesinde hangi olayların hangi delillerle ispatlanabileceği, tanık sayısı gibi düzenlemelere gidilmiş ve en temel delil “*ikrar*” olmuştur (9).

- **Kanuni Safha:** Sosyal hayatın ve bilgi düzeyinin gelişip artması sonucu yargılama faaliyetlerinde de akli yöntemlere başvurulmaya başlanmıştır. Toplumsal hayatı düzenleyen kanunlar yapılmaya başlandığında ceza yargılamasında ispat araçlarının neler olduğuna dair bir takım kurallar getirilmiştir. Hangi hallerde hangi delillere başvurulacağı, delil yasaklarının neler olduğu gibi düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Getirilen bu düzenlemelerle hakimin keyfiliğini önlemek, akıl dışı delillere başvurmamak, kanunda gösterilen defilerle hukuki uyuşmazlıkların çözülmesi

amaçlanmıştır. Örneğin kanunda öngörülen biçim ve tanık sayısının eksikliği ile karar verilecek olursa ispattan bahsedilemeyecektir. Bu dönemde deliller tam, eksik, basit-karmaşık, yazılı-sözlü gibi formlarda tanımlanmıştır. Kanunda sayılan delillerin sayısına ulaşıldığında tam ceza, eksik ulaşıldığında da eksik ceza verildiği de görülmüştür. Dolayısıyla bu döneme kanuni delil dönemi denilmektedir. Yani kanun, delil sistemini kanunda saymakla belirtmiştir. Örneğin zina suçunun ya ikrar ya da belli sayıda tanık beyanı ile ispat edilmesi gerektiğinin kanuna yazılması gibi. Zamanla birçok kurumda olduğu gibi bu kurumda da yozlaşmalar ortaya çıkmıştır. Uyuşmazlık sadece kanunda açıkça sayılan delillerle ispat edilebildiği için bu delillerin uydurulmaya başlandığı görülmüştür. Sitemin çökmesi üzerine delil serbestliği ve vicdani delil sistemine doğru evrilme başlamıştır. Bugünkü prensiplere ulaşılması uzunca bir zaman almıştır (9).

- **Vicdani Kanaat Safhası:** Aydınlanma ile hukukta aklileştirme ve Fransız Devrimi'nin de katkısıyla her şeyin delil olabileceği, delillerin akla ve mantığa uygun olması, hâkimlerin herhangi bir delille bağlı olmaması gerektiği anlayışı benimsenmiştir. Bu sistemde uyuşmazlığın çözümünde yargı makamını delillerle sınırlandırmamıştır. Aksine yargılama makamının, delillerin ne kadar güvenilir olup olmadığına, hükme esas alınıp alınmayacağına dair karar vermede özgür olduklarını teminat altına almıştır (9).

Vicdani kanaat, yargılama konusu uyuşmazlığın ispat edilmesi için yetkili makam açısından oldukça önemli bir ölçüttür. Hakimin, vicdani kanaate varması demek; vardığı sonucun doğru olduğuna, kendisinin ve akıl sahibi herkesin de kabul edeceği şekilde şüphenin yenilmesidir (2).

Vicdani kanaatin bir takım niteliklerini ortaya koymak gerekir. Şöyle ki;

1. Vicdani kanaat, bir sezgi değildir. Tanımlanmasına, sözcüklere dökülebilmemesine ve yazıya geçirilebilmesine olanak verilmelidir.
2. Vicdani kanaat masumiyet karinesi ile doğrudan ilişkilidir.
3. Vicdani kanaate, bir muhakeme faaliyeti sonucunda ulaşılmış olması gerekir.
4. Vicdani kanaat kovuşturma evresinde delillerin ortaya konulup tartışılmasından sonra ortaya çıkar.
5. Hakimin vicdani kanaate ulaşması kendisi açısından yeterli olmayıp, bu kanaatin denetlenebilir olması da gerekmektedir.
6. Vicdani kanaat “suçlu” veya “suçsuz” şeklinde bir değer yargısı içermelidir.

7. Vicdani kanaat, yenilmiş bir şüphenin varlığına bağlıdır (2).

Anayasamızın 138. maddesinin 1. fıkrası “*Hakimler, görevlerinde bağımsızlardır; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler*” der. Ayrıca 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 217. maddesinde “*Hakim, kararını ancak duruşmaya getirilmiş ve huzurunda tartışılmış delillere dayandırabilir*” hükmü mevcuttur. Burada vicdani kanaat bütün bileşenleri ile birlikte sayılmıştır (9).

- **Bilimsel Safha:** Vicdani kanaatle bahsedilen, hakimin kendi bilgi ve aklıyla delilleri değerlendirmesi, keyfiliği ve sübjektifliği değildir. Genelde bilim ve tekniğin ilerlemesi, özelde de adli bilimlerde yaşanan gelişmeler hakimin sübjektif değerlendirmeler yapmasının önüne engel çıkarmıştır. Adli bilimlerin, delil toplamada, delilleri incelenmede kullandığı yöntemlerin sonuç elde etmeye olanak tanınması bunun gerekçesidir. Delilden sanığa ulaşma ispatın bilimsel araştırmaya olanaklı hale gelmesiyle olmuştur. Maddi vakayla bağlantılı olarak elde edilen iz-emareler (DNA profili, parmak izi, balistik) bilimsel analizlerle uyumsuzluğun aydınlatılmasını kolaylaştırmıştır. Adli bilimlerin maddi vakanın oluşuna da izahat getirmede oldukça yetkin olduğunu defalarca kanıtlamıştır. Bilimsel delillerin taşıdığı bir risk var ki; o da hakimin delilleri serbestçe takdir etme otoritesini sınırlamasıdır. Deliller hukuka uygun olarak elde edilmiş ise doğruluğu aksi ispat edilene kadar geçerlidir. Aynı zamanda bu doğruluğun kesin biçimde olayla ilgisi ve şüpheli ile olan bağı da ortaya konulmalıdır. Örneğin maktulün giysilerinden elde edilen saç tellerinin kime ait olduğu tespit edildikten sonra, bu saç tellerinin maktulün giysilerine ne şekilde bulaşmış olabileceğinin saptanması gerekmektedir. Saç telinin kime ait olduğunun tespiti sadece bütünün bir parçasıdır (9).

2.3.2. Ceza Muhakemesinde İspat

Aşağıda ispat kavramı ve ispatın ceza muhakemesindeki yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. “*İddia eden iddiasını ispat eder*” genel kuralı çerçevesinde ispata özgü kurumlar aktarılmıştır.

a. İspat Kavramı ve Konusu: *İspat* Arapça kökenli bir kelimedir. Terim olarak *ispat*, geçmişte vuku bulmuş bir olayın gerçek yönünü ve doğruluğunu ortaya koymak ve kişilerde bu konuda bir kanaat oluşturmaktır (9). Ceza muhakemesinde, asıl olan, suç sayılan fiilin fail tarafından işlenip işlenmediği hususunda, hukukun kabul ettiği vasıtalarla, hakimin vicdani kanaate ulaşmasını sağlama faaliyetine “*ispat*” denir

(24,89). Her zaman, ceza muhakemesinde görülen uyuşmazlığın iki meselesi vardır. Bunlardan ilki maddi mesele, ikincisi ise hukuki meseledir (71). Ceza muhakemesinde ispata muhtaç olan şeyler, ceza normlarında tanımlanmış olan suçun unsurları ve suçluluğun hukuki sonuçlarını (yaptırım) etkileyecek olan olgulardır (85). Yargılama faaliyeti içerisinde suçun unsurları ispat edilmeye çalışılırken uyuşmazlığa göre hangi hususların ispat edilmesi gerektiğine yargılama makamı karar verecektir. “*Kan gütme saiki*” ile kasten adam öldürme (TCK m. 81), kasten adam öldürmenin nitelikli hali(TCK m. 82/1-J)dir. Bir kasten öldürme suçunda iddia edilen “*kan gütme saiki*” var ise; kişinin öldürme suçunu işlediğinin ispatı yanında ayrıca faille mağdur arasında kan davasının bulunup bulunmadığının da ispatı gerekecektir (85). Böylece ispatın konusu her uyuşmazlıkta farklılaşacaktır. Bu husus uyuşmazlığın konusuna göre yargılama makamı tarafından takdir edilecektir.

b. Sıkı İspat – Serbest İspat : İspatlanması gereken uyuşmazlığın belirlenmesi kadar, uyuşmazlığın hangi delillerle ve nasıl ispatlanacağı da önem arz eder. Uyuşmazlığın sadece yasada gösterilen delillerle ve biçimde ispatlanmasına olanak tanınan hallerde sıkı ispattan bahsedilir (85). Örneğin paranın sahteliğinin bilirkişi incelemesi ile yapılacağı kuralının ceza muhakemesi kanunda belirtilmesi, sıkı ispat kuralına tabidir.

Diğer yandan kanunla uyuşmazlığın ispatında hangi delil ve biçimin kullanılacağı hususunda bir düzenleme öngörülmemişse, burada serbest ispat söz konusu olacaktır. Örneğin, tutuklamanın gözden geçirilmesi, serbest ispat kuralına tabidir (85).

c. İspat Külfeti: Teorik olarak ispat külfeti veya yükü, bir kişinin dezavantajlı konumda olduğunu ifade etmektedir (90). Medeni yargılama hukukunda geçerli olan “*iddia eden, iddiasını ispat eder*” kuralı, ceza muhakemesinde geçerli değildir. Ancak bu konuda bir takım istisnalar da vardır. Bu istisnalar dışında yargılanan failin ispat yükümlülüğü yoktur. Belli bir durumu ispatlamaya çalışan fail bunu başaramaz ise mutlaka aleyhine sonuç çıkar demek mümkün değildir. Aksi yönde, Cumhuriyet savcısı iddianamede failin suç işlediğini iddia etmesine karşılık yeterli delil gösteremezse otomatik olarak sanık beraat etmez. Ceza muhakemesinde maddi uyuşmazlığı çözmek yargılama makamına aittir. Mahkeme bizzat yeterli delillere kendisi ulaşmış ise mahkum edebilir. Neticede amaç maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Yargılama makamı, lehte ve aleyhte olan bütün deliller toplanmamış ise kendisi toplar ve ortaya

koyar. Öte yandan sanık kendi masumiyetini ispatla mükellef değildir. Yani masumiyetini ortaya koyacak delileri bizzat mahkemeye getirmek zorunda değildir. Dolayısıyla ispatlanamayan uyuşmazlıkların aksini kabul etmek için bu sefer de aksinin ispatlanması gerekir. Yani bütün şüphelerin yenilmiş olması gerekir (85).

İspat külfeti açısından iddia eden iddiasını ispat etmek zorunda olduğu birkaç istisna söz konusudur. Örneğin hakimin reddini gerektiren sebeplerin varlığını iddia eden bu iddiasını ispat zorundadır. Hakimin reddini inceleyen merci, hakimin tarafsızlığını şüpheye düşüren sebeplerin varlığını araştırmakla mükellef değildir. Aynı şekilde bilirkişinin reddi, zabıt katibinin reddi gibi tali uyuşmazlıklarda da iddia eden, iddiasını ispat etmekle mükelleftir (85).

d. İspatın Nispiliği: İspatın nispiliği, ilk derece mahkemesinin yeterli delil olmadan bir kanaate varmış olmasının üst mahkeme tarafından incelenerek, varılan kanaatin vicdani kanaate ulaşip ulaşmadığının denetlenmesidir. Eksik yargılama ile mevcut delillerin uyuşmazlığı ispatlamakta yetersiz kaldığını, yani şüphenin yenilmediğini kabul etmektir. Herkesin inanma noktası farklıdır. Belli bir olayın varlığına ve yokluğuna inanmak kişilere göre değişmektedir. Bu değişkenlik kişilerin karakterinden kaynaklanmaktadır. İnanmak, kişinin benliğinden kaynaklandığı gibi dış etkenlerden de kaynaklanabilir. Yargılamada böyle bir durumun ortaya çıkması “ispatın nispiliği” olarak nitelendirilmektedir. Birçok faktör kişinin inanmasına etki edebilir. Kişinin aldığı eğitim, yetiştiği ortam, kişinin kanaatinin oluşmasında etkili olmaktadır. Yargılama makamında bulunan hakimin kanaat oluşturmasında da bunlar etken olabilir. Hakimin kararlarının dış etkenlere bağlı olarak nispileşmesi mümkündür. Hakimin mantık kurallarına uygun çıkarsamalara ulaşip ulaşmadığı, ancak hükmün gerekçesinde ortaya çıkar ve denetim bunun üzerinden yapılabilir. Kararların nispiliği adaleti sarsan bir durumdur. Bu nispiliğin önüne geçmek ve nispiliği ispatın belirliliğine dönüştürmek bilimsel delillerin yaygın kullanılması ile mümkün olacaktır (85, 91).

e. Şüpheden Sanık Yararlanır İlkesi: Ceza muhakemesinin başarısı, maddi gerçeğe ulaşırken şüpheyi tamamen yenmiş olmasına bağlıdır. Failin cezalandırılması ancak suçun tüm unsurları ile ispat edilmesine bağlıdır. Bu unsurlara ilişkin şüphe, yargılama neticesinde yenilmemiş ise sanık lehine sonuç doğurmalıdır. Buna, şüpheden sanık yararlanır ilkesi denir. Tüm yargılama faaliyeti sonucunda hakimin zihninde “*acaba öyle mi*” sorusu dolaşıyorsa o halde şüphe yenilmemiştir. Bu durum sanık lehine değerlendirilmeli ve maddi vakanın ispat edilmediği sonucuna varılmalıdır. Bu ilke aynı

zamanda sanığın ispat yükümlülüğünün bulunmadığı prensibinin temelini oluşturmaktadır (85, 91).

2.4. Cinsel Saldırı Ve İstismar Suçlarında Belirti Delillerinin İspata Etkisi

Cinsel saldırı veya istismar suçu temelde işleniş olarak aynı şeyi ifade etmektedir. Saldırı veya istismar olarak nitelendirilmesinde mağdurun yaşı esas alınmaktadır. Mağdur onsekiz yaşından küçük ise cinsel istismar suçu olarak nitelendirilmektedir. Mağdur onsekiz yaşından büyük ise eylem cinsel saldırı olarak nitelendirilmektedir. Tezin bu bölümünde ise cinsel saldırı ve istismar suçunun kanuni tanımını üzerinde durulduktan sonra delillerin toplanması ve ispat konusu ele alınmıştır. Daha sonra da doktrinde maddi delillerin ispat etkisine bakış açısı ortaya konulmuştur.

2.4.1. Cinsel Saldırı ve İstismar Suçu

5237 Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kısmının altıncı bölümünde "*cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar*" yer almaktadır. Kanunun 102. maddesi "*cinsel saldırı*", 103. maddesi "*cinsel istismar*", 104. maddesi "*reşit olmayanla cinsel ilişki*", 105. maddesinde ise "*cinsel taciz*" suçunu tarif ederek bu suçlara uygulanacak yaptırımları belirlemiştir (92).

Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda mağdurun yaşı dikkate alınarak cinsel saldırı, cinsel istismar ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçları gibi ayırımına gidilmiştir. Mağdurun yaşı ile birlikte cinsel davranışa gösterilen rızaya dayanılarak yapılan ayırmada ise cinsel istismar ve reşit olmayanla cinsel ilişki ayırımı yapılmıştır. Cinsel taciz ise vücuda temas içermeyen eylemler olarak tanımlanmıştır. Bu yönüyle diğer suçlardan ayrılmıştır (92).

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102. Maddesi "*Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.*" şeklindedir. Herhangi bir fiille cinsel ilişkiye varmayan, vücut dokunulmazlığının ihlali halinde bu suçun temel ve basit şekli işlenmiş olur. Bu suçun maddi unsurundaki davranış, mağdurun vücudu üzerinde ifa edilen cinsel arzuları tatmine yönelik ancak cinsel ilişki boyutuna erişmeyen fiillerden ibarettir (93). Diğer yandan bu davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hali cinsel saldırının basit şeklinden daha az cezayı gerektiren tipi olarak düzenlenmiştir. Sarkıntılık kastı "*ani hareketlerle yapılan cinsel davranışlar*"dır. Sarkıntılıkta vücuda temas söz konusudur. Vücuda temasın süresi ise cinsel saldırının

basit halinden daha kısadır. Sarkıntılık, mağduru çocuk olan cinsel istismar suçunda da düzenlenmiştir (92).

Cinsel dokunulmazlık suçlarında eylem cinsel arzuları tatmin amacı taşımalıdır (94,92). Cinsel arzuları tatmin amacı yönelik olmayan davranışlarla vücut dokunulmazlığı ihlal edilirse cinsel saldırı suçu oluşmaz. Cinsel saldırı ve istismar suçunun oluşabilmesi için; davranışın objektif olarak şehevi nitelikte olması ve bunun da cinsel arzuları kastı ile yapılması yeterlidir. Yoksa cinsel arzuların fiilen tatmin olmuş olması gerekmez (93).

Mağdurun iradesinin aksine şehevi arzuları tatmin maksadı ile sergilenen sarılma, okşama, sarılıp öpme, cinsel organ ve mahrem yerlerini elleme veya tutma gibi davranışlar cinsel saldırının basit ve temel şeklidir (93). Bu temas zamanında vücudun çıplak olması gerekli değildir. Elbiselerin üzerinden gerçekleşirse suç yine de oluşur. Bu temas ani nitelikte olursa eylem sarkıntılık şeklinde gerçekleşmiş sayılacaktır. Buna karşılık mağdurun elindeki eşyaya temas niteliğinde olursa bu eylem sarkıntılık olarak değerlendirilmeyecektir (92).

Cinsel temas yoksa ve cinsel arzuların tatmini amacıyla kişinin sadece seyredilmesi veya failin kendisi üzerinde icra ettiği cinsel davranış bir başkasına izlettirmeye zorlaması halinde cinsel saldırı oluşmaz. Ancak bu eylem TCK m. 105'deki cinsel taciz suçunu oluşturur. TCK m. 105' de mağdurun cinsiyeti ve yaşı özellik arz etmez (93).

Cinsel saldırı ve istismar suçunun nitelikli hali “*vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda*” kabul edilmiştir.

Kanunda, vücuda organ veya sair cisim sokulması cinsel saldırı ve istismar suçunun nitelikli hali olarak düzenlenmiştir. Cinsel saldırı ve istismar suçunun şekli bakımından, vücuda organ veya cisim sokmaya elverişli bölgelerine yönelik cinsel davranışlar ile gerçekleştirilmelidir. Cinsel saldırı ve istismar suçunun kanundaki soyut tanımda geçen “*vücuda(organ sokmaya elverişli bölgeler)*”, “*sokulma*” ve “*sair bir cisim*” unsurların izaha muhtaç olduğu aşıkardır.

Vücuda organ ve cisim sokmaya elverişli bölgeler, insanın vücudundaki tabii boşluklardır. Maddenin gerekçesinde suçun “vücuda vajinal, anal veya oral yoldan organ ve sair cisim sokulması suretiyle” işlenebileceği belirtildiğine göre vücudun organ veya sair cisim sokmaya müsait bu bölgelerine işaret edilmiştir (93). Burun ve kulak boşlukları, organ veya sair bir cisim sokmaya elverişli görünse de bu boşluklara

yönelik sokma fiiline objektif olarak cinsel anlam kazandırmak mümkün değildir. Ancak organ veya sair bir cisim sokma davranışı, fiilin konusunu oluşturan vücut boşluğundan bağımsız bir nitelik arz eden nitelikli cinsel saldırı ve istismar olarak değerlendirilemez (93). Vücudun bu bölgelerine yönelik cinsel davranışında nitelikli olacağını savununalar da mevcuttur. Vücudun bu bölgelerine yönelik sokulmaya çalışılan organ veya sair bir cisim ile girilmeye çalışılması ile vücudun bu bölgeleri arasında “*cinsel*” bir anlam, bağ veya ilişki kurulabilmesi yeterlidir. Bu bağ ve anlam bizzat organ ya da cisimden kaynaklanabileceği gibi davranıştan, hatta mağdurun vücut bölgesindeki cinsel hassasiyetinden de kaynaklanabilir. Fail penisini mağdurun ağzına, kulağına, göğüslerinin arasına ya da bacaklarının arasına sokmaya çalışması durumları buna örnek gösterilebilir. Cinsel organ tek başına eylemin cinsel saikle gerçekleştiğini ortaya koymaktadır (94).

Maddenin gerekçesinde, fiilin mutlaka cinsel tatmin amacıyla yapılması şartı ileri sürülmemiştir. Ancak doktrinde cinsel saldırı ve istismar suçuna ilişkin fiilin, cinsel içerik taşımasının yanında cinsel tatmin amacına yönelik de olması baskın gözükmemektedir (95).

Mağdurun vücuduna sokulan cismin organ veya sair cisim olması arasında fark olmadığı gibi güdüler açısından da fark yoktur. Fark kastın varlığındadır. Fail eylemini cinsel güdülerinin tatmininin yanında veya aksine kin, intikam güdülerini tatmin etmek için cinsel davranışlarda bulunmuş olabilir. Kanun güdü tatmini açısından bir fark aramamıştır. Failin kastı cinsel saldırı olmayıp sırf karşıya zarar vermek kastıyla mağdurun vücuduna cisim sokmuşsa eylem yaralama suçunu oluşturur (96). Vücuda sokulan cisim her ne kadar önemli değilse de failden bağımsız, objektif olarak, kanunda tarif edilen şekilde davranılması yeterli olup cinsel tatmin duyması önemli değildir (97).

Dış görünüşü itibariyle birden fazla anlam taşıyabilecek bir fiilin cinsel saldırı ve istismar sayılabilmesi için, failin kastının, fiilin cinselliği de içermesi zorunludur. Böyle bir durum söz konusu değilse cinsel saldırı ve istismar sayılması mümkün gözükmemektedir. Cinsel saldırı veya istismar suçunun oluşması için, sergilenen fiilin objektif yapısı ve içeriği itibariyle “*cinsel nitelikli*” olması şarttır. Failin şehvet hisleri tatmin maksadı taşımayan ancak mağduru küçük düşürmek için vajinasına veya anüsüne kalem soksa bu eylem “cinsel nitelikli” olarak kabul edilmelidir. Dolayısıyla failin bu nitelikteki eylemi failde TCK m.102/2’ deki suçun kastının olduğunu gösterir (98,99). Bu görüşün tam zıddını düşünenler de mevcuttur. Aynı eylemin ancak objektif

olarak cinsel nitelikte olduğunu söylemenin yerine eylemin kasten yaralama ya da hakaret suçunu oluşturacağını savunan görüşler de mevcut. Hatta failde cinsel saik olduğu halde davranışın cinsel nitelik taşımaması halinde cinsel saldırı suçunun oluşmayacağı da görüş olarak ileri sürülmüştür (100).

Vücudun bir parçası olan ağza organ veya sair cisim sokulması cinsel saldırı ve istismar suçu açısından oldukça tartışmalıdır. Ağız, organ sokmaya elverişli bölgelerdendir. Ağza cinsel organın yanı sıra parmak, cop, sopa, şişe, yapay penis veya havuç, salatalık vs. gibi nesnelere de olabilir (101, 102). Ancak ağza bu cisimlerden cinsel organ hariç diğerinin sokulması halinde eylemin cinsel saldırı ve istismar kapsamında (103) kalıp kalmayacağı objektif değerlendirmenin yanında failin kastına bakarak ortaya konulabilir (104).

Özellik arz eden bir başka görünüş ise; failin mağduru öperken dilini onun dudaklarına arasına ya da ağzına sokması durumunda bu davranış “nitelikli cinsel saldırı veya istismar” suçunu oluşturmayacaktır. Yargıtay^[1] da bu yönde kararlar vermiştir (105).

Nitelikli cinsel saldırı ve nitelikli istismar suçunun hareket unsuru oluşturan fiil “sokma” olarak kabul edilmektedir. Kişinin kendi vücuduna bir başkasının organ veya sair bir cisim “sokturmaya” zorlaması durumunda organ veya sair bir cisim sokan kişi fail olmaz. Bununla birlikte Yargıtay^[2] verdiği bir kararda, kişinin kendisine organ veya sair cisim “sokturmasının”, nitelikli değil, sokana karşı sokturan basit cinsel saldırı suçunu işlemiş olur (93, 106). Böyle bir durumda dolaylı faillik söz konusu olacaktır (107, 108).

Cinsel saldırı ve istismar suçunda vücuda sokulan organ veya sair cisim olabilir. Doktrinde organ dışındaki sair cismin katı bir cisim olabileceği gibi sıvı bir cisim olabileceği de ileri sürülmüştür. Sokma fiiline ancak katı cisimlerin yapıları itibarıyla elverişli olduğu söylenebilir. Örneğin vajinaya veya anüse hortumla su tutulması durumunda bu suç oluşmaz. Ancak hortumun sokulması durumunda cinsel saldırı veya istismar suçu oluşacaktır (109).

Sıvı cismin sokulup sokulmamasından ziyade sıvı cismin sokulmasında cinsel saldırı veya istismar suçunun oluşup oluşmayacağı hususunda görüş birliği yoktur. Suç cinsel saldırı ve istismar suçudur. Katı bir cismin edilen netice, yoğunluğu, kıvamı

---

[1] Yargıtay CGK., E. 2013/294 K. 2013/615 T. 17.12.2013 (aktaran: Kocaoğlu S.S: 135).

[2] Yargıtay 5. CD., E. 2009/14703 K., 2010/3231, T. 03.05.2010) (aktaran : Koca M./üzülmez İ.)

değişebilen sıvı cisimlerin de benzer sonuçlar doğuracağı açıktır. Örneğin, yoğun kıvamda bir boyalı, kirli sıvıyı cinsel boşluklara sokmakla, onlarla doldurmakla, basit ince bir sopanın sokulmasında ne fark olabilir. Kaldı ki, cisim ve sokmak kavramlarının sadece katı cisimlerle ilgili olabileceğini söylemek ne kadar mümkün olabilir (101).

Vücudun cinsel obje olarak adlandırılan bölümlerine organ veya sair bir cismin girmesi yeterlidir. Bu organ ve cismin vücuda girmesi yeterlidir. Ne kadarının girdiğinin bir önemi yoktur. Girip girmediği belirlenemiyorsa şüpheden sanık yaralanır kuralı gereği, organ veya sair bir cismin girmediği kabul edilecektir. Yargıtay bir kararında^[1] vücuda organ sokma eyleminin gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılmasının önemini vurgulamıştır (108, 110). Aksi yönde de görüşler mevcuttur (111). Sokulmasına çalışılmasına rağmen mağdurun vücuduna girmemiş olması suçun nitelikli hali olan cinsel saldırı veya istismar suçuna teşebbüsü gündeme getirecektir. Bu husus teşebbüs hükümlerine göre değerlendirilmelidir (112).

2.4.2. Cinsel Saldırı ve İstismar Suçlarında Delil Toplanması

Her zaman doğru olan kural gereği her temas iz bırakır prensibinden hareketle suçun işlendiği yer ve mağdurun üzerinden faile ait bir takım iz ve emare toplanabilir. Maddi delillerin hem maddi vakanın gerçekleştiği olay mahallinden hem de mağdurdan üzerinde olmak üzere dikkatlice aranıp toplanması büyük önem arz eder.

a. Olay Yerinden Delilin Toplanması: Cinsel saldırı ve istismar suçlarında suçun özelliğine göre olay mahalli değişiklik arz edebilir. Cinsel suçların sarkıntılık şekli her ortamda işlenebilecektir. Cinsel saldırı ve istismar suçunun oluşması için failin mağdura vücut temasının ötesinden organ veya sair cisim sokması için hem mağdurun direncini kırıp üzerinde hakimiyet kurması hem de suç mahallinin ıssız olması kaçınılmaz görünmektedir. Fail suçun işlenmesine olanak sağlayacak her türlü mekan karşımıza olay mahalli olarak çıkmaktadır. Bina ve eklentileri, terk edilmiş ev, تنها sokak, inşaat sahası, otomobil, garaj, orman, asansör gibi olay mahalleri çeşitlenebilir. Genel olarak açık hava ve kapalı mekan olmak üzere ayırmak mümkündür. Buralarda failin kendisinin kullandığı ve suç mahalline isteyerek veya istemeyerek bıraktığı (prezervatif, bez parçası, peçete vs) giysi veya giysi parçaları, mağdurun kendisi ve kullandığı giysiler veya temizlenmek için kullandığı peçete, bez gibi materyaller aranmalıdır. Ayrıca bunlar suç mahallinden isteyerek veya istemeyerek taşınması veya

^[1] Yargıtay 5. Ceza Dairesi, 2009/11331 E., 2009/13203 K., T. 25/11/2009

saklanması dikkate alınarak atıldığı, bırakıldığı ve saklandığı tüm yerler özenle delil toplanmasına tabi tutulmalıdır (14).

Unutulmamalıdır ki; olay mahallinin eksiksiz bir şekilde incelenerek suça ait delillerin tespit ve toplanması adaletin doğru bir şekilde tecelli etmesinin ilk basamağıdır (60).

b. Adli Muayene Yolu İle Delilin Toplanması: Hekim, adli bir vakada ya da cinsel saldırı veya istismar iddiasında adli muayeneyi hem tıp mesleğinin etik kurallarını hem de bilimsel yönünü bilmek zorundadır. Yaptığı işin doğası gereği de olaya uygulanan hukuk kurallarını bilmek zorundadır (21).

Sağlık personelinin hem hasta hakkını koruması hem de delillerin hukuka uygun ve kıymetlendirmeye elverişli bir şekilde toplanması gibi çok yönlü görevi vardır. Ancak bu çok yönlü görevlerinin yanında bu sürecin kendi başına bir takım sorunları vardır. Bunlardan bazıları adli tıp uzmanının sayısının az olması, sağlık personelinin eğitim ve bilgi eksikliği ile biyolojik materyallerin toplanması için gerekli alet ve ekipman eksikliğidir (113).

Cinsel saldırı ve istismar suçlarında mağdurlar, ya tıbbi şikayetle ya da yasal makamlar tarafından hekime başvururlar. Tıbbi şikayetin değerlendirilmesi aşamasında hekim suçtan şüphelenmesi durumunda yasal işlemlerin başlatılması için adli vakayı ihbar eder. Muayene yapacak hekimin konusunda tecrübeli olması muayene bulgularının doğru yorumlanmasına olanak sağlar. Hekim hem kendi mesleğinin gereklerine hem de hukuk kurallarının gereklerine uygun davranmak zorundadır (114, 21).

Cinsel saldırıya veya istismara maruz kaldığı iddiası ile başvuran veya hukuki yolla kendisine sevk edilen kişiye hekimin yapacağı prosedür aşağıda gösterilmiştir (114, 115, 116). Unutmamak gerekir ki; Adli bilimlerde standartlaşmak, delillerin toplanmasından değerlendirilmesine kadar süreçte işin doğasına uygun hassasiyetin ortaya konulması adli, idari ve sosyal açıdan oldukça büyük bir önem arz eder. Özellikle standart soruşturma yöntem ve modelleri olmayan laboratuvarların dönülmez hatalara neden olduğu bilinmektedir (117).

- Mağdurun karşılanması ve muayeneyi yapacak personelin tanıtılması: Travmaya uğramış mağdurların karşılanması bazı özellikler arz eder. Muayene için uygun ortam ve iletişim koşullarını hazırlamak çok önemlidir (115). Hekim, mağduru

sessiz ve sakin bir ortamda mahremiyet kurallarını da dikkate alarak muayene başlamadan önce kendisini tanıtmalıdır (114).

- **Mağdurun kimliğinin ve resmi yazının kontrolü:** Resmi makamlar tarafından değerlendirilmesi istenen vakaların incelemesine başlamadan önce resmi yazıları incelemeli ve mağdurun kimlik bilgileri kontrol edilerek resmi yazıda bildirilen kişi olup olmadığını belirlemelidir (114). Mağdurun ya da mağdurların kimlik bilgileri olmayabilir veya tutarsız olabilir. Bu gibi durumlarda ilgili makamla iletişime geçilmelidir. Kimlik bilgilerine ulaşamıyor ise tıbbi kimliklendirme yapılabilir (115). Değerlendirme de kullanılan formlara, ilgili makamın bilgileri, sorulan soruları, tarih, sayı ve mağdura eşlik eden görevlilerin bilgileri de not edilmelidir (114).

Adli makamların resmi istemi olmaksızın veya adli vakanın ilgili makamlara bildirim yapılmadan muayeneye ve incelemeye başlamak hekim açısından suç oluşturabilir. Yapılması gereken adli vaka bildiriminin yapılması önem arz eder (115).

- **Aydınlatılmış onam:** Hekim, muayene edilecek mağdur kişiye tüm süreçler hakkında bilgi vermelidir. Muayenenin basamakları ve örnek alma süreçlerine başlamadan önce bu bilgileri vermek zorundadır. Sürecin işletilmesi için mağdurun onay vermesi halinde yazılı olarak aydınlatılmış onam formu imzalatılmalıdır. Onay vermesi için mağdura baskı yapılmamalıdır. Mağdurun yaşı ve fiil ehliyeti konusu dikkate alınarak doğru iletişim kanalları kullanılarak ileride yaşanabilecek hak kayıpları konusunda bilgi verilerek mağdurun düşünmesi için zaman ve imkan verilmelidir (114, 116).

- **Öykü alma:** Çocuğa yönelik cinsel istismarın fark edilmesi çoğu zaman tesadüfidir (118). Bu sebeple vakaların büyük çoğunluğu, olayın vuku bulmasından uzun bir süre sonra ortaya çıkmaktadır. Cinsel saldırı ve istismar vakalarında en büyük belirleyicisi olayın öyküsünün doğru ve net bir şekilde alınmasıdır (119).

Cinsel saldırıya veya istismara maruz kalmış mağdurdan öykü almanın çok önemli özelliği mağdurun ağzından çıktığı şekli ile yazıya geçirilmesidir. Aksi halde mağdurun yönlendirilmesi söz konusu olabilir. Yönlendirici sorulardan kaçınmaya özen gösterilmelidir (120). Maddi vakanın çözümüne yarayacak olay öncesine ve olay sonrasında dair sorular dikkatlice seçilmelidir. Olay öncesi alkol/ilaç gibi maddelerin kullanılıp kullanılmadığı, cinsel saldırı veya istismar esnasında vücudun hangi bölgesine (oral/anal/vajinal) organ veya sair bir cismin sokulup sokulmadığı, failin ejakülasyonu, kaydırıcı madde kullanıp kullanmadığı, kondom kullanıp kullanmadığı,

tehdit edilip edilmediği, fiziksel şiddet kullanılıp kullanılmadığı, silah veya benzer aletlerin kullanılıp kullanılmadığı, daha önceden benzer bir saldırıya maruz kalıp kalmadığı, olaydan sonra temizlenip temizlenmediği/lavaj yapıp yapmadığını, tüm bedenini yıkanıp yıkanmadığını, olaydan sonra idrar veya gaita yapıp yapmadığını, cinsel saldırı veya istismarın hangi pozisyonda gerçekleştirildiği, jinekolojik ve obstetrik öyküsü (son adet tarihi, gebelikler, doğumlar, düşüklükler) sorulmalı, geçmiş hastalıklar ile mağdurun olay esnasında giydiği kıyafetler sorulmalıdır. Vakanın ne zaman ve nerede olduğu da sorulmalıdır. Ayrıca mağdura ek olarak anlatmak istediklerinin olup olmadığı sorularak varsa bunlarında öyküye aktarılması gerekir (114). Hekim yukarıdaki bilgileri atlamadan takip edebilmesi için Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 2005 tarihli “*Adli Tabiplik Hizmetlerinin Yürütülmesinde Uyulacak Esaslar*” genelgesinin ekindeki formların kullanılması yararlı olacaktır (115).

- **Psikiyatrik muayene:** Cinsel saldırı ve istismara maruz kalmak başlı başına bir travmayı ifade eder (37). Cinsel saldırı ve istismar suçlarında korunan hukuki yarar kişilerin vücut dokunulmazlığı, cinsel dokunulmazlığı/özgürlük olmakla birlikte cinsel gelişiminin de korunduğu üzerine doktrinde tartışılmıştır (93, 94, 98, 101, 107, 109).

Cinsel saldırı ve istismar suçları bir takım ciddi sorunlara yol açmaktadır. Mağdur üzerindeki travmatik sorunlarla birlikte hem adli hem de ciddi halk sağlığı sorunlarına yol açmaktadır. Bu sorunlar sinsi ve kalıcı sorunlardır. Özellikle de cinsel istismara uğrayan çocuklarda antisosyal davranış, post travmatik stres bozukluğu ajite davranış, güven kaybı, çalma, intihar ve cinsel istismar davranışlarını oyunlarında tekrarlama gibi birçok sorun sıralanabilir. Bu sorunlar, nitelikli cinsel saldırı ve istismar suçlarına maruz kalmış kişilerin yaşlarına göre de farklılıklar göstermektedir (121). Son yıllarda özellikle de çocuk psikiyatri uzmanları arasında “*her cinsel istismarda ruh sağlığı bozulur*” demektedir (120).

Bu bilinçle hekim kendisine cinsel saldırı veya istismar iddiasıyla başvuran kişinin sağlık kurumuna gelmesi ile süreç başlamış olmaktadır. Adli muayeneyi yapan hekim mutlaka kişinin yaşına göre ya psikiyatri ya da çocuk psikiyatrisi uzmanından yardım almalıdır. Konsültasyon istemelidir. Kişinin dış görünüşü, hal ve hareketleri veya iletişim kurup kurmaması gibi gözlemlerinin de kayda geçirilmesi gerekir. Kimi zaman ruhsal travma belirtileri, diğer bulgulara ulaşılamamış olsa da tek başına cinsel saldırının bulgusu olabilir (21).

- **Fiziksel muayene:** Öncelikle mağdurun olay sırasında giymiş olduğu elbiseleri halen üzerindeyse kahverengi renkte bir kağıt üzerinde çıkarılması sağlanmalıdır. Böylece maddi delillerin kaybolması da önlenmiş olur. Mağdurun beyanlarını da dikkate alarak dış beden muayenesi yapılmalıdır. Bu muayene esnasında varsa yaralanmalar vücut şemaları kullanılarak kayıt altına alınmalıdır. Mağdurun kıyafetleri üzerinde maddi delilleri toplanmaya başlanmalıdır. Kıyafetlerinde yırtık, kan lekesi, meni lekesi, kıl, boya, toprak, düğme ve taş gibi cisimler araştırılmalıdır. Kıyafetlerdeki lekelerin sınırları bir başka ipe belirlenmeli ve kıyafetler kurutulmalıdır. Kurutulan bu elbiseler ayrı ayrı usulüne uygun paketlenmelidir. Örnek alma işleminde takip edilmesi gereken sıra aşağıda “*Örnek Alma*” başlığı altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Mağdurun vücudundaki travmatik değişimler (ekimoz, sıyrık, laserasyon, ısırık, cisim izi gibi) ile bunların vücuttaki yeri, niteliği, oluşum biçimi, olayla ilgili olup olmadığı kayıt altına alınmalıdır. İmkanlar ölçüsünde “L” şeklindeki ölçek kullanılarak fotoğraflandırılmalıdır. Mağdurun vücudun davarsa emme ve ısırık izlerinin örnekleri alınmalıdır (114, 21).

- **Vücut muayenesi:** Hukukumuzda cinsel organlar ve anüsün muayenesi 5271 sayılı CMK m. 75/4 uyarınca iç beden muayenesi sayılmaktadır (48). Vücut muayenesini oral, vajinal ve anal muayene olarak üçe ayırarak aşağıda ele alacağız. Oral muayene iç beden muayenesi kapsamında olmamakla birlikte cinsel saldırı ve istismar suçlarında sair cisim sokmak oral yoldan da gerçekleştirilebilmektedir.

- **Oral muayene:** Cinsel saldırı ve istismar suçları özellikle de çocuklarda olmak üzere oral (ağız) yolla da gerçekleştirilebilmektedir. Bu sebeple mutlaka ağız içinin de muayenesi yapılmalıdır. Ağız muayenesi yapılırken ağız çevresinde ya da ağız içinde sürtünmeye bağlı olarak oluşabilecek sıyrık, hiperemi, ödem ve yüzeysel kanamalar olup olmadığına dikkat edilmelidir. Diğer yandan ağız içinde sperm kalabilmektedir. Eğer ağıza cinsel organ sokulması halinde gerçekleşmiş ise saldırı sonrası ilk altı saat içinde sperm bulunabilir. Semen araştırması yapılırken gonore için farinksten alınmalıdır. Ayrıca ağzın su ile çalkalanarak çalkantı suyunun makroskopik ve mikroskopik incelemesi de faile ait epitel hücre ya da sair biyolojik materyallerin bulunmasına yardımcı olabilir (21).

- **Vajinal muayene:** Muayeneye başlamadan ışık kaynağı hazırlanmalıdır. Bu ışık kaynağı altında jinekolojik muayene masasında litotomi pozisyonunda, pubik bölgeler incelenerek başlanır. Faile ait meni ve kıl örneği gibi biyolojik bulgular pubik

bölgedeki kılların arasında olabileceği unutulmamalıdır. Klitoris, vulva, labium majus ve minus, üretra deliği, posterior furset ve perine yırtıklar, sıyrıklar, ekimozlar, ödem yönünde incelenmeli ve bulguların varlığı ve yokluğu kayda yazılmalıdır. Kolposkopik muayene ve doku boyama imkanı varsa örneklemeden sonra kullanılmalıdır. Kolposkopik muayene, çıplak gözle yapılan muayeneye göre büyütme araçların kullanılabilmesi nedeniyle bir takım avantajlar elde edilir. Ayrıca bu muayeneyi kayda alması sebebi ile delilin korunması da söz konusu olacaktır. Mikro travmaları açığa çıkarabilmek için çeşitli doku boyaları kullanılmalıdır. Özellikle “Toluidin Mavisi” kullanılmalıdır. Burada dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan biri tespiti yapılan mikrotravmaların kişinin günlük aktiviteleri esnasında da oluşabileceğidir. Bu sebeple bulguların değerlendirilmesi tecrübeli bir hekim tarafından yapılmalıdır. %1 “Toluidin Mavi” solüsyonu bir pamuklu çubukla veya özel hazırlanmış bir enjektörle incelenecek dokuya uygulanır ve bir dakika kadar beklenir. Bir dakikadan sonra %1’lik asetik asit solüsyonu ile doku soft bir şekilde yıkanır. *Hymen Muayenesi:* Hymen vajinanın girişinde, yaklaşık 1 cm ile 3 cm içeride yer alan, 1 mm kalınlıkta mukozal bir yapı olup erişkinde genellikle halka ya da yarım ay şeklinde gözlemlenmektedir. Labiumları hassas bir şekilde yana ve yukarı doğru çekilerek hymen, vestibul ve vajinanın girişi ortaya çıkarılır. Daha sonra aşağıdaki hususlar hakkında bilgiler kaydedilmelidir.

Hymenin türü, kalınlığı, açıklığı,

Doğal çentiklerin varlığı,

Hymende eski ya da yeni yırtık varlığı

Kaç tane yırtığın olduğu, yırtıkların konumları, varsa bu yırtıkların vajina duvarına ulaşip ulaşmadığı yanıtlanmalıdır (114).

Hymen muayenesindeki lezyonlar rapora yazılırken saat kadranı yönünde gösterilmelidir (48).

Hymen yapıları değişkenlik arz eder. Bazı hymen yapıları elastik olup ve yırtılma olmaksızın cinsel birleşme söz konusu olabilmektedir. Ancak bu tür hymende “*hymen açıklığı*” 3-3,5 cm’ye kadar ulaşabilmektedir. Bu duruma anatomik bakire denir. Toplumumuzda görülme oranı %10-30 arasındadır. Dolayısıyla bu husus akıldan çıkarılmamalıdır. Hymendeki yırtıkların %62,26’sı saat kadranına göre 5-7 arasında gözlemlenmektedir. Yırtıklar, ilk iki günde kırmızı, şiş, ağrılı ve dokununca kanamalı olduğu bilinmektedir. Bunlar genelde 7 günde iyileşir ve 8-10 gün arasında da yırtıklar büzüşür (114).

- **Anal muayene:** Anal muayene iyi bir ışık altında diz-dirsek, lateral veya jinekolojik pozisyonda gluteuslar iki yana açılarak muayene edilir. Saptanan lezyonlar şematik olarak saat kadranı yönünde gösterilmelidir. Muayenede anüs çevresinde, ekimoz, fissür ve yırtık, nedbe dokusu, mukozada düzleşme, sfinkter relaksasyonuna da bakılmalıdır. Önemle belirtmek gerekir ki yalnız başına fissür, hiperemi veya sıyrığın gözlemlenmesi livatanın varlığına işaret etmez. Ayrıca tanıda kabızlık, kötü hijyen vs. nedenler konu dışına çıkarılmalıdır. 12-13 yaşın üzerindeki kişilerde anatomik yapının gelişmesiyle doğru orantılı olarak anüsün kolayca genişleyebilmesi sonucu hiçbir lezyon gözlenmeyebilir. Eğer organ ve sair cisim rızayla, yavaşça, zor kullanılmadan veya kayganlaştırıcı madde kullanılarak penetrasyonu gerçekleşmişse duhule dair travmatik herhangi bir iz bulunamayabilir (114). Diğer yandan yapılan muayenede zor kullanıma dair bulguların varlığı cinsel saldırıya işaret edebilir. Cebir kullanılarak gerçekleştirilen cinsel saldırıda mağdurun direnmesine bağlı olarak mağdurun vücudunda bir takım travmatik izler bırakabilir. Bunlarında kayda geçilmesi önem arz eder (115).

- **Örnek alma:** Örnek alımı, ilgili mevzuata uyularak yapılmalıdır. Örnek alımı zaman kaybedilmeden yapılmalıdır. Bilhassa mağdurun vücudundaki örnek hızla değişip kaybolabilmektedir (115).

Cinsel saldırı veya istismar vakalarında akut dönem içerisinde yapılacak muayenede saldırgana ait olabileceği düşünülen biyolojik örnekler derhal toplanmalıdır. Örneklerin mevzuata uygun olarak alınmasının yanında tıbbi açıdan da usulüne uygun alınmalıdır. Aşağıda belirttiğimiz usul ve sıra ile alınması bulguların sağlıklı toplanmasını sağlayacaktır. Bulguların toplanmasına başlamadan önce bulguları toplayacak kişi delillerin kontaminasyonunun önüne geçilebilmesi için önlük, bone, maske ve eldiven kullanmalıdır (114).

1.Aşama: Ağız içi sürüntü alma işlemi

(Not: Bu basamakta failin DNA'sını elde etmek amaçlanır. Bu aşamada swap pamuğu kuru kalmalıdır yani ıslatılmamalıdır. Ancak işlem tamamlanınca mağdurun ağzının çalkalanmasına izin verilmeli ve çalkantı suyu da incelenmelidir.) Sıra ile;

- i. Pamuklu çubuk vasıtasıyla ağız içinden, dudak iç kısımlarından swap alınır.
- ii. Çubuk hiçbir yere temas ettirilmeden kurutulması beklenir ve kabına yerleştirilir.

- iii. Kabın üzerine mağdurun ismi, alındığı yer, tarih ve numunenin ne olduğu yazılır.

2.Aşama: Bukkal Swap

(Not: Bu aşama mağdurun DNA'sını almak içindir. Bukkal swap çubuğu kullanılır. Yoksa pamuklu bir çubuk, FTA kartı, spanca bir iki damla veya alınacak kan örneği EDTA' lı tüpe konulur. Bu işlem invaziv bir şekilde yapılacaksa en sona bırakılması uygun olur.) Sıra ile;

- i. Mağdurun ağız bol su ile çalkalanıp temiz bir hale getirildiğinden emin olunmalıdır.
- ii. Swap çubuğunu yanak iç orta kısmına 15-20 kez sürerek yapılmalıdır.
- iii. Çubuğu başka hiçbir yere temas ettirmeden, kurumasını bekleyip kabına öyle yerleştirmek gerekir.
- iv. Kabın üzerine mağdurun ismi, alındığı yer, tarih ve numunenin ne olduğu yazılır.

3.Aşama: Diğer Biyolojik Kalıntılar

Sıra ile;

- i. İki adet muayene kağıdı üst üste yere serilir.
- ii. Mağdurun kağıt üzerinde soyunması sağlanır.
- iii. Daha sonra üstteki kağıdı düzgünce katlayarak düzgünce zarfa konur.
- v. Zarfin üzerine mağdurun ismi, alındığı yer, tarih ve numunenin ne olduğu yazılır.

4.Aşama: Elbiseler (Mağdurun itirazı yoksa tüm giysileri alınmalıdır)

(Not: Islak ve nemli elbiseler paketlenmeden önce kuru havada kurutulmalıdır. Elbiseler, herhangi bir delik, söküük veya üzerinden kesilmemesine dikkat edilmelidir. İç çamaşırlar sonraki aşamada toplanacağından bu adımda toplanmamalıdır.) Sıra ile;

- i. Cinsel saldırı veya istismar anında giyilen elbiseler herhangi bir maddi delil (leke, gözyaşı, cilt döküntüsü, yabancı maddeler) için özenle değerlendirilmelidir. Bu aşamada mağdurun elbiselerinin tamamı alınacaksa mağdura yeni ve temiz kıyafetler verilmelidir. Bunun için muayene yapılan yerde çeşitli bedenler için kıyafetler bulundurulmalıdır.
- ii. Mikroskopik delillerin kaybolma ihtimali nedeniyle elbiseler çırpılmalıdır. Ayrıca mağdurdan alınan her parça kıyafet ayrı ayrı kurutulup ayrı ayrı zarfa konulmalıdır. Bu zarflara gerekli bilgiler yazılmalıdır. Daha sonra da

bu zarflar tek bir zarfa konulmalıdır. Ağız kapatılan zarflar mühürlenmelidir.

iii. Mağdur olaydan sonra üzerindeki kıyafetleri değiştirmiş ise olayda üzerinde bulunan kıyafetlerin getirilmesi sağlanarak aynı yöntemle paketlenmelidir.

5.Aşama: İç Çamaşırı

(Not: Islak veya nemli iç çamaşırlar kuru havada kurutulmalıdır.) Sıra ile;

- i. Cinsel saldırı veya istismar esnasında giyilen iç çamaşırları muhakkak alınmalıdır.
- ii. Delil zarfına konulduktan sonra zarf etiketlenmelidir.

6.Aşama: Döküntülerin Toplanması

Sıra ile;

- i. Mağdurun vücudundaki tüm yabancı cisimler (bitki kalıntısı, lifler, kıl vs.) toplanmalıdır.
- ii. Daha önce hiç kullanılmamış bir kaba konulmalı ve etiketlenmelidir. Etiketlin üzerinde de gerekli bilgiler yazılmalıdır.

7.Aşama: Kurumuş Salgılar ve/veya Isırık İzleri

Sıra ile;

- i. Eğer kurumuş salgı ve/veya ısırık izi bulunur ya da şüphelenilirse 1-2 damla serum fizyolojik ile ıslatılmış pamuklu çubukla dairesel hareketlerle bu bölgeden sürüntü alınır.
- ii. Çubuğun hiçbir yere temas ettirilmeden kurutularak kabına yerleştirilmelidir.
- iii. Kabın üzerine isim, alındığı yer, tarih ve ne olduğu yazılmalıdır.

8.Aşama: Tırnak Sürüntüsü

Sıra ile;

- i. Petri kabı ya da idrar kabına örnekler konulabilir. Her iki el kazıntıları ayrı ayrı kaplara konulmalıdır.
- ii. Örnek alma için kazıyıcı yoksa steril plastik ya da metal cisimlerle (örneğin bistrinin arka kısmı ile) tırnak altı materyaller kazınmalıdır. Her el için ayrı ayrı kazıyıcı cisimler kullanılmasına özen gösterilmelidir. Eğer kazıma imkanı yoksa mağdurun tırnakları tırnak makası ile kesilerek alınmalıdır. Alınan örnekler kaplara konulmalıdır.
- iii. Kapların üzerine isim, alındığı yer, tarih ve ne olduğu yazılmalıdır.

9.Aşama: Saçların koparılması

Sıra ile;

- i. Başparmak ve işaret parmağı kullanılarak kafanın beş bölgesinden (tepe, ön, arka, sağ ve sol) saç telleri koparılarak örnekler alınmalıdır. Alınan bu örnekler etiketlenmiş delil torbasına konulmalıdır. Saç örneklerini almak için cımbız veya makas kullanılmamalıdır.
- ii. Delil poşetlerinin üzerine isim, alındığı yer, tarih ve ne olduğu yazılmalıdır.

10.Aşama: Pubik Kılıklarının Taranması

Sıra ile;

- i. Mağdurun Genital bölgesinin altına temiz ve beyaz bir kağıt yerleştirilerek bütün döküntülerin ve kılların kağıda düşecek şekilde aşağı yönde taranmalıdır. Mağdurun taramasına da izin verilebilir.
- ii. Bu işlemin yapıldığı tarakta dahil olmak üzere kağıt dikkatlice katlanarak etiketli delil zarfına konulmalıdır.

11.Aşama: Pubik Kılıkların Koparılması

- i. Baş parmak ve işaret parmağı kullanılarak pubik bölgenin farklı yerlerinden 15 adet kıl kopartılarak etiketlenmiş delil torbasına konulmalıdır. Koparma işlemini herhangi bir araçla yapmamak gerekir. Mağdurun kendisinin de koparmasına izin verilebilir.

12.Aşama: Perianal ve Anal Swap Alma

(Not: Fiksasyon için kimyasal materyal kullanılmamalıdır. Pamuklu çubuk 1-2 damla serum fizyolojik ile ıslatılabilir. Mağdurun vajinal bölgesinden gelecek akıntı veya döküntülerle kontamine olmamasına özen gösterilmelidir. Anal temas öyküsü olmasa bile sekresyonlar perianal bölgede toplanabileceğinden swap alınmalıdır) Sıra ile;

- i. Sadece perianal swap alınacaksa (anal ilişki öyküsü yoksa) ; pamuklu çubuklar 1-2 damla serum fizyolojik ile ıslatılır, perianal bölgeden dairesel hareketlerle swap alınır. Swap çubuğu kurutularak kabına konulur. Kap etiketlenmelidir.
- ii. Hem anal hem de perianal swap alınması gerekiyorsa (anal ilişki öyküsü varsa); perianal swap yukarıdaki şekilde alındıktan sonra 1-2 damla serum fizyolojik ile ıslatılmış pamuklu çubukla yumuşakça bir şekilde anal

kanaldan swap alınmalıdır. Swap çubuğu kurutularak kabına konulmalıdır.
Kap etiketlenmelidir.

13.Aşama: Vulva ya da Penil Swap

Sıra ile;

- i. Kadın mağdurlarda 1-2 damla serum fizyolojik ile ıslatılmış pamuklu çubuğu dikkatlice yuvarlama hareketiyle dış labium majör ve minörler arasındaki kıvrımlar da dahil olmak üzere Genital organlardan swap alınır. Erkek mağdurlarda 1-2 damla serum fizyolojik ile ıslatılmış pamuklu çubukla penis ve skrotumdan swap alınır.
- ii. Swap çubuğu kurutularak kabına konulur ve etiketlenir.

14.Aşama: Vajinal Swap

(Not: Fiksasyon için kimyasal madde kullanılmaz. Pamuklu çubuk da ıslatılmaz. Anal bölgeden gelecek döküntülerle kontamine edilmemesine özen gösterilmelidir. Ergenlik öncesi ve adölesan bireylerde yaralanmasının değerlendirilmesi ve kanıt toplanması için spekulum kullanılmasına çoğunlukla gerek duyulmaz. Kültür ve adli incelemeler için örnekler pamuklu çubukla alınabilir. Ergenlik öncesi çocuklarda vajinal örnekler cinsel geçişli hastalıkların kültürü için uygun olduğu unutulmamalıdır.)

Sıra ile;

- i. Vajinal kanaldan dikkatlice pamuklu çubuk kullanılarak swap alınmalıdır.
- ii. Swap çubuğu kurutularak kabına konulur ve etiketlenir.

15.Aşama: Servikal Swap

(Not: Bu aşamada özellikle saldırının üzerinden 12 saatten fazla zaman geçmişse önem arz eder. Örnek alınmadan önce çubuk ıslatılmamalıdır. Bu örnek alma puberte öncesi çocuklarda yapılmamalıdır.)

Sıra ile;

- i. Dikkatlice serviks ve servikal ostiumdan swap alınır.
- ii. Swap çubuğu kurutularak kabına konulur ve etiketlenir.

16.Aşama: Alınan Örneklerin İlgili Yerlere Gönderilmesi

Sıra ile;

- i. Aşamalarda toplanan tüm delillerin gönderilmesi için kabına (zarf/poşet/kutu/bez torba) konulduğundan emin olunmalıdır. Her aşamanın listesiyle beraber kontrolü yapılmalıdır.

ii. Kan ve idrar gibi numuneler alınmışsa ya da kültür için numune alınmışsa bunlarda ayrıca delil torbalarına özenle konulmalıdır.

iii. Delil kabını mühürleyerek kolluk görevlilerine teslim edilmelidir (114).

- **Takip, profilaksi ve kontrasepsiyon:** Erken dönemde (ilk 72 saat) gebeliği önleme, failden cinsel yolla bulaşan hastalıkların varlığında, mağdura antibiyotik tedavisi veya çeşitli aşılar yapılabilir. Rehabilitasyon sürecinde de çeşitli periyotlarla mağdur izlenmelidir (114, 115).

- **Raporlama:** Cinsel saldırı veya istismar suçları sebebi ile yapılan muayenede rapor, hem mağdurun hem de failin haklarını koruyacaktır. Öykü ve muayenede elde edilen bütün bulgular raporda değerlendirilmelidir (116). Eğer alınan örneklerin sonuçları beklenmesi gerekli ise yasal sürecin işletilmesi için ön değerlendirmeye dair rapor sunulabilir. Yargılamaya katılan her süjenin anlayabileceği bir dille, gerekçeli, objektif ve bilime uygun şekilde rapor sonuçlandırılmalıdır (114, 115).

2.5. Maddi Delillerin Tek Başına İspata Etkisi

Cinsel saldırı ve istismar suçlarında ispat konusundan önce maddi delillerin ispata etkisinin Türk doktrindeki yerini aktarmak yerinde olacaktır.

Maddi delillerin maddi gerçeğe ulaşmada gösterdiği kolaylık yadsınamaz. Ceza muhakemesi faaliyeti maddi gerçeğe ulaşma çabasıdır. Suç sayılan eylem geçmişte yaşanmış olmasına karşılık ceza muhakemesi bugüne dair geçmişin yeniden canlandırılmasını ifade eder. Geçmişteki yaşanmış bu olayın maddi gerçeklerinin ortaya çıkarılması ancak olayı temsil eden, hukuka uygun olarak elde edilmiş delillerin sağlıklı bir şekilde toplanması, muhafaza edilmesi ve kıymetlendirilmesi ile mümkündür. Maddi vakanın ispatı mutlaka maddi delillerle ispat edilmesi bir zorunluluk değildir. Buna karşılık “beyan” delilleri ile de ispatı zorunlu değildir ya da her ikisinin bulunması da bir zorunluluk değildir. Suçun ispatı için delilin kendisi bir zorunluktur. Her ikisinin bulunması veya ayrı ayrı bulunması ile şüphe yenilebiliyor ve vicdani kanaate ulaşılabilirse ispat söz konusu olacaktır. İspat açısından “beyan” veya “maddi delil” ayrı ayrı ve tek başına maddi gerçeğe ulaşmada imkan verebilir. Delil serbestisi bunun için vardır (122).

Maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için adli bilimlerin göstermiş olduğu çaba, bilimsel delilin önemini her geçen gün arttırmaktadır (122).

Doktrinde belirti delillerinin önemine büyük vurgular yapılmış olmasına karşın yaygın kabul maddi/belirti delillerinin tek başına ispata yetmeyeceği savunulmaktadır. Bu maddi delillerin değerini düşüren bir bakış açısı değildir.

Kunter/Yenisey/Nuhoğlu; “*Bir gün gelip vicdani delil sisteminin yerini objektif de denilen bilimsel delil sistemine bırakacağı söylenmiştir. Vicdani delil sisteminin sakıncalı olduğu, hakimlerin takdir namı altında keyfi hükümler verdikleri doğrudur. Bilimsel delilin bu mahzuru önlediği de doğrudur. Yanlış olan, her bilimsel delilin objektif olduğu fikridir. Bugün bilimsel diye adlandırılan delillerin büyük çoğunluğu, mesela laboratuvar deneyi yapan kimseninki gibi, bilimsel mütalaadır ve bu itibarla sübjektiftir. Yanılma daima mümkündür (1).*”

Centel/Zafer; “*Belirtiler, somut olaya ilişkin delil araçlarının değerlendirilmesine yaramaktadır. Belirti delilleri kural olarak dolaylı delillerdir. Esas uyumsuzluğu doğrudan çözemezler. Belirti, esas uyumsuzluğu ispatlamakta çoğu zaman yeterli olmaz, başka delillerle desteklenmesi gerekir. Ancak belirtilerin başka delillerle desteklenmesi gerekliliği yasal bir zorunluluk olmayıp, mantık kurallarının bir sonucudur (85).*”

Ünver/Hakeri; “*Tabii belirti olayın parçalarından biri olup, suçu işleyen iradesi dışında olayı tabii bir şekilde temsil eder. Belirti olayın ispatı için oluşturulmaz, ancak olayı ispata doğal olarak yarar. Olay yerinde kalan parmak izi, fren izi, sanık veya mağdurun kanı, suçta kullanılan tabanca buna örnek olarak gösterilebilir. Tabii belirtiler irade dışında bırakıldığından objektiftirler ve insan eseri olan beyan ve delillere nazaran daha önemlidir. Bununla beraber bunların da tek başına ispat kuvveti yoktur. Tabii belirtiler olay yerinde suçtan evvel veya sonra da meydana gelmiş olabilir (91).*”

Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe; “*İspat edilecek olayın dolaylı olarak ispatına yardımcı olan vakıalara ve izlere belirti denir (69).*”

Öztürk/Tezcan/Erdem/Gezer/Kırıt/Özaydın/Akcan/Tütüncü ; “*Gerçekten, belirtiler günümüzde ceza muhakemesi için olağanüstü önemlidir. Öyle ki, bazen tanık açıklamalarından da daha değerli olabilmektedirler. “alibi” adı verilen ve sanığın suç işlediği sırada suç mahallinde bulunmadığı anlamına gelen belirti, başka delillerle desteklendiğinde sanığın beraat etmesi gibi önemli sonuçlar doğurabilmektedir. Sanığın veya mağdurun beden muayenesi neticesinde elde edilen veriler (CMK m. 75 vd.), bir fren izi, suç mahallinde bulunan eşya ve izler belirtidir ve öteki delil ve belirtiler ile*

desteklendiğinde bir anlam kazanırlar. Bu destekleme ihtiyacı yalnızca belirtiler için değil, kural olarak bütün deliller için söz konusudur (24).”

Bıçak, “Sadece dolaylı delillerle hükme ulaşılmasını engelleyen bir hüküm yoktur. Ancak, dolaylı deliller, suçla ilgili olmayan kişileri suçla irtibatlı yapmak için kullanılabilme riskini bünyesinde taşıdığından dolayı, bu tür delillerin değerlendirilmesinde oldukça dikkatli olunması gerekir (2).”

Yurtcan; “Dolaylı olgular (belirtiler) nitelikleri bakımından bir olguyu tek başlarına ispatlama kuvvetine sahip değildirler. Ancak yine de ispat konusunda bir güçleri vardır, çünkü doğrudan doğruya delilleri desteklerler ve ispat konusunda sağlıklı bir sonuca ulaşılmasına yardımcı olurlar (71).”

Şahin/Göktürk; “Olayı doğrudan doğruya ispat etmemesinden hareketle, belirti delilinin ispat gücünün zayıflığından söz edilemez. Aksine, kriminalistik biliminin verilerine göre değerlendirilecek olan belirtiler, son tahlilde, bilimsel delil olarak ortaya çıkmaktadırlar ve bu itibarla ispat güçleri çok yüksektir. Ancak olayı doğrudan ispat etmediklerinden, tek başına her zaman yeterli olmayabilir, başka delillerle desteklenmeleri çoğunlukla gerekebilir (20).”

Birtek; “Hakkında karar verilmesi gereken esas olaya bağlı olan yan olayları açıklayan delillere dolaylı delil ya da belirti delili adı verilmektedir. Bu deliller, asıl ispat edilmek istenen olayla birlikte, daha genel nitelikte ve başka konularda da bir kanaat oluşturmaya yarayan delillerdir. ...Dolaylı deliller tek başına ispat aracı olmayıp, ancak doğrudan delillerle birlikte değerlendirildiklerinde ispata elverişlidir (16)”

Karakehya; “Belirti delilleri çoğu kez tek başlarına bir suçun sanık tarafından işlendiğini ispat etmeye yetmez. Ancak başkaca delillerle desteklenirse veya birkaç belirti delili bir araya getirilerek hayatın olağan akışıyla birlikte değerlendirildiğinde suçun sanık tarafından işlendiğini ortaya koyabilir. Genel durum bu olmakla birlikte istisnaen tek bir belirti delilinin de suçluluğu ortaya koyması söz konusu olabilir (123).”

Işıқтаç; “Dolaylı deliller ise nispeten daha zayıftır. Tek başına ispat gücü olmasa da maddi gerçeği aydınlatılabilir delillerdir. Ancak başkaca delillerle desteklenmelidir. Gerek doğrudan gerekse dolaylı delillerin birbirini doğrulaması gerekir. Yani olayı aydınlatmada kullanılacak delillerin birbirini doğrulayıcı olması da gerekir (12).”

Diğer yandan yüksek yargının doktrinindeki yaygın görüş doğrultusunda vermiş olduğu kararlar mevcuttur^[1,2,3].

Doktrinde ve uygulamada yaygın kanı belirti delillerini tek başına ispat için yeterli olabilmesi için olayı temsil edici yanının olması ile birlikte akla, mantığa ve hayatın olağan akışına uygun olması gerekmektedir.

Yargıtay bir kısım içtihatları ile özellikle de cinsel saldırı suçlarına dair içtihatlarında delil ve ispata ilişkin yukarıda sıraladığımız genel ilkelerden ayrılarak sapma göstermiştir. Aşağıda delil ve ispatın ana ekseninden kopuşa örnek olacak bir takım Yargıtay kararları irdelenecektir.

2.6. Cinsel Saldırı Suçunda İspat

Ceza muhakemesinde delil ve ispata ilişkin ortaya konulan ilkeler genel olup, herhangi bir suç tipi için farklılık yaratmaz. Bütün suçların ispatında aynı ilkeler geçerlidir. Hukuk düzenin bütünlüğü ilkesi, serbest ve vicdani delil uygulaması kanuna dayanmaksızın farklılaştırılması mümkün değildir. Ceza hukuku kesin olarak yasallık unsuruna dayanır (16).

Her ne kadar genel kabul bu olmakla birlikte özel hukuk ile bağlantılı bir kısım uyuşmazlıklar ile cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarda bu ilkedен sapıldığı görülmüştür. Serbest ve vicdani delil sistemi bizi “*delilsiz mahkumiyet olmaz*” sonucuna götürmektedir. Ancak Yargıtay uygulamalarında bu ilkedен sapılarak “*karine*” delile dönüştürülmüştür (16).

Cinsel saldırı ve istismar suçlarının ispatı bir takım zorluklar içerir. Ülkemizde bu suçların soruşturulması ve kovuşturulmasına dair özel bir düzenleme yoktur. Ancak uygulamada kimi sebeplerden ötürü çeşitli mağduriyetler ortaya çıkar. Hatta bazen mağdur ikinci kez mağdur olur. Cinsel saldırı ve istismar suçları için adli makamlara yapılan başvuruların önemli bir kısmı delil yokluğundan sonuçsuz kalır. Delil yokluğunun birçok nedeni olabilmektedir. Gecikmiş bildirim sebebi ile maddi delillerin elde edilemeyişi veya tıbbi muayenede yaşanan bir takım olumsuzluklar, mağdurların eğitimsiz oluşu gibi nedenler sayılabilir (125). Diğer yandan suçun işleniş biçimi ve faille mağdur arasındaki ilişkiden kaynaklandığı söylenebilir. Bu suçlar, genellikle birbirini tanıyan kişiler arasında vuku bulmaktadır. Suçun fail ve mağduru birlikte çalışanlar, ebeveyn, akraba, arkadaş, komşu gibi daha çok birbiriyle sosyal ilişkili

^[1] Yargıtay CGK., E. 2013/9-241 K. 2013/293 T. 11.6.2013

^[2] Yargıtay 17. CD., E. 2015/7954 K. 2015/11315 T. 17.12.2015

^[3] Yargıtay 15. CD., E. 2013/19713 K. 2014/8683 T. 5.5.2014

kişiler arasında cereyan etmektedir. Fail ne kadar tanıdık bir çevreden gelirse, adli makamlara bildirim mağdur açısından bir o kadar zor olmaktadır. Özellikle suçun mağduru kadınlar ve çocuklar ise, tanıdık bir kişi tarafından gerçekleştirilen cinsel saldırının çok daha sarsıcı olduğu bilinmektedir. Aynı şey delillerin toplanmasında gecikmeyi beraberinde getirmektedir. Cinsel saldırı suçlarında klasik nitelikteki ispat araçlarına başvuru imkanı böylece azalmaktadır. Cinsel saldırı suçlarının ispatı konusunda, sıklıkla sanık ile mağdurun beyanı güvenilirliği karşılıklı olarak çatışmaktadır (16). Ancak suçun bildiriminde gecikmenin yaşanması mağdur beyanına olan itibarı azalmaktadır^{[1][2]} (109). Ancak buradaki temel sorun “*beyan delili*” olmayıp, bu suçlar açısından ispat güçlüğüdür. İspat güçlüğüne başında ise “*delil elde etme olanaklarının azalması*” gelmektedir. Diğer taraftan ise ispata dair genel kaidelerde sapmanın meydana gelmesidir. En önemli sapma “*masuniyet karinesinde*” yaşanmakta ve ispat külfetinin yer değiştirdiği görülmektedir. Yani çözülmesi gereken iki sorun ortaya çıkmaktadır. Birincisi mağdurun beyanının tek başına ispat için yeterli olup olmadığı, ikincisinin ise “*karineler*”e dayanılarak faile mahkumiyet hükmü verilip verilemeyeceğidir. Buradaki ispata dair yaşanan zorlukların aşılabilmesi için, Yargıtay tarafından geliştirilmiş bir kısım ispat kaideleri ortaya konulmuştur (16).

Yargıtay; “*mağdurla fail arasındaki husumeti*”, “*mağdurun anlatımlardaki ilişkileri ve beyanın hayatın olağan akışına uygun olmamasını*”, “*mağdurun iddiasının durumu çevresine mazur gösterme düşüncesine dayandığının anlaşılmasını*” ve “*mağdurun olayın uzun süre haklı bir nedene dayanmaksızın gizlemesini*”, mağdurun beyanlarının samimiyetinden şüphe duyulmasına sebep olan olgular olarak değerlendirmektedir. Burada Yargıtay, nitelikli cinsel saldırıya ilişkin şüphenin yenilmesini sanık lehine yorumlamaktadır. Buna karşılık Yargıtay, cinsel saldırı veya istismar suçlarına ilişkin kararlarında sık sık mağdurun tutarlı beyanlarının yanı sıra “*sanığa iftira atması için geçerli veya ciddi bir neden olmamasını*” veya “*böyle bir sebebin sanık tarafından ispatlanmamış olmasını*” mağdurun beyanlarının gerçekliğine ve samimiyetine ölçüt kabul etmektedir (109).

Sadece, mağdur beyanına dayanılarak vicdani kanaate ulaşmayı engelleyen yasal bir durum söz konusu değildir. Ancak tek mağdur beyanına dayanılarak ulaşılabilecek vicdani kanaatin önünde (delilin kaynağının mahiyetinden kaynaklanan) “şüphe”

---

^[1] Yargıtay 14.CD, E. 2016/10510, K. 2017/3712, KT. 06.07.2017 (E.T.: 26/11/2019)

^[2] Yargıtay 14.CD, E. 2012/6229, K. 2014/3781, KT. 24.03.2014 (E.T.: 26/11/2019)

sebepleri vardır. Şöyle ki; mağdurun yaşı, cinsiyeti, yaşam tecrübesi, ruh sağlığı, mağdurun intikam alma hissiyatıyla hareket edilebileceği veya şüpheli ya da sanığa daha çok zarar verebilmek adına isnadın niteliğinin ağırlaştırabileceği veya gerçekten işlenmiş bir suç olmamakla birlikte nefret, intikam, menfaat temin etmek amacıyla gerçek dışı beyanda bulunabileceğidir (16). Bu şüphe sebepleri ortadan kaldırıldığında ve tek mağdur beyanına dayalı olarak hüküm kurulacak ise hangi sebeplerle bu beyanlara güvenildiği ve üstün tutulduğu, somut ve inandırıcı gerekçelerle denetime açık bir şekilde ortaya konulmalıdır (125).

Cinsel saldırı veya istismar suçlarının doğası gereği her hangi bir delile üstünlük tanımak mümkün değildir. Beyan delillerinin kendi içinde tutarlı ama karşılıklı tutarsız olduğu durumlarda da mutlaka yan delillere dayanmak gerekmektedir. Yargıtay da bu durumlarda yan delillere dayanarak karar vermektedir. Ancak bu suçlar için en büyük problem, cinsel saldırı suçunun temel ögesi olan “*rıza*”nın var olup olmadığının nasıl saptanacağıdır. Örneğin mağdurun genital bölgelerinde cinsel saldırıya işaret edecek bir takım tıbbi bulgulara rastlanmış olması, eylemin tipik bir cinsel saldırı olduğu sonucuna ulaştırır mı? Yani mağdur, sanıkla rızaya dayalı cinsel ilişkiye girdikten sonra belki de bilemeyeceğimiz iç dünyasındaki bir etkenle sanığı cinsel saldırı ile suçlamış olabilir. Tek başına adli tıp ya da kriminalistik bazlı delil değerlendirme araçları ile içinde şüphenin kırıntısı dahi kalmamış bir hükme ulaşabilmek günümüz şartlarında mümkün gözükmemektedir (105).

3. MATERYAL VE METOT

İnönü Üniversitesi Etik Kurulunun 21/01/2020 tarihli ve 2020/180 sayılı kararı ile söz konu çalışma için çalışmamız için gerekli etik kurulu kararı alınmıştır.

Ceza yargılamasında, maddi delilleri özelde “*cinsel saldırı ve istismar suçları*”nda Yargıtay’ın nasıl ele aldığı, genel ilkelerden sapma gösterdiği uç sayılabilecek kararlardan; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe giriş tarihi olan 2005 yılından günümüze kadar 10 adet örnek seçilerek incelenmiştir. Kararların seçimi kaynakçada belirttiğimiz kitaplar ve üniversitemizin veri tabanında olan “*Lexpera*” (www.lexpera.com) hukuk bilgi ve “*yargı kararları sistemi*”nden alınmıştır.

Cinsel saldırı ve istismar suçlarında Yargıtay’ın belirlemiş olduğu bir takım kriterler olduğunu yukarıdaki “*5.Cinsel Saldırı Suçunda İspat*” başlık altında incelemiştik. Yargıtay’ın ortaya koyduğu “*mağdurun iftira atması için herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı, mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı, mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı, mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı, mağdurenin içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olup olmadığı, mağdurenin anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı ve kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı*” kriterlerin yanına “*maddi deliller ve adli tıp raporu, beyan delili ve hayatın olağan akışına aykırılık*” kriterleri eklenerek, Yargıtay’ın kendi kararları analiz edilmiştir. Ceza muhakemesine çerçevesinde maddi delillerden sapmalar ve nedenleri saptanmıştır.

4. BULGULAR (VAKA İNCELEMESİ)

4.1. Vaka-1

“... İncelenen dosya içeriğinden;... Kadro cetveline göre; sanık Z...S...’nin, 10.07.2004 tarihinden itibaren İ... C... B..., 1974 doğumlu olan mağdure M...T’in ise 14.11.2003 tarihinden itibaren zabıt katibi olarak görev yaptığı, Mağdurenin, personel işlerine bakan Cumhuriyet Başsavcı vekili E...A... tarafından ilk kez görevlendirildiği 18.07.2005 tarihinden, görev yerinin değiştirildiği 11.04.2006 tarihine kadar Cumhuriyet Başsavcı vekilleri Z...S... ve Y...Ö...B... ile birlikte çalıştığı, Anlaşılmaktadır. Görgü tanığı bulunmayan olayda, iddianın esasını, mağdure ile olayı daha sonra mağdureden duyduklarını ifade eden adliye personelinin ifadeleri oluştururken, suçu inkar eden sanık, tüm bu iddiaların kendisine hazırlanan bir komplonun parçası olduğunu ileri sürmüştü ve mağdure ile birlikte çalıştıkları sırada iddia edilen eylemlerinin gerçekleştirilmesinin olanaklı olmadığına dair tanıklar dinletmiştir. ... Bütün bu kanıtlar bir arada değerlendirildiğinde; görgü tanığı bulunmayan olayda, kendisini suçtan kurtarmaya yönelik olarak inkarda bulunabileceği düşünülen sanık savunması yerine, saptanabilen başka bir amacı bulunmadığı gibi, henüz genç ve bekar bir genç kız olması nedeniyle kendi iffetine zarar verecek şekilde yalan da söyleyemeyeceği değerlendirilen mağdurenin, baştan itibaren kendi içinde tutarlı, Yazı İşleri Müdürü S... Ş..., Başsavcı vekilleri E...A..., Y...Ö...B..., İ...B... ve Başsavcı E...Ö...’in ifadeleriyle de uyum gösteren iddialarına itibar etmek gerekmiştir. Bu itibarla, Başsavcı vekili olarak görev yapmakta olan sanığın, kendisiyle birlikte çalışmak üzere görevlendirilen ve bu nedenle çeşitli vesilelerle odasına girmek zorunda kalan zabıt katibesi mağdureyi sözle taciz etmek, okşamak ve öpmek suretiyle zincirleme olarak kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanarak cinsel saldırıda bulunmak suçunu işlediği anlaşıldığından, sanığın temyiz itirazlarının reddi ile hükmün onanmasına karar verilmelidir.”

YARGITAY

CGK Esas No. 2008/5-187 Karar No. 2009/128 Karar Tarihi. 26.05.2009

1.	“Maddi deliller ve Adli Tıp Raporu”	▪ <i>“Yargılama maddi delil ve adli tıp raporu mevcut değildir.”</i>
2.	“Beyan Delili”	▪ <i>“Sanık beyanında;“uzun yıllar Cumhuriyet savcısı ve Cumhuriyet Başsavcısı olarak görev yaptığını, parlak bir mesleki geçmişe ve mutlu bir aileye sahip olduğunu, bir komplo ile karşı karşıya bulunduğunu, kendisiyle çalışmak üzere görevlendirilmiş olan katibe M... T...’ın yeterli tecrübeye sahip bulunmadığından ondan yeterince randıman alamadığını, bu yüzden onunla çalışmaktan memnun olmadığını, değiştirilmesini istediğini, ancak kendisini kırmamak için bunda aceleci davranmadığını, katipteki performans düşüklüğü nedeniyle zaman zaman gerildiğini ve sinirli davrandığını, mağdurenin de bunu hissederek bana neden sert davranıyorsunuz diye yakınmada bulunduğunu, kendisinin başka bir katiple çalışmak istediğini ima etmesi nedeniyle de mağdurenin bu görevden ayrılmayı talep ettiğini, kendisi Ç...’de seminerde iken bu değişikliğin yapıldığını, sevk kağıtlarını da imzaladığı için odasının çok girilip çıkılan bir oda olduğunu, bu ortamda mağdurenin iddia ettiği eylemlerin gerçekleştirilmesinin mümkün olamayacağını, dolayısıyla suçsuz olduğunu” belirtmiştir.”</i> ▪ <i>“Sanık beyanlarının karşısında mağdurun, Yazı İşleri Müdürü S... Ş...’ nin, Başsavcı vekilleri E...A...’nın, Y...Ö...B...’ nin, İ...B...’nin ve Başsavcı E...Ö...’in beyanları var.”</i>

3.	“Hayatın Olağan Akışına aykırılık”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Görgü tanığı bulunmayan olayda, kendisini suçtan kurtarmaya yönelik olarak inkarda bulunabileceği düşünülen sanık savunması yerine, saptanabilen başka bir amacı bulunmadığı gibi, henüz genç ve bekar bir genç kız olması nedeniyle kendi iffetine zarar verecek şekilde yalan da söyleyemeyeceği değerlendirilen mağdurenin, beyanlarına itibar edilmiştir.” ▪ “Sanığın hayatın olağan akışına yönelik savunması dikkate alınmamıştır. Sanık odası cinsel saldırı eylemine müsait olmadığını belirterek savunma yapmıştır.”
4.	“Mağdurun iftira atması için herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Karara yansıyan bir sebep yoktur.”
5.	“Mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Karar yansıyan bir husumet tespit edilememiştir.”
6.	“Mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Mağdure, 18.07.2005 - 11.04.2006 tarihleri arasında sanıkla birlikte çalıştığı”, ▪ “Soruşturma ise 30.05.2006 tarihinde başlatılmıştır.”
7.	“Mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Mağdurun ifadeleri ile dinlenen tanık beyanlarının uyumlu olduğu ortaya konulmuştur.”
8.	“Mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Karar yansıyan şekli ile “bu aşamadan sonra önceleri isminin bu olay nedeniyle yıpranacağı, ailesinin üzüleceği ve sanığın mesleki konumu nedeniyle daha kötü şeyler olabileceği korkusuyla” mazur görülecek bir sebep gösterilmiştir.”

9.	“Mağdurun anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Dosyada somut beyan delilinden başkaca bir delil yoktur. Kararda “baştan itibaren kendi içinde tutarlı, Yazı İşleri Müdürü S... Ş..., Başsavcı vekilleri E...A..., Y...Ö...B..., İ...B... ve Başsavcı E...Ö...’in ifadeleriyle de uyum gösteren iddialarına itibar etmek gerekti” belirtilerek uyumlu olduğu vurgusu yapılmıştır.”
10.	“Kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Henüz genç ve bekar bir genç kız olması nedeniyle kendi iffetine zarar verecek şekilde yalan da söyleyemeyeceği değerlendirilmiştir.”

4.2. Vaka-2

“... İncelenen dosya içeriğine göre; ... Tutanak başlıklı 29.04.2004 günlü belge içeriğine göre; 29.04.2004 günü saat 24:30 sıralarında karakola gelerek müracaatta bulunan Y... K... isimli kişinin beraber yaşadığı S... A... isimli bayanın tanımadığı kişiler tarafından kaçırılarak mezabahane yakınlarında bulunan dam tabir edilen bahçe evinde olduğuna ilişkin beyanı üzerine belirtilen yere gidildiğinde evin önünde herhangi bir araç ve evde bulunan kimse olmadığını belirlendiği, ... Zaptetme tutanağı başlıklı 29.04.2004 günlü belge içeriğine göre; 29.04.2004 günü saat 03:30 sıralarında karakola gelerek müracaatta bulunan S...A... İsimli bayanın ovada eriklik bahçesi içerisinde tecavüz, fiili livata ve gasp edildiği iddiasında bulunduğu, ... Mağdure hakkında Turgutlu Devlet Hastanesince düzenlenen 29.04.2004 günlü raporda; hymende eski yırtık olduğu, anal dış mukozanın hafif hiperemik olduğu, 3 adet kızarıklık bulunduğu, şahsın alınan sürüntü örnekleriyle birlikte İzmir Adli Tıp Kurumu’na gönderildiğinin bildirildiği, Adli Tıp Kurumu İzmir Şube Müdürlüğüne düzenlenen 29.04.2004 günlü rapor içeriğine göre; livata muayenesinde, halen anüs ve muhitinde hafif ödem, hiperemi ve yüzeysel sıyrık saptandığı, kronik livata bulgusuna rastlanmadığı, sağ elmacık bölgede hafif ödem ve hiperemi ile dokunmakla hassasiyet saptandığı, şahsın hayatının tehlikeye maruz kalmadığı ve 2 gün mutad iştigaline engel halin oluştuğunun belirtildiği, Katılan ve sanıklar tarafından kullanılan cep telefonları ile olay tarihi ve öncesinde yapılan görüşmeleri gösterir HTS raporlarının dosya içerisinde bulunduğu, ...Anlaşılmaktadır. ... Bu bilgiler ve açıklamalar ışığında uyuşmazlık konuları birlikte ele alınıp değerlendirildiğinde; Sanıklar ile katılan

arasında gerçekleşen olayın iki aşamadan ibaret olduğu ve ikinci kulübede sanık İ... ile inceleme dışı bırakılan sanık M... B... katılanın rızası dışında vücuduna organ sokmak suretiyle cinsel saldırı suçunu işledikleri konusunda yerel mahkeme ile Özel Daire arasında bir uyuşmazlık ve bu kabulde dosya içeriği itibariyle de herhangi bir isabetsizlik bulunmamaktadır. Uyuşmazlık, olayın ilk aşamasını oluşturan ve ilk kulübede sanıklar ile katılan arasında ayrı ayrı gerçekleştirilen cinsel ilişkilerin zora mı, yoksa katılanın rızasına mı dayandığı noktasında toplanmaktadır... Görgü tanığı bulunmayan olayda, uyuşmazlığın çözümü için, katılanın anlatımları ve sanıkların savunmaları ile maddi kanıtların birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Sadece inceleme dışı bırakılan sanık M... B...'ı kasaplık yaptığı için tanıdığını, diğer sanıkları ise tanımadığını belirten katılan, sanık M...'nin et alıp almayacağı bahanesiyle kendisine telefon etmesi sonucu sanıkların yanına gittiğini belirtmiş olup, katılan tarafından kullanılan ..... numaraya ait HTS raporu incelendiğinde, olay günü saat 20:03 sıralarında sanık İ... K...'a ait ..... numaralı telefonda katılanın arandığı sabittir. Oysa sanıklar tüm aşamalarda birlikte eğlendikleri sırada katılanın telefonla sanık M... B...'ı arayıp, kendilerine katılmak istediğini belirtmiş iseler de, katılanın anlatımlarını doğrulayan telefon kayıtları karşısında, sanıkların savunmasının doğru olmadığı görülmektedir. Katılan tüm aşamalarda kendisini zorla kaçıran sanıklar İ... , C... , A... ve M...'nin mezbahane yakınında bulunan kulübede tüm karşı koymalarına rağmen sırayla vajinal yoldan ırzına geçtiklerini, ayrıca sanık M...'nin anal yoldan da bir kez ırzına geçtiğini anlatmış olup, olayın hemen sonrasında Turgutlu Devlet Hastanesince düzenlenen 29.04.2004 günlü rapor ile aynı günlü Adli Tıp Kurumu İzmir Şube Müdürlüğüne düzenlenen raporda aniüs ve çevresinde hafif ödem, hiperemi ve yüzeysel sıyrık, sağ elmacık bölgede hafif ödem ve hiperemi ile palpasyonla hassasiyet saptandığının ve katılanın 2 gün mutad iştigaline engel halin oluştuğunun belirtilmesi karşısında, katılanın anlatımlarının doğru olduğunun kabulü gerekmektedir. Nitekim katılanın başlangıçtan beri kendisine yönelik bir davranışının bulunmadığını ve bu nedenle kendisinden şikayetçi olmadığını belirttiği, cinsel saldırı ve hürriyeti tahdit suçlarından hakkında beraat kararı verilen sanık C... K... Savunmasında, diğer sanıkların zorlamaları sonucu yanına gittiği katılanın üşüdüğünü ve perişan bir halde olduğunu kendisine söylediğini belirtmiş olup, sanık C... 'nin savunmaları da katılanın anlatımlarını doğrulamaktadır. ... Bu nedenle katılanın aşamalarda vermiş olduğu, özde değişmeyen ve birbirini destekleyen anlatımlarının, yerel mahkeme tarafından

yapıldığı gibi bir kısmının değil de, tamamının doğru kabul edilerek, bu beyanlara üstünlük tanınmasında, dolayısıyla katılanın olayın başlangıcında ilk kulübede sanıklar İ..., A... ve C... ile girdiği cinsel ilişkinin zora dayalı olduğunun ve cinsel saldırı suçunu oluşturduğunun kabulünde zorunluluk bulunmaktadır. Bu itibarla kanıtlara ve dosya kapsamına uygun olmayan gerekçelerle, sanıklar C... ve A... 'nin cinsel saldırı suçundan beraatlarına, katılana karşı iki kez cinsel saldırı suçunu işleyen sanık İ... hakkında ise, 5237 sayılı TCY' nin 43. maddesinin uygulanmasına yer olmadığına ilişkin olan direnme kararı isabetsiz olup, yerel mahkeme hükmünün bozulmasına, uyma kararına konu edilen ve sanıklar A... Ç... ile C... A... hakkında kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarına ilişkin olan hükmün ise temyizen incelenmek üzere Yargıtay 5. Ceza Dairesine gönderilmesine karar verilmelidir.”

YARGITAY	
CGK., ESAS NO. 2010/202 KARAR NO. 2010/251 KARAR TARİHİ. 7.12.2010	
1.	<p>“Maddi deliller ve Adli Tıp Raporu”</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Mağdure hakkında Turgutlu Devlet Hastanesince düzenlenen 29.04.2004 günlü raporda; hymende eski yırtık olduğu, anal dış mukozanın hafif hiperemik olduğu, 3 adet kızarıklık bulunduğu, şahsın alınan sürüntü örnekleriyle birlikte İzmir Adli Tıp Kurumu 'na gönderildiğinin bildirildiği,” ▪ “Adli Tıp Kurumu İzmir Şube Müdürlüğünce düzenlenen 29.04.2004 günlü rapor içeriğine göre; livata muayenesinde, halen anüs ve muhitinde hafif ödem, hiperemi ve yüzeysel sıyrık saptandığı, kronik livata bulgusuna rastlanmadığı, sağ elmacık bölgede hafif ödem ve hiperemi ile dokunmakla hassasiyet saptandığı, şahsın hayatının tehlikeye maruz kalmadığı ve 2 gün mutad iştigaline engel halin oluştuğunun belirtildiği,” ▪ “Katılan ve sanıklar tarafından kullanılan cep telefonları ile olay tarihi ve öncesinde yapılan görüşmeleri gösterir HTS raporlarının dosya içerisinde bulunduğu,”

2.	“Beyan Delili”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Karara yansıdığı kadarıyla özellik arz eden bir durum söz konusu değildir.” ▪ “Olayın görgü tanığı yoktur.”
3.	“Hayatın Olağan Akışına aykırılık”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Mağdur ve sanık anlatımları ve diğer somut deliller söz konusu kararda hayatın olağan akışına aykırılık olmadığını göstermektedir.”
4.	“Mağdurun iftira atması için herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Karara yansıyan bir sebep yoktur.”
5.	“Mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Karara yansıyan bir husumet tespit edilememiştir.”
6.	“Mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Olayın hemen akabinde mağdur şikâyetçi olmuştur.”
7.	“Mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Mağdurun anlatımlarında herhangi bir samimiyetsizlik veya tutarsızlık karara yansımamıştır.”
8.	“Mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Mağdur olayın hemen akabinde şikâyetçi olmuş ve gecikme göstermemiştir.”
9.	“Mağdurun anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Somut olayda kamera kayıtları ve çalınan cep telefonunun satıldığı tespit edilmesi mağdur anlatımları ile uyumlu olduğunu ortaya koymuştur.”
10.	“Kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Bu konuda özellik arz eden bir durum tespit edilememiştir.”

4.3. Vaka-3

“... İncelenen dosya içeriğinden; ... Soruşturmanın, katılanın 23.02.2008 günü saat 21.45 sıralarında Kadıköy Acıbadem Polis Merkezine müracaat ederek sanıklardan şikâyetçi olduğunu beyan etmesi ile başlatıldığı, müracaat sırasında katılanın ... no.lu cep telefonuna sanık T...’in ... no.lu telefonundan, ‘gönderen: T...;’ ‘merhaba dün sana kötü davrandım, çok utandım, beni affet lütfen çok sarhoştum’ şeklinde mesaj gönderildiğinin belirlendiği, ... Z.K.K. ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinin 24.02.2008 ve Kadıköy Adli Tıp Şube Müdürlüğü’nün 11.03.2008 tarih ve

1027 sayılı raporlarında; “Occipital bölgede yaklaşık 1x1 cm'lik şişlik, anal muayenede saat 12 hizasında fissur mevcut olduğu, genital muayenesinde, himende saat 7 hizasında, yeni yırtık olduğu düşünülen, hiperemik görünümde laserasyon mevcut olduğu, yaralanmasının, kişinin yaşamını tehlikeye sokmadığı, kişi üzerindeki etkisinin, basit bir tıbbi müdahale ile giderilebileceği, kişinin vücuduna organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle cinsel saldırıya uğramış olduğu” tespitlerine yer verildiği, ... Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulunun 27.08.2008 tarih 4840 sayılı raporunda; mağdurenin uğramış olduğu cinsel saldırı sonucu ruh sağlığının bozulduğunun saptandığı, Anlaşılmaktadır. ... Tüm dosya içeriği birlikte değerlendirildiğinde; ... mühendisi olan sanık T...C...G...’ nin ailesi ile birlikte Kadıköy Bostancı’da ikamet ettiği, bu olaydan bir süre önce ailesinin evine yakın bir yerde, yine Kadıköy Koşuyolu’nda bir apartmanın bodrum katında bekâr olarak yaşayan, bir temizlik şirketinde çalışan itiraza konu edilmeyen diğer sanık T... ile birlikte aynı evde kalmaya başladığı, kira parasına ortak olmak suretiyle haftanın bazı günlerinde bu evde kaldığı, ... doğumlu olan katılanın ise ... Üniversitesi ... Bölümünün ... sınıfında okumakta ve aynı zamanda çalışmakta olduğu, sanık T...’ nin olay tarihinden bir süre önce katılan ile internette tanıştığı, olay günü sanık T...’ nin ısrarlı isteği üzerine katılan ile iş çıkışında İstanbul Kadıköy’de buluştukları, bir kafede gece saat 23.00’a kadar oturdukları, buluştukları yer olan İstanbul’un Anadolu yakasındaki Kadıköy İlçesine oldukça uzak bir yer olan Avrupa yakasındaki Beylikdüzü’nde oturan katılanın, sanığın “bu saatte tek başına gidemezsin istersen bizim evde kalabilirsin” teklifini kabul ederek sanığın evine geldiği, katılanın mahkeme tarafından duruşma tutanağına da geçirildiği üzere düzgün bir fiziksel görünüme sahip, üniversite mezunu olup iyi bir işte çalışan sanık T... ile arkadaşlığını ilerletip evlenebileceğini düşünerek onun evine geldiği, bu sırada evde televizyon izleyip içki içmekte olan T...’ nin de bulunduğu, sanığın kendi odasında katılan ile bir süre seviştiği, katılanın ve sanığın sevişmeden kaynaklanan seslerini T...’ nin duyduğu, bir süre sonra sanık T...’ nin katılanın yanından ayrılarak sanık T...’in yanına geldiği ve ona ‘tuvalete gidiyormuş gibi yapayım sen de onun yanına yat, biraz da sen takıl’ şeklinde sözler söylediği, bundan sonra sanık T...’ nin katılanın yanına yatarak sarıldığı, bunu farkederek katılanın tepki gösterdiği, kalkıp kıyafetini giyerek evden ayrıldığı, bunun üzerine önce sanık T...’ nin ve sonrasında sanık T...’in katılanın peşinden giderek kendisini dönmesi konusunda ikna ettikleri, gecenin oldukça ilerlemiş bir saati olması, evinin oldukça uzakta olması, gece arkadaşında kalacağını beyan

ederek izin aldığı ailesine açıklama yapmakta zorlanacağı düşüncesi ve geceleyin tek başına taksiye binmesinin güvenli olmayacağı korkusu ile T...' nin pişmanlık gösteren davranışları üzerine sanık T... ile birlikte geri döndüğü, ancak içeriye girdikten bir süre sonra yeniden sanık T...' nin yine kendisine yönelik cinsel davranışlarda bulunmaya başladığı, katılanın karşı koyması üzerine dış kapıyı kilitleyerek mutfaktan aldığı ekmek bıçağı ile tehdit ettiği, başına vurarak üzerinde bir şey kalmayacak şekilde soyunmasını sağladığı, kendisinin de tamamen soyunduğu, sanığın cinsel organını vajinal ve anal yoldan katılana sokmak istediği, ancak katılanın direnmesi ve kendisini sıkması nedeniyle uzun uğraşına karşın bunu başaramadığı, cinsel organını katılana vajinal ve anal yoldan sürttüğü, sonunda parmağını sokmak suretiyle katılanın hymenini yırtarak kızlığını bozduğu, katılanın olay sırasında sanık T...' nin kendisine saldırmaya başlaması üzerine kendisini eve getiren sanık T...' dan yardım istediği, ancak sanık T...' nin katılanın bu yardım taleplerine cevap vermediği ve odasına giderek uyuduğu anlaşılmaktadır. ... Bu şekilde gerçekleşen olayda, sanık T...C...G...' nin, incelemeye konu olmayan sanık T...G...'yu nitelikli cinsel saldırı ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarını işlemesi konusunda teşvik etmek suretiyle bu suçlara TCY' nin 39/2. maddesi anlamında yardım eden olarak iştirak ettiğinin kabulü gerekmektedir. ... Bu itibarla, sanık T...C...G...'nin anılan suçlara yardım etmekten cezalandırılmasına karar veren yerel mahkeme kararı ile bu kararı onayan Özel Daire kararında bir isabetsizlik bulunmadığından, Yargıtay C. Başsavcılığı itirazının reddine karar verilmelidir.”

YARGITAY	
CGK., ESAS NO. 2011/83 KARAR NO. 2011/84 KARAR TARİHİ. 10.5.2011	
1.	“Maddi deliller ve Adli Tıp Raporu” ▪ “Z.K.K. ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinin 24.02.2008 ve Kadıköy Adli Tıp Şube Müdürlüğünün 11.03.2008 tarih ve 1027 sayılı raporlarında; “Occipital bölgede yaklaşık 1x1 cm'lik şişlik, anal muayenede saat 12 hizasında fissur mevcut olduğu, genital muayenesinde, himende saat 7 hizasında, yeni yırtık olduğu düşünülen, hiperemik görünümde laserasyon mevcut olduğu, yaralanmasının, kişinin

		<p><i>yaşamını tehlikeye sokmadığı, kişi üzerindeki etkisinin, basit bir tıbbi müdahale ile giderilebileceği, kişinin vücuduna organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle cinsel saldırıya uğramış olduğu” tespitlerine yer verildiği,”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulunun 27.08.2008 tarih 4840 sayılı raporunda; mağdurenin uğramış olduğu cinsel saldırı sonucu ruh sağlığının bozulduğunun saptandığı,”</i>
2.	“Beyan Delili”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Hem Katılanın hem de mağdurların özde beyanları değişmemiştir. Sanıkların kasta dair savunmalarında ise; eylemin mağdurun rızası ile gerçekleştiği yönündedir.”</i>
3.	“Hayatın Olağan Akışına aykırılık”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Olayın hayatın olağan akışına uygun problemi taşımadığı kanaatine ulaşılmıştır.”</i>
4.	“Mağdurun iftira atması için herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Karara yansıyan bir sebep yoktur.”</i>
5.	“Mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Karara yansıyan bir husumet tespit edilmemiştir.”</i>
6.	“Mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Olaydan hemen sonra soruşturmanın başlatıldığı görülmüştür.</i>
7.	“Mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Mağdurenin küçük ayrıntılar dışında özde değişmeyen anlatımları birbiriyle uyumlu olduğu görülmüştür.”</i>
8.	“Mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Mağdurenin içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olduğuna dair karara yansıyan bir durum tespit edilememiştir.”</i>
9.	“Mağdurun anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Somut delillerle uyumlu olduğu tespit edilmiştir.”</i>
10.	“Kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Karara husus yansımamıştır. Ancak henüz</i>

	konuda iftira atmayacağı”	genç ve bekar bir genç kız olması nedeniyle kendi iffetine zarar verecek davranış içinde olmayacağı değerlendirilmiştir.”
--	---------------------------	---

4.4. Vaka-4

“... İncelenen dosya kapsamından; ... Katılan D... vekilinin 06.10.2009 tarihinde Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığına müracaatta bulunarak, sanık ...'ün 26.09.2009 tarihinde katılana nitelikli cinsel saldırıda bulunduğunu iddia ederek şikayetçi olduğu, ... 06.10.2009 tarihinde Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesince katılan ile ilgili düzenlenen ilk raporda; darp ve cebir izinin olmadığı bildirildiği, ... 06.10.2009 tarihinde E.Ü. Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığınca hazırlanan rapora göre; vücudunda akut travmatik bulguya rastlanılmadığı, hymen da dantelalı yapıda, saat 3 ve 11 hizasında doğal çentik, saat 7 hizasında yara dudaklarında iyileşme reaksiyonu izlenen yara dudakları kanamalı minimal kaide devamlılığı izlenen yırtık saptandığı, muayene tarihinden 7-10 gün önce organ veya sair cisim sokulmak sureti ile vajinal yolla cinsel ilişki gerçekleştiği, Adli Tıp Kurumu 6. Adli Tıp İhtisas Kurulunun 15.04.2011 tarihli raporunda da; depresyon ve anksiyete tespit edilmiş olup, ruh sağlığının bozulduğu, tespit edilen bu bozulmanın iddia edildiği gibi bir cinsel saldırıya bağlı olarak olabileceği gibi, cinsel saldırı olmaksızın başka olay ve /veya olaylara bağlı olarak gelişen psiko-sosyal stres ve çatışmalar sonucu da olabileceği, bunlar arasında ayırım yapılamadığı, adli tahkikat sonucu mahkeme tarafından cinsel saldırının gerçekleştiğinin sübutu ve tespiti halinde, ruh sağlığındaki mevcut bozulmanın cinsel saldırıya bağlı geliştiğinin kabulünün uygun olacağı belirtilmiştir, 07.10.2009 tarihinde Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesince sanık ile ilgili düzenlenen raporda ise; şahsın muayenesinde vücudunda ve sırt bölgesinde yeni oluşmuş yaralama izi olmadığı, fakat şahsın cilt olarak hassas olduğu, sırt orta bölgesinde yere paralel bel üst kısmında üç adet cilt scarına benzer iz olduğu, muhtemelen bu izin cilt hassas olması nedeniyle kaşıntıya ya da kilo vermeye bağlı scar olabileceği bilgilerinin yer aldığı, ... Somut olay bu açıklamalar ışığında ve tüm dosya içeriği gözönüne alınarak değerlendirildiğinde; ...Sanığın istikrarlı bir şekilde katılanın isteğiyle cinsel ilişkiye girdiğini beyan etmesi, katılanın olayın oluşu ile ilgili olarak aşamalarda çelişkili beyanlarda bulunması, sanık ve katılanın olaydan sonra iş yerinden birlikte çıkmaları ve katılanın da bunu doğrulaması, katılanın 26.09. 2010

tarihinde gerçekleşen olaydan sonra olayı ailesine anlatmayıp, apandisit ameliyatı olduğu 28.09.2010 tarihinde narkozun etkisiyle olayı anlatması neticesinde ailesinin haberdar olması ve 06.10.2009 tarihinde şikayetçi olmaları, sanığın sırtında bulunan izlerin nasıl oluştuğunun kesin olarak tespit edilememesi gibi hususlar birlikte değerlendirildiğinde, sanığın katılana karşı cinsel saldırıda bulunduğu ve hürriyetinden yoksun bıraktığı hususları şüphe boyutunda kalmakta ve sübuta ermemektedir. ... Bununla birlikte E.Ü. Tıp Fakültesi tarafından düzenlenen genital muayene raporunda belirtilen bulguların ilk kez cinsel ilişkiye giren bütün kadınlarda ortaya çıkabilecek belirtiler olduğu, ayrıca katılanın ruh sağlığının bozulmuş olmasının tek başına eylemin zorla gerçekleştiği konusunda bir karine oluşturmayacağı, kaldı ki Adli Tıp Kurumu 6. Adli Tıp İhtisas Kurulunun raporunda ruh sağlığının tam olarak neden bozulduğunun belirtilmediği, aynı şekilde katılanın 23.12.2011 tarihli oturumunda sanığı görür görmez hırçınlaşması, bağırması ve kendini yerlere atmasının eylemin zorla gerçekleştiğinin göstergesi olamayacağı, nitekim katılanın sanığın hazır bulunduğu 13.01.2010 tarihli oturumunda benzer tepkilerde bulunmadığı anlaşılmakta olup, sanığın, kesin bir kanaat vermekten uzak olan katılanın çelişkili beyanlarına dayanılarak atılı suçlarda cezalandırılmasına karar verilmesi, evrensel bir ilke olan şüpheden sanık yararlanır ilkesine ayrılık oluşturacaktır. ... Bu itibarla, atılı suçları işlediği hususunda her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmayan sanığın beraatı yerine mahkumiyetine ilişkin yerel mahkeme hükmü isabetsiz olduğundan bozulmasına karar verilmelidir.”

YARGITAY		
CGK Esas No. 2013/14-326, Karar No. 2013/461, Karar Tarihi. 19.11.2013		
1.	“Maddi deliller ve Adli Tıp Raporu”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “06.10.2009 tarihinde Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesince katılan ile ilgili düzenlenen ilk raporda; darp ve cebir izinin olmadığı bildirildiği,” ▪ “06.10.2009 tarihinde E.Ü. Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığınca hazırlanan rapora göre; vücudunda akut travmatik bulguya rastlanılmadığı, hymen da dantelalı yapıda, saat 3 ve 11 hizasında doğal çentik,

		<p><i>saat 7 hizasında yara dudaklarında iyileşme reaksiyonu izlenen yara dudakları kanamalı minimal kaide devamlılığı izlenen yırtık saptandığı, muayene tarihinden 7-10 gün önce organ veya sair cisim sokulmak sureti ile vajinal yolla cinsel ilişki gerçekleştiği,”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“07.10.2009 tarihinde Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesince sanık ile ilgili düzenlenen raporda ise; şahsın muayenesinde vücudunda ve sırt bölgesinde yeni oluşmuş yaralama izi olmadığı, fakat şahsın cilt olarak hassas olduğu, sırt orta bölgesinde yere paralel bel üst kısmında üç adet cilt scarına benzer iz olduğu, muhtemelen bu izin cilt hassas olması nedeniyle kaşıntıya ya da kilo vermeye bağlı scar olabileceği bilgilerinin yer aldığı,”</i> ▪ <i>“Adli Tıp Kurumu 6. Adli Tıp İhtisas Kurulunun 15.04.2011 tarihli raporunda da; depresyon ve anksiyete tespit edilmiş olup, ruh sağlığının bozulduğu, tespit edilen bu bozulmanın iddia edildiği gibi bir cinsel saldırıya bağlı olarak olabileceği gibi, cinsel saldırı olmaksızın başka olay ve /veya olaylara bağlı olarak gelişen psiko-sosyal stres ve çatışmalar sonucu da olabileceği, bunlar arasında ayırım yapılamadığı, adli tahkikat sonucu mahkeme tarafından cinsel saldırının gerçekleştiğinin sübutu ve tespiti halinde, ruh sağlığındaki mevcut bozulmanın cinsel saldırıya bağlı geliştiğinin kabulünün uygun olacağını belirtildiği,”</i>
2.	“Beyan Delili”	▪ <i>“Mağdur eylemin cinsel saldırı olduğunu</i>

		<p><i>beyan ederken,”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Sanık, eylemin rıza ile cinsel ilişki olduğunu savunmaktadır. “</i>
3.	“Hayatın olağan akışına aykırılık”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Görgü tanığı bulunmayan olayda, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı karara itiraz gerekçesinde “olağan hayat koşullarında cinsel ilişkiyi meslek edinen kadınlar haricinde bir bayanın aniden gelişen bir olay nedeniyle bir erkekle cinsel ilişkide bulunmayı istemesi mümkün görmediğini” beyan etmiştir. Ancak Genel kurul bunu dikkate almamıştır.”</i>
4.	“Mağdurun iftira atması için herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Karara yansıyan bir sebep yoktur.”</i>
5.	“Mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Karara yansıyan bir husumet tespit edilememiştir.”</i>
6.	“Mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Olaydan yaklaşık 10 gün sonra şikayetçi olmuştur.”</i>
7.	“Mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“... katılanın olayın oluşu ile ilgili olarak aşamalarda çelişkili beyanlarda bulunması, sanık ve katılanın olaydan sonra iş yerinden birlikte çıkmaları ve katılanın da bunu doğrulaması, katılanın 26.09. 2010 tarihinde gerçekleşen olaydan sonra olayı ailesine anlatmayıp, apandisit ameliyatı olduğu 28.09.2010 tarihinde narkozun etkisiyle olayı anlatması neticesinde ailesinin haberdar olması ve 06.10.2009 tarihinde şikayetçi olmaları, sanığın sırtında bulunan izlerin nasıl oluştuğunun kesin olarak tespit edilememesi gibi hususlar birlikte değerlendirildiğinde...” mağdurun anlatımlarına itibar edilmemiştir. “</i>
8.	“Mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“... sanık ve katılanın olaydan sonra iş</i>

	şikâyetçi olup olmadığı”	<i>yerinden birlikte çıkmaları ve katılanın da bunu doğrulaması, katılanın 26.09. 2010 tarihinde gerçekleşen olaydan sonra olayı ailesine anlatmayıp, apandisit ameliyatı olduğu 28.09.2010 tarihinde narkozun etkisiyle olayı anlatması neticesinde ailesinin haberdar olması...” eğer mağdurun ailesi olaydan haberdar olmasaydı, mağdurun bu olayı gizlediği kanaatine ulaşılmıştır. Aksi yönde mazur görülecek sebep yoktur...”</i>
9.	“Mağdurun anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı”	▪ <i>“Somut deliller ile mağdurun anlatımları arasındaki çelişki var ve bu çelişkiler giderilememiştir.”</i>
10.	“Kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı”	▪ <i>“Olayın ortaya çıkmasından dolayı ailesine ve çevresine mazur göstermeye çalışması olarak anlaşılmaktadır.”</i>

4.5. Vaka-5

“... ifade ettiği, mağdurenin iddiası üzerine halen bakire olup olmadığının tespiti için Niğde Doğan Baran Kadın ve Çocuk Hastanesine sevk edildiği 29.06.2009 tarih 61087 no.lu rapora göre mağdurenin bakire olmadığı eskiye dayalı yırtık olduğu, İstanbul Adli Tıp Kurumundan 06.08.2010 tarih ve 2010/44966-2295 no.lu alınan rapora göre cinsel saldırı eylemi nedeniyle mağdurenin beden ve ruh sağlığının bozulduğunun belirtildiği görülmüştür. ... Mağdurenin 06.08.2010 tarih ve 2010/44966-2295 no.lu İstanbul Adli Tıp Kurumunda alınan rapora göre beden ve ruh sağlığının bozulduğunun belirtildiği tespit edilmiştir. ... İncelenen dosya kapsamından; ... Sanık K1'ün katılanlar K2 ve K3'ün öz babası olduğu, katılan K2'ün 27.07.1995 doğumlu olup 7-8 yaşlarında iken başladığı ve zincirleme olarak birden çok kez işlendiği iddia olunan eylemlerin en son işlendiği belirtilen 22.03.2009 tarihinde 13 yaş 7 ay 25 günlük, katılan K3'ün ise 26.06.1991 doğumlu olduğu ve 18-19 Haziran 2005 tarihinde işlendiği iddia olunan suç tarihinde 14 yaşında olduğu ve henüz 15 yaşını ikmal etmediği, ... Katılanların anneleri ile birlikte 29.06.2009 tarihinde, katılan K2 bakımından son olaydan yaklaşık 6 ay, katılan K3 açısından ise 4 yıl sonra karakola

gelerek sanıktan şikâyetçi oldukları, ... Niğde Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi raporunda; katılan K2'nin kızlık zarında eski yırtık olduğu, olayın üzerinden belli bir zaman geçtiğinden yırtığın ne zaman meydana geldiği hususunda bilgi verilemeyeceği, fiili livata bulgusuna ise rastlanılmadığı bilgilerine yer verildiği, ... Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulu raporunda; her iki katılanların da olay nedeniyle ruh sağlığının bozulduğunun, katılan K2'de posttravmatik stres bozukluğu ve depresyon, katılan K3'da ise posttravmatik stres bozukluğunun tespit edildiğinin ifade edildiği, ... Bu bilgiler ışığında somut olay değerlendirildiğinde; ... Katılan K2 babası olan sanığın 7-8 yaşından itibaren birçok kez kendisine nitelikli cinsel istismarda bulunduğunu iddia etmiş ise de, beyanlarında olayın gerçekleşme şekli, yeri, zamanı ve sırasına ilişkin olarak bir çok çelişki bulunmaktadır. Şöyle ki; kollukta ilk ırza geçmeyi porno film izlettirme olayından 3-4 ay sonra, savcılıkta ise porno film izletme olayından önce iç çamaşırını çıkarmaya çalıştığı ilk olaydan 1-1,5 ay sonra gerçekleştiğini söylemiş, kollukta ilk ırza geçme olayının sanığın kendisini alarak cinsel organının üzerine oturtması şeklinde, savcılıkta ve duruşmada ise üzerine yatmak suretiyle olduğunu anlatmış, kollukta ikinci kez ırza geçme olayının taşındıkları evde olduğunu beyan etmesine karşın savcılıkta ilk ırza geçme olayından sonra dedesi ve babaannesi ile birlikte kaldıkları bağ evinin etrafında sanığın birçok kez ırzına geçtiğini ifade etmiş, kollukta ve savcılıkta araç içinde ırza geçme olayının sadece 1 kez, 18 Mart ile 22 Mart arasında İstanbul'dan Bor'a gittiklerinde Bolu civarında gerçekleştiğini beyan ettiği halde, duruşmada bu olay dışında ayrıca Mersin'e gezmek için gittikleri sırada da araç içerisinde tecavüze maruz kaldığını anlatmıştır. Katılan kollukta anal yoldan gerçekleşen bir ilişkiden bahsetmemiş iken savcılıkta araç içindeki ilişkiden söz etmiş, duruşmada ise Bor'da taşındıkları ikinci evde sanığın anal yoldan da ırzına geçtiğini ifade etmiştir. Diğer taraftan, katılanın ilk cinsel ilişki sonrası kanama olup olmadığını bilmemesi, annesinin bunu fark etmemesi, yaşının küçüklüğü gözetildiğinde herhangi bir sağlık sorunu yaşamaması ve babası olan sanığın iddia olunan cinsel istismar eylemini gerçekleştirmesi sonrasında kendi isteği ile İstanbul'a gidip iki öğretim dönemi sanığın yanında kalması da hayatın olağan akışına aykırıdır. ... Tanıklar K5, K9 K15, K14 kızı K8 ve K10 yapmış oldukları anlatımlarla, katılan K4 ve tanık K14 kızı K8'ün beyanlarının doğru olmadığını ifade etmişler, sanık da tüm aşamalarda ısrarlı ve tutarlı biçimde suçlamaları kabul etmemiştir. ... Öte yandan, ceza muhakemesinin en önemli ilkelerinden biri olan "in dubio pro reo" yani "şüpheden sanık yararlanır" kuralı

uyarınca, sanığın bir suçtan cezalandırılmasının temel şartı, suçun şüpheye yer vermeyen bir kesinlikle ispat edilmesine bağlıdır. Gerçekleşme şekli şüpheli ve tam olarak aydınlatılamamış olaylar ve iddialar sanığın aleyhine yorumlanarak mahkûmiyet hükmü kurulamaz. Ceza mahkûmiyeti, yargılama sürecinde toplanan delillerin bir kısmına dayanılarak ve diğer bir kısmı gözardı edilerek ulaşılan muhtemel kanaate değil, kesin ve açık bir ispata dayanmalıdır. Bu ispat, hiçbir şüphe ve başka türlü oluşa imkân vermeyecek açıklıkta olmalıdır. Yüksek de olsa bir ihtimale dayanılarak sanığı cezalandırmak, ceza muhakemesinin en önemli amacı olan gerçeğe ulaşmadan, ihtimale dayalı olarak hüküm vermek anlamına gelir. O halde ceza muhakemesinde mahkûmiyet, büyük veya küçük bir ihtimale değil, her türlü şüpheden uzak bir kesinliğe dayanmalıdır. Adli hataların önüne geçilebilmesinin başka bir yolu da bulunmamaktadır. ... Bu durum karşısında katılanların aşamalarda beyanları arasındaki çelişkiler ve hayatın olağan akışına uymayan hususlar, sanık ile katılanlar ve anneleri arasında sanığın bir başka kadınla birlikte yaşamayı nedeniyle husumet bulunması, gerçekleştiği iddia olunan eylemlerden çok uzun bir süre sonra şikayette bulunulması, tanıklar K5, K9 K15, K14 kızı K8 ve K10'ın katılan K4 ve tanık K14 kızı K8'ün beyanlarının doğru olmadığını ifade etmiş olmaları, sanığın tüm aşamalarda ısrarla ve tereddüde yer vermeyecek şekilde suçlamaları kabul etmemesi, katılanların anlatımları dışında yargılamaya konu eylemlerin gerçekleştiğine ilişkin herhangi bir delilin dosya içerisinde bulunmadığı birlikte nazara alındığında, sanığın üzerine atılı öz kızları olan katılanlara yönelik çocuğun cinsel istismarı suçlarını işlediği iddiasının sabit olmadığı ve şüphe boyutunda kaldığı anlaşılmaktadır. ... Bu itibarla, atılı suçları işlediği hususunda her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmayan sanığın beraati yerine, dosya kapsamına uygun olmayan gerekçelerle mahkûmiyetine ilişkin yerel mahkeme direnme hükmü isabetsiz olup bozulmasına karar verilmelidir.”

YARGITAY	
CGK., ESAS NO. 2013/711 KARAR NO. 2014/530 KARAR TARİHİ. 02.12.2014	
1.	“Maddi deliller ve Adli Tıp Raporu” ▪ “Niğde Doğan Baran Kadın ve Çocuk Hastanesine sevk edildiği 29.06.2009 tarih 61087 nolu rapora göre mağdurenin bakire olmadığı eskiye dayalı yırtık olduğu, İstanbul Adli Tıp Kurumundan 06.08.2010 tarih ve

		<p>2010/44966-2295 nolu alınan rapora göre cinsel saldırı eylemi nedeniyle mağdurenin beden ve ruh sağlığının bozulduğunun belirtildiği görülmüştür.”</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Niğde Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi raporunda; katılan K2'nin kızlık zarında eski yırtık olduğu, olayın üzerinden belli bir zaman geçtiğinden yırtığın ne zaman meydana geldiği hususunda bilgi verilemeyeceği, fiili livata bulgusuna ise rastlanılmadığı bilgilerine yer verildiği,” ▪ “Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulu raporunda; her iki katılanların da olay nedeniyle ruh sağlığının bozulduğunun, katılan K2’de posttravmatik stres bozukluğu ve depresyon, katılan K3’da ise posttravmatik stres bozukluğunun tespit edildiğinin ifade edildiği,”
2.	“Beyan Delili”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Katılanların anlatımları dışında yargılamaya konu eylemlerin gerçekleştiğine ilişkin herhangi bir delilin dosya içerisinde bulunmadığı” ▪ “Tanıklar K5, K9 K15, K14 kızı K8 ve K10’ın katılan K4 ve tanık K14 kızı K8’ün beyanlarının doğru olmadığını ifade etmiş olmaları”
3.	“Hayatın olağan akışına aykırılık”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Katılanların aşamalarındaki beyanları arasındaki çelişkiler ve hayatın olağan akışına uymayan hususlar vardır.”
4.	“Mağdurun iftira atması için herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Sanık savunmaları, cinsel istismar eylemlerine maruz kaldıklarını iddia eden katılanlar ile annelerinin beyanları ve tüm dosya içeriğinden katılanların, annelerini bırakıp başka bir kadınla birlikte yaşayan ve kendileriyle yeterince ilgilenmeyen sanığa kızgın oldukları anlaşılmakta olup, bu yönüyle katılanlar ile

		<i>babaları olan sanık arasında bir husumet bulunduğu sabittir.”</i>
5.	“Mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı”	▪ <i>“Sanık ile katılanlar ve anneleri arasında sanığın bir başka kadınla birlikte yaşamayı nedeniyle husumet vardır.”</i>
6.	“Mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı”	▪ <i>“Gerçekleştiği iddia olunan eylemlerden çok uzun bir süre sonra şikayette bulunulmuştur (Ayrıca sanığın, tanık K5'in beyanı ile doğrulanan ve aksi ispatlanamayan savunmasına göre mevcut şikâyetin, sanığın birlikte yaşadığı kadından ayrılarak katılanların annesi katılan K4'in yanına dönmesi teklifini reddetmesinden kısa bir süre sonra, fakat katılan K3'ya karşı işlendiği iddia edilen olaydan 4 yıl, K2'ye karşı gerçekleştiği iddia edilen ilk olaydan ise 6-7 yıl sonra gibi oldukça uzun bir süre sonra yapılmıştır.)”</i>
7.	“Mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı”	▪ <i>“Tanıklar K5, K9 K15, K14 kızı K8 ve K10'ın katılan K4 ve tanık K14 kızı K8'ün beyanlarının doğru olmadığını ifade etmiş olmaları”</i>
8.	“Mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olup olmadığı”	▪ <i>“Karara yansıyan bir durum yoktur.””</i>
9.	“Mağdurun anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı”	▪ <i>“Mağdurelerin beyanları somut delillerle uyumlu olmadığı belirtilmiştir.”</i>
10.	“Kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı”	▪ <i>“Karara bu husus yansımamıştır.”</i>

4.6. Vaka-6

“... belirtildiği, düzenlenen tutanağın 02.04.2012 tarihinde Siirt Milli Eğitim Müdürlüğüne Siirt Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi üzerine soruşturmanın başlatıldığı, ... 04.04.2012 tarihinde Siirt Adli Tıp Şube Müdürlüğünde mağdurenin muayenesi sonucu düzenlenen raporda; mağdure ile yapılan görüşmede 2011 yılı

Haziran ayında bir işyerinde çalışmaya başladığını, işyeri sahibinin çalışmaya başladıktan yaklaşık 1 ay sonra vücuduna dokunmaya başladığını, ilk önceleri bir anlam veremediğini, daha sonraki süreçte işyerinde kimsenin olmadığı dönemlerde patronunun cinsel organını sürtünme yoluyla, eliyle ön tarafına dokunma ve okşama yoluyla cinsel saldırıda bulunduğunu, bunu engellemeye çalıştığını ancak başarılı olmadığını, cinsel organını poposuna sokmaya çalıştığını, ancak tam olarak birlikte olup olmadığını bilmediğini, canının acıdığını, poposunda ve elinde ıslaklık hissettiğini, cinsel organını ağızına sokmaya çalıştığını, dönem dönem bilgisayarda seks içerikli videoları seyretmeye zorlandığını, bütün bu olayları kimseye anlatamadığını, yaşadığı bu olaylardan sonra gülmeyi ve neşeli olmayı unuttuğunu, yoldan geçenlerin kendisine kötülük yapacaklarını düşündüğünü, başına gelen bu olay nedeniyle suçluluk hissettiğini ifade ettiği, yapılan ruhsal durum muayenesinde; genel durumunun orta olduğu, görüşme esnasında ağlamaklı olduğu ve anksiyöz olduğu, hezeyan ve halüsinasyon tariflediğinin görüldüğü, fiziki muayenesinde vücudunda travmatik bir bulguya rastlanılmadığı, genital muayenesinde hymenin intakt olduğu ve halen bakire bulunduğu, anal muayenede anal mokuza ve sfikter tonusunun doğal bulunduğu, yapılan tüm bu fizik, genital ve anal muayenelerinde travmatik bir bulguya rastlanılmadığı, ruhsal durumunun değerlendirilmesi açısından Çocuk Psikiyatrisi uzmanından görüş alınmasının uygun olduğu, Siirt Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde çocuk psikiyatri uzmanı tarafından düzenlenen 30.04.2012 tarihli raporda; mağdureyle 30.04.2012 tarihinde yapılan görüşmede koopere, oryente olduğu, afektinin depresif olduğu, yaşadığı travmatik olaydan olumsuz yönde etkilendiği, depresif bozukluk tanısı alarak, çocuk psikiyatrisi uzmanı tetkiki gerektiği, Siirt Adli Tıp Şube Müdürlüğünce düzenlenen 02.05.2012 tarihli raporda; mağdurenin uğradığı iddia olunan cinsel istismar nedeniyle ruhsal olarak olaydan etkilendiği ve çocuk psikiyatrisi uzmanınca depresif bozukluk tanısı aldığı, mevcut durumun küçüğün cinsel dokunulmazlığının ihlal edildiğini destekler nitelikte olduğu, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesinde 08.08.2012 tarihinde düzenlenen adli raporda; mağdurede meydana geldiği iddia edilen cinsel istismar olayından dolayı depresif bozukluk gelişmiş olduğunun tespit edildiği, iddia olunan cinsel istismar eylemi neticesinde ruh sağlığının bozulduğu, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı 6. İhtisas Kurulunca düzenlenen 21.12.2012 tarihli raporda ise; mağdurenin 2011 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında 19 yaşını bitirdiği ve 20 yaşın içerisinde olduğu, ... Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu

değerlendirildiğinde; ... mağdurenin telefon görüşmelerine ilişkin HTS kayıtlarından; belirtilen tarihlerde sanıkla yaptığı telefon görüşmeleri dışında, başka kişilerle de gece geç saatlere, bazı günler sabah saatlerine kadar telefon görüşmeleri ve mesajlaşmalarının olduğu, ayrıca soruşturma aşamasında işten ayrılmasından sonra sanığın kendisini telefonla rahatsız etmesi nedeniyle bu telefon hattını kırarak kapattığını belirtmesine rağmen, hattın 30.03.2012 tarihine kadar fiilen kullanıldığı anlaşılmıştır. ... Yine tanık M... sanık aleyhine beyanlarda bulunmuş ise de; mağdure ile tanıklar N... ve S...'ün, M...'in beyanlarını doğrulamayarak adı geçenle sanık arasında problemler olduğunu belirtmeleri karşısında, M...'in beyanlarının sanık aleyhine değerlendirilmesi mümkün değildir. ... Bu nedenlerle; yapılan muayenesinde cinsel saldırıya yönelik herhangi bir bulgu ve emare tespit edilmeyen, aşamalarda çelişkili beyanlarda bulunan ve kovuşturma aşamasında sanık hakkındaki suçlamalarından dönen mağdureye yönelik gerçekleştirildiği iddia olunan cinsel saldırı eyleminin sabit olduğuna ilişkin, sanığın savunmasının aksini gösterir her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı anlaşıldığından, cinsel saldırı suçundan cezalandırılmasına ilişkin yerel mahkeme hükmü ile bu hükmü onayan Özel Daire kararı isabetsizdir. ... Bu itibarla, ... cinsel saldırı suçunu işlediği hususunda her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmayan sanığın beraatına karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, dosya kapsamına uygun olmayan gerekçelerle cezalandırılmasına karar verilmesi isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir.

YARGITAY	
CGK. ESAS NO.2014/604, KARAR NO.2015/37, KARAR TARİHİ. 10.03.2015	
1.	<p>“Maddi deliller ve Adli Tıp Raporu”</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Yargılama kapsamında Adli Tıp Raporu mevcut.” ▪ “Fizik, genital ve anal muayenelerinde travmatik bir bulguya rastlanılmadığı,” ▪ “Çocuk psikiyatri uzmanı tarafından düzenlenen 30.04.2012 tarihli raporda; mağdureyle 30.04.2012 tarihinde yapılan görüşmede koopere, oryente olduğu, afektinin depresif olduğu, yaşadığı travmatik olaydan olumsuz yönde etkilendiği, depresif bozukluk tanısı alarak, çocuk

		<p><i>psikiyatrisi uzmanı tetkiki gerektiği,”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Siirt Adli Tıp Şube Müdürlüğüne düzenlenen 02.05.2012 tarihli raporda; mağdurenin uğradığı iddia olunan cinsel istismar nedeniyle ruhsal olarak olaydan etkilendiği ve çocuk psikiyatrisi uzmanınca depresif bozukluk tanısı aldığı, mevcut durumun küçüğün cinsel dokunulmazlığının ihlal edildiğini destekler nitelikte olduğu,”</i> ▪ <i>“Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesinde 08.08.2012 tarihinde düzenlenen adli raporda; mağdurede meydana geldiği iddia edilen cinsel istismar olayından dolayı depresif bozukluk gelişmiş olduğunun tespit edildiği, iddia olunan cinsel istismar eylemi neticesinde ruh sağlığının bozulduğu,”</i> ▪ <i>“Adli Tıp Kurumu Başkanlığı 6. İhtisas Kurulunca düzenlenen 21.12.2012 tarihli raporda ise; mağdurenin 2011 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında 19 yaşını bitirdiği ve 20 yaşın içerisinde olduğu,”</i>
2.	“Beyan Delili”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Mağdur beyanı, ablasının ve annesinin beyanı var. Ayrıca Tanıklar N..., S... ve M... var. Ancak M...’nin beyanlarına itibar edilmemiştir.”</i> ▪ <i>“Tanık M... ile sanık arasında husumet vardır.”</i>
3.	“Hayatın olağan akışına aykırılık”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Mağdur beyanlarının hayatın olağan akışına aykırıdır.”</i> ▪ <i>“Mağdurenin soruşturma beyanında geçen ve sanığın eylemlerinden sonra boşalmak için lavaboya gittiği şeklindeki beyanının sanığın lavaboya gitmek için mağaza içinde bulunan kabinlerin önünden geçmek zorunda olması nedeniyle yaşamın olağan akışına uygun nitelikte bulunmaması”</i>
4.	“Mağdurun iftira atması için	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Yargılama aşamasında özel olarak sorgulanıp</i>

	herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı”	<i>vurgulanmamış ancak, mağdurun annesinin beyanlarından mağdurenin sanıkla evlenmek isteği olabileceği düşünülebilir. (Mağdurenin annesi H... Y... 03.04.2012 tarihinde C. Savcılığında özetle; kızının zaman zaman çalıştığı işyerinin sahibi olan sanığın kendisi ile birlikte olmak istediğini söylediğini, bu durumu patronunun kızıyla evlenmek istediği şeklinde yorumladığını, ...)</i> ”
5.	“Mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı”	▪ <i>“Karar yansıyan bir husumet tespit edilememiştir.”</i>
6.	“Mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı”	▪ <i>“Mağdurenin olaydan 7 ay sonra olayı açıklaması,”</i>
7.	“Mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı”	▪ <i>“Eyleme maruz kaldığını iddia ettiği uzun süre boyunca işyerinden ayrılmaması, mağdurenin yargılama aşamasında soruşturmadaki beyanından dönmesi”</i>
8.	“Mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olup olmadığı”	▪ <i>“Karar yansıyan böyle bir durum tespit edilememiştir.”</i>
9.	“Mağdurun anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı”	▪ <i>“Mağdurenin yargılama aşamasında soruşturmadaki beyanından dönmesi”</i> ▪ <i>“Ayrıca telefon kayıtları ile de mağdur beyanın çeliştiği tespit edilmiştir.”</i>
10.	“Kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı”	▪ <i>“Sanıkla mağdure arasında cinsel ilişkilerin yaşandığı konusunda tereddüt bulunmadığı, ancak bu ilişkilerin zora dayalı olarak mı, yoksa sanığın hile boyutuna varmayan elbise, takı, benzeri hediyeler ve para ile mağdure üzerinde kurduğu güven ve hakimiyete dayalı olarak ve mağdureye yönelik gelecekteki bir evlenme vaadine istinaden elde edilen rızayla mı gerçekleştiği hususunun dosya kapsamında tespit</i>

	<p>olunamadığı, ...”</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Dolayısıyla “mağdurenin kendi durumunu aile ve etrafı nezdinde mazur gösterme çabasına işaret etmesi,” mağdurun faile iftira atmasına gerekçe olabileceği vurgulanmıştır.”
--	--

4.7. Vaka-7

“... İncelenen dosya muhtevassından; ... Sanığın suç tarihinde ... şehir merkezinde faaliyet gösteren ... Kursunda olduğunu savunması üzerine anılan sürücü kursundan verilen cevapta; sanığın olay günü ders programının başlamadığının, dolayısıyla herhangi bir k...ın olmadığını açıkladığı, ... 19.07.2007 tarihli jandarma görevlilerince düzenlenen tutanakta; eylem sonrasında sanığın atlayarak kaçtığı belirtilen mutfak penceresinin zeminden yüksekliğinin 270 cm olduğu, ayrıca pencerenin 107 cm. önünde incir ağacının bulunduğu, kişinin pencereden atlayarak veya ağaca tutunarak kaçabileceğinin ifade edildiği, ... Devlet Hastanesi iç hastalıkları, genel cerrahi, nöroloji ve psikiyatri uzman doktorlarınca düzenlenen 01.03.2007 tarihli rapora göre; mağdurenin travma sonrası stres bozukluğu nedeniyle ruh sağlığının bozulduğunun belirtildiği,

... Adli Tıp Şube Müdürlüğünce düzenlenen 13.09.2007 tarihli raporda ise; mağdurede beden ve ruh sağlığının bozulmasına neden olacak mahiyette post travmatik stres bozukluğu bulgusuna rastlanmadığına yer verildiği, ... Anlaşılmaktadır. ... Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde; ... Mağdure ve ailesi ile sanığın akraba olması ve sanığa iftira atılmasını gerektirecek nitelikte aralarında bir husumetin bulunmaması, beyanına itibar edilmemesi için bir neden bulunmayan mağdurenin tüm aşamalarda çelişkisiz ve ayrıntılı anlatımları, bu anlatımlarda geçen olguların tanık ... tarafından da doğrulanması bir bütün halinde değerlendirildiğinde; olay günü mağdurenin evde yalnız olduğunu bilen sanığın aralarındaki akrabalık ilişkisinin verdiği güven duygusundan da faydalanarak katılanların evine izinsiz girdikten sonra ‘benimle yatacaksın’ diyerek mağdureyi kollarından tutup kanepenin üzerine yatırdığı, mağdurenin alt eşofmanını çıkarmak isterken mağdurenin direnip bağırması üzerine evin yakınında bulunan tanık ...’in kapıyı çalması nedeniyle eylemini gerçekleştiremeden mutfak penceresinden kaçtığı, sanığın nitelikli cinsel istismar suçuna yönelik iradesini sözlü ve fiili olarak ortaya koyduğu ancak engel sebep

nedeniyle tamamlayamadığı kabul edilmelidir. ... Bu itibarla, yerel mahkeme direnme hükmünün, sanığın üzerine atılı konut dokunulmazlığını ihlal etme ve çocuğun nitelikli cinsel istismarına teşebbüs suçlarının sabit olduğunun gözetilmemesi isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir.”

YARGITAY	
CGK., ESAS NO. 2015/515 KARAR NO. 2015/418 KARAR TARİHİ. 24.11.2015	
1.	<p>“Maddi deliller ve Adli Tıp Raporu”</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Devlet Hastanesi iç hastalıkları, genel cerrahi, nöroloji ve psikiyatri uzman doktorlarınca düzenlenen 01.03.2007 tarihli rapora göre; mağdurenin travma sonrası stres bozukluğu nedeniyle ruh sağlığının bozulduğunun belirtildiği,” ▪ “... Adli Tıp Şube Müdürlüğünce düzenlenen 13.09.2007 tarihli raporda ise; mağdurede beden ve ruh sağlığının bozulmasına neden olacak mahiyette post travmatik stres bozukluğu bulgusuna rastlanmadığına yer verildiği,” ▪ “Sanık beyanın aksini kanıtlayan şehir merkezinde faaliyet gösteren sürücü kursunun cevabi yazısı”
2.	<p>“Beyan Delili”</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Mağdure ve ailesi ile sanığın akraba olması ve sanığa iftira atılmasını gerektirecek nitelikte aralarında bir husumetin bulunmaması, beyanına itibar edilmemesi için bir neden bulunmayan mağdurenin tüm aşamalarda çelişkisiz ve ayrıntılı anlatımları, bu anlatımlarda geçen olguların tanık ... tarafından da doğrulanması bir bütün halinde değerlendirildiğinde”
3.	<p>“Hayatın olağan akışına aykırılık”</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Dosyaya yansıyan hayatın olağan akışına uygunluk tespit edilmemiştir.”
4.	<p>“Mağdurenin iftira atması için”</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Mağdure ve ailesi ile sanığın akraba olması ve

	herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı”	<i>sanığa iftira atılmasını gerektirecek nitelikte aralarında bir husumetin bulunmamaktadır.”</i>
5.	“Mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı”	▪ <i>“Mağdure ve sanık arasında önceye dayalı bir husumet yoktur.”</i>
6.	“Mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı”	▪ <i>“Sanık ile mağdur yakın akraba olduğu için aile büyükleri meselenin çok yayılmamasını istemişlerdir. Ancak yine de olaydan bir ay sonra adli makamlar suçtan haberdar olmuşlardır.”</i>
7.	“Mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı”	▪ <i>“Mağdurun beyanına itibar edilmemesi için bir nedenin bulunmadığına, mağdurenin tüm aşamalardaki çelişkisiz ve ayrıntılı anlatımlarına itibar edilmiştir.”</i>
8.	“Mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olup olmadığı”	▪ <i>“Karara yansıyan bir durum yoktur.”</i>
9.	“Mağdurun anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı”	▪ <i>“Karara yansıyan bir durum yoktur.”</i>
10.	“Kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı”	▪ <i>“Karara yansıyan bu konu ile ilgili bir değerlendirme yoktur.”</i>

4.8. Vaka-8

“... İncelenen dosya kapsamından; ... Mağdur ...'nın, suç tarihi itibarıyla 16 yaş 5 aylık olduğu, anne ve babasının boşandıkları, velayetinin köyde yaşayan babası katılan ... Özkaya'ya verildiği, ancak mağdurun Ç... Ticaret Meslek Lisesinde öğrenime başlaması sebebiyle anne ve kızkardeşi ile birlikte ilçe merkezinde yaşamaya başladığı, ... Sanık ...'ın ise suç tarihinde 17 yaşında olup Ç... Endüstri Meslek Lisesinde öğrenim gördüğü, ... Şikayet tarihinden önceki 3-4 aylık bir zaman diliminde mağdurun katılandan değişik sebeplerle 600 Lira istediği, yine mağdurun okul arkadaşı olan ...'ın katılana mağdurun kendisinden para istediğini söylemesi üzerine katılanın, olağan dışı para taleplerinden şüphelenerek mağdura bu durumun sebebini sorduğu, ilk başta sebebini söylemeyen mağdurun katılanın ısrarı üzerine şubat tatilinde, annesi ve kardeşinin evde olmadıkları bir gün sanığın kendisine tecavüz ettiğini ve bu olaya ilişkin fotoğraflarla şantaj yapıp para istediğini anlattığı, sonrasında mağdur ve

katılanın kolluğa müracaat ederek şikâyetçi olmaları üzerine sanık hakkında soruşturmanın başladığı, ... Pamukkale Üniversitesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığı tarafından düzenlenen 06.05.2010 tarihli rapora göre; dilate görünümlü olmayan anüsün saat kadranına göre 6 hizasında 1 santimetrelilik, saat kadranına göre 7 hizasında ise 5 milimetrelilik lineer ışınsal seyirli nedbe dokusu bulunduğu, rektal tuşede anal sfinkter tonusunun normal olarak değerlendirildiği, muayeneden elde edilen bu bilgi ve bulgulara göre fiili livatanın tıbbi delillerinin bulunduğu, anüste tarif edilen lezyonların on günden daha önceki bir sürede ereksiyon halindeki bir penis veya sair bir cismin duhulü ile meydana gelmesinin mümkün olduğu, nedbe dokusunun iyileşmiş olması sebebiyle kesin bir süre tayinine imkan bulunmadığı, ... Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen 12.05.2010 tarihli rapora göre; olay nedeniyle majör depresif bozukluk tespit edilen mağdurun ruh sağlığında bozulma olduğu, ... Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulunca tanzim olunan 08.06.2011 tarihli rapora göre; olay nedeniyle mağdurun ruh sağlığının bozulduğu, olaydan on üç ay sonra yapılan muayenede anal mukoza ve sfinkter tonusun doğal bulunduğu, anal yolla ırza geçme sonrası görülmesi beklenen ekimoz, mukoza veya sfinkter yırtığı gibi travmatik değişimlerin olaydan kısa bir süre sonra iz bırakmaksızın kaybolabileceği tıbben bilindiğinden yapılan muayenesinde bir özellik bulunmamasının doğal olduğu, mağdurun yaşı, fizik gelişimi, olay sırasında penis girişini kolaylaştırıcı kaygan madde kullanımı, hile, tehdit veya rıza gibi nedenlerle direncinin kırıldığı durumlarda anal sfinkterin çok büyük travmatik değişim göstermeksizin penis girişine müsait olacak şekilde genişleme yeteneğinin bulunmasının da tıbben mümkün olduğu dikkate alındığında, olay tarihinde muayenesinin olmaması nedeniyle fiili livataya uğrayıp uğramadığının tespitine tıbben imkan bulunmadığı, olayın adli tahkikatla aydınlatılmasının uygun olduğu, ... Denizli ATK Şube Müdürü tarafından düzenlenen 30.11.2011 tarihli rapora göre; söz konusu nedbelerin normal cesamette ereksiyon halindeki penis ya da sair bir cismin penetrasyonu ile meydana gelebileceği gibi doğal nedenlerle oluşmuş anal fissürlere de bağlı olabileceği, bu nedenle arasında tefriке gitmeye imkan bulunmadığı, öykü ve tahkikat ile uyumlu olması halinde bu nedbe dokularının livatanın maddi bulguları arasında kabulü gerekeceği, yaranın mutasyonunu tamamlamasından itibaren bu nedbe dokularının kalıcı olduğu bilinmekle birlikte zaman içerisinde rengini değiştirmesi ve çıplak gözle görülemeyecek hale gelmesinin de tıbben mümkün olduğu, diğer deliller de gözetilip muayene bulguları

nazara alınarak bütüncül bir yaklaşımla sonuca ulaşılması gerektiği; 23.02.2012 tarihli ek bilirkişi raporuna göre ise anüs çevresinde saptanan ışınal seyirli nedbe dokularının muayene tarihi itibarıyla on günden daha önceki bir zaman diliminde normal cesamette ereksiyon halinde bir penis ya da sair cismin anal yoldan penetrasyonu ile meydana gelen yırtıkların iyileşmesini müteakip oluşabileceği gibi, bazı nadir durumlarda anal bölgedeki doğal fissürlerin iyileşmesi sonrasında da görülebileceği, nedbeleşme oluştuktan sonra bu nedenler arasında tefrike gitmeye ve kesin süre tayinine imkan bulunmadığı, söz konusu nedbe dokularının husulünden sonra zaman içerisinde belirsizleşerek gözle görülümeyecek hale gelmesinin mümkün olduğu, ancak bu tıbbi gerçeğin belirsizleşmenin mutlaka oluşacağı anlamına gelmediği gibi nedbe dokusunun ne kadar süre içinde gözle görülemez hale gelebileceği hususunda da tam olarak kanaat bildirmeye tıbben imkan bulunmadığı, ... Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesinin 19.08.2010 tarihli raporuna göre; sanığın ikamet ve iş yerinde bulunan masaüstü ve dizüstü bilgisayarlara ait hard disklerde fiili livata görüntüsü ile sanığın cinsel organını gösteren görüntü kaydına rastlanmadığı, ... Katılana ait kredi kartının hesap özetine göre; 21.04.2010 tarihinde ATM cihazından 230 Lira tutarında nakit para çekildiği, ... 08.06.2011 tarihli bilirkişi raporuna göre; cep telefonu içerisinde sim kartı ve harici hafıza kartı olmadığı, bu nedenle telefonun kendi dahili hafızası üzerinde yapılan incelemede cinsel içerikli herhangi bir ses ya da görüntü dosyasına rastlanılmadığı, ... 06.05.2010 tarihli tutanağa göre; sanığın evinde ve iş yerinde yapılan aramalarda ele geçirilen bilgisayar kasası, diz üstü bilgisayar, hafıza kartları, fotoğraf makinesi, Samsung E-250 marka telefon ve CD'lerde yapılan incelemelerde cinsel içerikli herhangi bir ses ya da görüntü dosyasına rastlanılmadığı, ... Anlaşılmıştır. ... Uyuşmazlık konusu bu açıklamalar ışığında değerlendirildiğinde; ... Mağdurun aşamalarda, aynı arkadaş ortamında bulunduğu sanığın vücuda organ sokmak suretiyle kendisini istismar ettiğine dair özde değişmeyen samimi beyanları ile bu beyanlarını destekleyen Pamukkale Üniversitesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığının 06.05.2010 tarihli raporu birlikte değerlendirildiğinde; sanığa atılı çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçunun sübut bulunduğu, sanığın savunmasının suç ve cezadan kurtulmaya yönelik olup gerçeği yansıtmadığı kabul edilmelidir.”

YARGITAY

1.	“Maddi deliller ve Adli Tıp Raporu”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Çivril Devlet Hastanesince tanzim olunan 05.05.2010 tarihli Genel Adli Muayene Raporunda; sol omuzda 4x4, sağ omuzda 3x5 cm. ve 5x5 cm. ekimozların tespit olunduğu, mağdurun beyanında birkaç arkadaşıyla oynarken düştüğünü beyan ettiği,” ▪ “Pamukkale Üniversitesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığınca tanzim olunan 06.05.2010 tarihli raporda; diz dirsek pozisyonunda yapılan muayenesinde perianal bölgede gaita bulaşığı, saat kadranına göre 6 hizasında 1 cm.'lik lineer ışınsal seyirli nedbe dokusu bulunduğu, saat kadranına göre 7 hizasında 5 mm.'lik lineer ışınsal seyirli nebde dokusu bulunduğu, anüsün dilate görünümde olmadığı, rektal tuşede anal sfinkter tonusunun normal olduğu, muayeneden elde edilen bilgi ve bulgulara göre fiili livatanın tıbbi delillerinin bulunduğu, anüste tarif edilen lezyonun 10 günden daha önceki bir sürede ereksiyon halindeki bir penis veya sair bir cisimin duhulü ile meydana gelmesinin mümkün olduğu, nedbe dokusu ile iyileşmiş olması sebebiyle kesin bir süre tayininin mümkün bulunmadığı, vücutta anlattığı öyküyle uyumlu travmatik bulgu (zorlama belirtisi) nun olmadığı, ancak olay ile muyaane tarihi arasındaki süre gözetildiğinde künt travmatik yaralanmaların iz bırakmadan iyileşebileceği, beden sağlığının bozulmadığının mütalaa olunduğu, (Mağdurun ilgili rapora ilişkin alınan öyküsünde; içkisine uyku hapi atılarak uyutulduğunu, sonra uyuduğunu, kendi isteği ve
----	-------------------------------------	---

	<p><i>haberi olmadan sanığın fiili livatasına maruz kaldığını, ilişki sırasında fotoğraflarını çekip kendisine şantajda bulunduğunu, para verdiğini, babasının parayı nereye harcadığını sorması üzerine anlatmak zorunda kaldığını, olaydan sonra herhangi bir yerde muayene olmadığını, herhangi bir şikâyetinin olmadığını, yürüme ve oturma sırasında herhangi bir şikâyetinin olmadığını belirttiği)”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezince tanzim olunan 12.05.2010 tarihli raporda; Mağduru bulunduğu olay nedeniyle majör depresif bozukluk tespit edildiği, maruz kaldığı olay nedeniyle ruh sağlığında bozulma olduğunun mütalaa olunduğu, (Mağdur hakkında yapılan TAT Uygulamasında; hikaye oluşturmadığının, genel olarak savunmacı davranıp yadsıma ve izolasyonu kullanarak duygusal içerik vermekten kaçındığının gözlemlendiği, verdiği kısıtlı duygusal içerikte depresif temalara rastlanıldığının belirtildiği)”</i> ▪ <i>“Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulunca tanzim olunan 08.06.2011 tarihli raporda; olaydan kaynaklanmış olan depresif bozukluk tespit edildiği, Ocak 2010 tarihinde mağduru bulunduğu olay nedeniyle ruh sağlığının bozulduğu, olaydan 13 ay sonra yapılan muayenede anal mukoza ve sfinkter tonusun doğal bulunduğu, anal yolla ırza geçmesi sonrası görülmesi beklenen ekimoz, mukoza veya sfinkter yırtığı gibi travmatik değişimlerin olaydan kısa bir süre sonra iz bırakmaksızın</i>
--	--

	<p><i>kaybolabileceği tıbben bilindiğinden olaydan 13 ay sonra yapılan muayenesinde bir özellik bulunmamasının doğal olduğu, mağdurun yaşı, fizik gelişimi, olay sırasında penis girişini kolaylaştırıcı kaygan madde kullanımı, hile, tehdit veya rıza gibi nedenlerle direncinin kırıldığı durumlarda anal sfinkterin çok büyük travmatik değişim göstermeksizin penisin girişini müsait olacak şekilde genişleme yeteneğinin bulunması da tıbben mümkün olduğu dikkate alındığında olay tarihli muayenesinin olmaması nedeniyle fiili livataya uğrayıp uğramadığının tespitine tıbben imkan bulunmadığı, olayın adli tahkikatla aydınlatılmasının uygun olduğunun mütalaa olunduğu,”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>“Denizli ATK Şube Müdürü Prof. Kemalettin Alemdar tarafından tanzim olunan bilirkişi raporunda; 'Söz konusu nebdeler normal cesalette ereksiyon halindeki penis yada sair bir cismin penetrasyonu ile meydana gelebileceği gibi doğal nedenlerle oluşmuş anal fissürlere de bağlı olabilir. Bunlar arasında tefrike gitmeye imkan bulunmamaktadır.”</i> ▪ <i>“Denizli ATK Şube Müdürü Prof. Kemalettin Alemdar tarafından tanzim olunan 23.02.2012 tarihli ek bilirkişi raporunda; 'anüs çevresinde saptanan ışınsal seyirli nedbe dokuları muayene tarihi itibarıyla 10 günden daha önceki bir zaman diliminde normal cesamette ereksiyon halinde bir penis ya da sair cismin anal yoldan penetrasyonu ile meydana gelen yırtıkların iyileşmesini müteakip oluşabileceği gibi, bazı</i>
--	---

		<p><i>nadir durumlarda anal bölgedeki doğal fissürlerin iyileşmesi sonrasında da görülebilir. Nedbeleşme oluştuktan sonra bu nedenler arasında tefriğe gitmeye ve kesin süre tayinine imkan yoktur. Söz konusu nebde dokularının husulünden sonra zaman içerisinde belirsizleşerek gözle görülemeyecek hale gelmesi mümkündür. Ancak bu tıbbi gerçek belirsizleşmenin mutlaka oluşacağı anlamını taşımadığı gibi, nebde dokusunun ne kadar süre içinde gözle görülemez hale gelebileceği hususunda da tam olarak tıbbi kanaat bildirmeye imkan bulunmadığı' şeklinde uzman görüşünü açıkladığı, görülmüştür."</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>"Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesinin 19.08.2010 tarihli raporuna göre; sanığın ikamet ve iş yerinde bulunan masaiüstü ve dizüstü bilgisayarlara ait hard disklerde fiili livata görüntüsü ile sanığın cinsel organını gösteren görüntü kaydına rastlanmadığı,"</i>
2.	"Beyan Delili"	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>"Mağdurun özde değişmeyen beyanları mevcut,"</i> ▪ <i>"Sanığın lehinde ve aleyhinde beyanlar mevcut,"</i> ▪ <i>"Sanığın kendi savunması ise suçtan kurtulmaya yönelik olduğu değerlendirilmiştir."</i>
3.	"Hayatın olağan akışına aykırılık"	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>"Karara yansıyan bir husumet tespit edilememiştir."</i>
4.	"Mağdurun iftira atması için herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı"	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>"Bu yönde bir değerlendirme yapılmamakla birlikte, dosyaya yansıyan bir husumet tespit edilmemiştir."</i>
5.	"Mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı"	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>"Dosyaya yansıyan bir husumet tespit edilmemiştir."</i>

6.	“Mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı”	▪ “Mağdurun ailesi mağdurdaki bir takım değişiklik sebebi ile mağduru sıkıştırması sonucu olaydan yaklaşık dört ay sonrasında ortaya çıktığı anlaşılmıştır.”
7.	“Mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı”	▪ “Yargıtay mağdurun özde değişmeyen beyanlarını samimi bulmuştur.”
8.	“Mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olup olmadığı”	▪ “Bu konuda dosyaya yansıyan bir durum tespit edilmemiştir.”
9.	“Mağdurun anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Mağdurun özde değişmeyen samimi beyanları ile bu beyanlarını destekleyen 06.05.2010 tarihli Pamukkale Üniversitesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığının rapor mevcuttur. İşbu rapor ise mağdurun olay nedeniyle majör depresif bozukluk sebebi ile ruhsal sağlığının bozulmasını mütalaa etmiştir.” ▪ “Bunun dışında maddi bulgulara rastlanmamıştır.”
10.	“Kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı”	▪ “Bu husus kararda tartışılmamıştır.”

4.9. Vaka-9

“... İncelenen dosya kapsamına göre; ... Sanık ile mağdurenin annesi katılan ...'ın yaklaşık dört yıldır görüştüğü ve cinsel birlikteliklerinin bulunduğu, bu durumun mağdure tarafından da bilindiği, sanığın çocukları ile arkadaş olan mağdurenin, bazen tek bazen de annesi ile birlikte sanığın evine gittiği, zaman içerisinde tanışıp telefon ile de görüşmeye başlayan sanık ile mağdure arasında duygusal bir yakınlığın doğduğu ve bu ilişkinin cinsel birliktelik boyutuna ulaştığı, en son 02.10.2009 tarihinde olmak üzere geriye doğru bir yıllık zaman içinde sanık ile mağdurenin, sanığın evinde ve aracında birden fazla kez cinsel ilişkiye girdikleri, sanık ile mağdure arasındaki ilişkiden şüphelenen ve sanık ile mağdurenin sürekli mesajlaştığını fark eden katılanın, bu ilişkinin mahiyetini öğrenmek için mağdureye baskı yapıp ısrarla sorular sorması ve mağdurenin de sanığın kendisini cinsel yönden istismar ettiğini anlatması üzerine

katılan ve mağdurenin 08.10.2009 tarihinde kolluğa giderek sanıktan şikâyetçi oldukları, ... Nüfus kaydına göre 30.03.1995 doğumlu olan ve 31.07.1995 tarihinde nüfusa tescil edilen mağdurenin mernis doğum tutanağında; "sağlık personeli yardımıyla" doğduğunun belirtildiği; Adli Tıp Kurumu 2. İhtisas Kurulu tarafından düzenlenen 10.06.2011 tarihli rapora göre, mağdurenin yaşının doğum kaydına uygun gelişim gösterdiği, ... Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğince düzenlenen 09.10.2009 tarihli rapora göre; hymenin intakt olup aktif kanama, yırtık ve benzeri travmatik patolojisi bulunmadığı, açıklığı iki üç santimetre olan hymenin esnek yapıda olduğu ve mevcut hali ile duhule müsait olduğu, perianal bölgede yaygın hiperemi saptandığı, anal muayenede pili yapıları doğal olup sfinkter fonksiyonları minimal azalmış bulunduğu, ... Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulu tarafından düzenlenen 26.08.2011 tarihli raporda; travma sonrası stres bozukluğu tespit edilen mağdurenin sanığın eylemi nedeniyle ruh sağlığının bozulduğunun mütalaa olduğu, ... Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusunda yapılan değerlendirmede; ... Sanığın en son 02.10.2009 tarihinde ve bu tarihten geriye doğru bir yıllık süre içinde evinde ve aracında, mağdure ile birden fazla kez vücuduna organ sokmak suretiyle cinsel ilişkiye girdiği konusunda yerel mahkeme ile Özel Daire arasında bir uyuşmazlık ve bu kabulde dosya içeriği itibariyle de herhangi bir isabetsizlik bulunmamaktadır. Uyuşmazlık sanığın mağdureye karşı gerçekleştirmiş olduğu nitelikli cinsel istismar ve buna bağlı olarak kişiyi hürriyetinden yoksun kılma eylemlerinin zora dayalı olup olmadığı konusundadır. ... Her ne kadar mağdure tüm aşamalarda, cebir veya tehdit ile birçok kez sanığın cinsel istismarına maruz kaldığını iddia etmiş ise de; sanığın, mağdureye göndermiş olduğu mesajların içeriğinden ve mağdurenin sanığa hitaben yazdığı mektuplarda kullandığı kelimeler ile kurduğu cümlelerden, sanık ile aralarında duygusal bir yakınlık bulunduğunun anlaşılması, mağdurenin, yaklaşık bir yıldır sanığın kendisi ile zorla cinsel ilişkiye girdiğini ileri sürmesine rağmen ailesine, arkadaşlarına ya da resmi makamlara herhangi bir yakınmada bulunmayıp sanık ile görüşmeye devam etmesi, katılanın, sanık ile aralarında ilişki olduğundan şüphelenip buna ilişkin sorular sorması üzerine, mağdurenin sanığın kendisi ile zorla cinsel ilişkiye girdiğini ifade etmesi, mağdure hakkında Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğince düzenlenen raporda zorla cinsel ilişkiye girildiğine dair bir tespitin bulunmaması birlikte değerlendirildiğinde; sanığın mağdure yönelik vücuda organ sokmak suretiyle nitelikli cinsel istismar ve buna bağlı olarak kişiyi

hürriyetinden yoksun kılma suçlarını işlediğinin sabit olduğu ancak atılı suçları cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirdiğinin kesin ve açık bir şekilde ispat edilemediği...”

YARGITAY	
CGK., ESAS NO. 2017/242 KARAR NO. 2017/445 KARAR TARİHİ. 31.10.2017	
1.	<p>“Maddi deliller ve Adli Tıp Raporu”</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ “Nüfus kaydına göre 30.03.1995 doğumlu olan ve 31.07.1995 tarihinde nüfusa tescil edilen mağdurenin mernis doğum tutanağında; "sağlık personeli yardımıyla" doğduğunun belirtildiği; Adli Tıp Kurumu 2. İhtisas Kurulu tarafından düzenlenen 10.06.2011 tarihli rapora göre, mağdurenin yaşının doğum kaydına uygun gelişim gösterdiği,” ▪ “Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğince düzenlenen 09.10.2009 tarihli rapora göre; hymenin intakt olup aktif kanama, yırtık ve benzeri travmatik patolojisi bulunmadığı, açıklığı iki üç santimetre olan hymenin esnek yapıda olduğu ve mevcut hali ile duhule müsait olduğu, perianal bölgede yaygın hiperemi saptandığı, anal muayenede pili yapıları doğal olup sfinkter fonksiyonları minimal azalmış bulunduğu,” ▪ “Adli Tıp Kurumu 6. İhtisas Kurulu tarafından düzenlenen 26.08.2011 tarihli raporda; travma sonrası stres bozukluğu tespit edilen mağdurenin sanığın eylemi nedeniyle ruh sağlığının bozulduğunun mütalaa olunduğu,” ▪ “Mağdurenin kullandığı cep telefonunun gelen mesajlar bölümünde kolluk görevlilerince 08.10.2009 tarihinde yapılan incelemede; sanığın mağdureye “Boncuk” başlığı ile birçok

		<p>mesaj gönderdiği ve bu mesajların içeriğinin özetle;”</p> <p>▪ “Mağdurenin sanığa hitaben yazdığı mektuplarda kullandığı kelimeler ile kurduğu cümlelerden”</p>
2.	“Beyan Delili”	<p>▪ “Mağdurenin ve tanık beyanlarının çelişkili olduğu karar belirtilmiştir.”</p>
3.	“Hayatın olağan akışına aykırılık”	<p>▪ “Bu konuda karar yansımış bir husus yoktur.”</p>
4.	“Mağdurun iftira atması için herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı”	<p>▪ “Bu konuda karar yansımış bir husus yoktur.”</p>
5.	“Mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı”	<p>▪ “Bu konuda karar yansımış bir husus yoktur.”</p>
6.	“Mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı”	<p>▪ “Eylem birden çok gerçekleşmesi ile birlik mağdurun şikayetçi olmayıp, mağdurun annesinin şikayet tarihi olan 08.10.2009 günden geriye doğru bir yıl geçtiği tespit edilmiştir.”</p>
7.	“Mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı”	<p>▪ “Mağdurun anlatımları süreç içerisinde farklılaştığından Yargıtay samimi ve tutarlı bulmamıştır.”</p>
8.	“Mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olup olmadığı”	<p>▪ “Mağdure kendisi bu durumdan şikayetçi olmamıştır.”</p>
9.	“Mağdurun anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı”	<p>▪ “Somut delillerle mağdurenin anlatımları tutarlı görülmemiştir.”</p>
10.	“Kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı”	<p>▪ “Karara yansıyan bir durum yoktur. Mağdurenin rızası olmakla birlikte yaşının küçüklüğü sebebi ile rızası geçersiz sayılmıştır.”</p>

4.10. Vaka-10

“ ... İncelenen dosya kapsamından; ... Suçta kullanılan bıçakla ilgili olarak Antalya Kriminal Polis Laboratuvarınca düzenlenen uzmanlık raporunda; 17,5 cm

uzunluğunda, oluksuz, kesici ve delici vasıfta, tek ağızlı, sivri uçlu, sırtı küt namluya sahip bıçağın 6136 sayılı Kanun'un 4. maddesinde belirtilen yasak niteliği haiz bıçaklardan olmadığı belirtilmiştir, ... 14.10.2014 tarihli muhafaza altına alma tutanağında; sanık tarafından teslim edilen içerisinde pornografik film bulunduğu belirtilen bir adet DVD ve 2 adet taşınabilir belleğin muhafaza altına alındığının ifade edildiği, ... Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) sistemi üzerinde yapılan sorgulamada; sanığın 17 yaşında iken 2007 tarihinde ..... ile evlendiği, 2013 tarihinde bu evliliğin anlaşmalı boşanma ile sona erdiği, ... Anlaşılmaktadır. ... Bu açıklamalar ışığında uyumsuzluk konusu değerlendirildiğinde; ... Sanığın 17 yaşında iken 2011 yılında ..... isimli şahısla evlendiği, ...'ın aile yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle sanığın birlikte yaşadıkları konutu terk ederek ayrı bir evde yaşamaya başladığı, geçimini sağlayabilmek için çeşitli işlerde çalıştığı, bu dönemde maktul ile tanışıp birlikte Adana'da yaşamaya başladığı, sanığın, beyanlara göre birlikte yaşadığı maktulden ..... adını verdiği bir erkek bebek dünyaya getirdiği, fiziksel ve zihinsel özürlü olan bu bebeğin, sanığın ayrı yaşadığı ancak boşanmayı kabul etmemesi nedeniyle resmen evli görüldüğü ..... adına nüfusa kaydedildiği, maktulün düzenli bir işinin olmaması ve çalışmak istememesi üzerine sanık ve maktulün ekonomik sıkıntı çekmeye başladıkları, maktulün yaşadığı bu sıkıntılar sonucu asabi bir yapıya büründüğü ve sanığa kötü davranarak sık sık sanığı darbettiği, sanık ve maktulün Adana'da geçinemeyeceklerini anlamaları üzerine Antalya'da daha ucuza ev kiralayabilecekleri ve maktulün iş bulabileceği umuduyla olay tarihinden yaklaşık 3 ay önce Antalya'ya gelerek oraya yerleştikleri, maktulün kısa süre bir benzin istasyonunda çalıştığı ancak buradaki işinden ayrıldığı, günlerce evden çıkmadan televizyon izleyip aile sorumluluklarını yerine getirmeyen maktulün bu dönemde de sanığı sık sık darbettiği, evde pornografik filmler izleyerek burada gördüğü ilişki çeşitlerini sanığa tatbik etmeye çalıştığı, sanıkla rızası dışında zorla ters ilişkiye girdiği, kendisine itiraz eden sanığa, “Sen ne biçim kadınsın” diyerek sanığın kadınlığını küçümseyici sözler sarf ettiği ve sanığı bu yüzden de darbettiği, özürlü çocuklarına bağlanan maaştan başka geliri olmayan sanık ve çocuğuna maktulün maddi destekte bulunmadığı, bağlanan maaşı alıp kendisinin harcadığı, maktulün bu tavırlarından bezginlik duyan sanığın karakola giderek görevli polis memurlarına durumunu anlatıp bir çıkış yolu aramaya çalıştığı ancak kadın sığınmaevine yerleştirilmesi durumunda tek geliri olan özürlü çocuğuna bağlanan maaşın kesilebileceğini düşünerek maktulü şikâyet etmekten

vazgeçtiği, ayrılmak istediğini maktule söylediğinde maktulün darbına ve tehditlerine maruz kaldığı, yaşadığı sıkıntılar dolayısıyla olay günü yine maktulden ayrılmak istediğini söyleyen sanığı maktulün darbettiği ve sanıkla rızası dışında anal yoldan zorla cinsel ilişkiye girdiği, maktulün yatıp uyuyan sanığın yanına yaklaşık yarım saat sonra tekrar gelerek sanığı uyandırdığı ve soyunmasını isteyip yeniden anal yoldan ilişkiye girmek istediğini belirttiği, sanığın canının çok acıdığını, istiyorsa vajinal yoldan ilişkiye girmesini maktule söylemesine rağmen maktulün zorla 15-20 dakika boyunca sanıkla anal yoldan ilişkiye girdiği, bu sırada sanığın eline geçirdiği bıçağı maktulün boğazına bir kez vurarak maktulü yaraladığı, maktulün kaldırıldığı hastanede hayatını kaybettiği, Antalya Adli Tıp Şube Müdürlüğünce sanık hakkında düzenlenen 14.10.2014 tarihli raporda; sanığın sol zigoma ve üstü bölgede ekimoz ve şişlik, sol kaş dış yan kenar hizasında yüzeysel açılma, sol omuz üst kısmında 0,5 cm çapında soyulma ve kenarında çok sayıda sıyrık tarzı yara, sağ omuz arka kısmında küçük sıyrık tarzı yaralar olduğu, sanığın yapılan anüs muayenesinde saat kadranına göre 6 hizasında yer yer yarım santimetre kadar genişliği olan, içerisinde doku parçaları görünen, zemini hafif kanamalı epidermal hat üzerinden başlayıp, mukozal yapıyla anal kanala doğru devam eden, görülen kısmı 1,5 cm uzunluğunda taze yırtık, saat kadranına göre 11 hizasında 0,6 cm uzunluğunda aynı şekilde anal kanala devam eden çizgi şeklinde zemini kanamalı yüzeysel fissür tarzında yırtık tespit edilmiş olduğu, anal sfinkter boyunca hafif ödem bulunduğu, anal muayenede tespit edilen bulguların akut fiili livatanın gerçekleşmiş olduğunun bildirildiği anlaşılan olayda; yıllardır ailesi tarafından aranıp sorulmayan, taşındığı yeni ortamda hiçbir komşusu ve arkadaşı bulunmayan, evin kapısı kilitlemek suretiyle evden çıkmasına izin verilmeyen sanığın, açıklanan olaylar zinciri içinde ırzına yönelik ısrarlı saldırılardan maktulün vazgeçmeyeceğini anlayarak maktulden kaynaklanan, olay gecesini gerçekleştiren ve ısrarla sürdürülen, bilimsel raporla da varlığı doğrulanan cinsel bütünlüğüne yönelik haksız saldırıyı o anda hâl ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile maktulü boynundan bıçakla yaralayarak öldürdüğü, sanığın kendisini başka türlü savunmasının imkânsız olduğu, saldırının bir sonucu olan ve saldırgana karşı gerçekleştirilen fiilin meşru savunma şartları altında gerçekleştirildiği kabul edilmelidir.”

YARGITAY

1.	“Maddi deliller ve Adli Tıp Raporu”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Antalya Adli Tıp Şube Müdürlüğünce sanık ... hakkında düzenlenen 14.10.2014 tarihli raporda; yapılan harici muayene sonunda sanığın sol zigoma ve üstü bölgede ekimoz ve şişlik, sol kaş dış yan kenar hizasında yüzeysel açılma, sol omuz üst kısmında 0,5 cm çapında soyulma ve kenarında çok sayıda sıyrık tarzı yara, sağ omuz arka kısmında küçük sıyrık tarzı yaralar olduğu, sanığın yapılan anüs muayenesinde saat kadranına göre 6 hizasında yer yer yarım santimetre kadar genişliği olan, içerisinde doku parçaları görünen, zemini hafif kanamalı epidermal hat üzerinden başlayıp mukozal yapıyla anal kanala doğru devam eden, görülen kısmı 1,5 cm uzunluğunda taze yırtık, saat kadranına göre 11 hizasında 0,6 cm uzunluğunda aynı şekilde anal kanala devam eden çizgi şeklinde zemini kanamalı yüzeysel fissür tarzında yırtık tespit edilmiş olduğu, anal sfinkter boyunca hafif ödem bulunduğu, sanığın vücudunda tespit edilen bu yaralanmaların basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte hafif olduğu, anal muayenede tespit edilen bulguların kişide akut fiili livatanın maddi, tıbbi delillerinden olabileceği, akut fiili livatanın gerçekleşmiş olduğu bilgilerine yer verildiği, “ ▪ “Suçta kullanılan bıçakla ilgili olarak Antalya Kriminal Polis Laboratuvarınca düzenlenen uzmanlık raporunda; 17,5 cm uzunluğunda, oluksuz, kesici ve delici vasıfta, tek ağızlı, sivri uçlu, sırtı küt namluya sahip bıçağın 6136 sayılı Kanun'un 4. maddesinde belirtilen yasak niteliği
----	-------------------------------------	---

		<p><i>haiz bıçaklardan olmadığı,”</i></p> <p>▪ <i>“14.10.2014 tarihili muhafaza altına alma tutanağında; sanık tarafından teslim edilen içerisinde pornografik film bulunduğu belirtilen bir adet DVD ve 2 adet taşınabilir belleğin”</i></p>
2.	“Beyan Delili”	<p>▪ <i>“Özellik arz eden bir durum söz konusu değildir.”</i></p>
3.	“Hayatın olağan akışına aykırılık”	<p>▪ <i>“Hayatın olağan akışına aykırılık vurgusu yapılmamıştır.”</i></p>
4.	“Mağdurun iftira atması için herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı”	<p>▪ <i>“Karara yansıyan bir sebep yoktur.”</i></p>
5.	“Mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı”	<p>▪ <i>“Karara yansıyan bir husumet tespit edilememiştir.”</i></p>
6.	“Mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı”	<p>▪ <i>“Olayın hemen akabinde mağdur şikâyetçi olmuştur.”</i></p>
7.	“Mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı”	<p>▪ <i>“Bilimsel delillerle desteklenmektedir.”</i></p>
8.	“Mağdurun içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi olup olmadığı”	<p>▪ <i>“Bu konuda karar yansımış bir husus yoktur.”</i></p>
9.	“Mağdurun anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı”	<p>▪ <i>“Mağdurun anlatımı ile bilimsel deliller birbiri ile uyumlu olduğu vurgulanmıştır.”</i></p>
10.	“Kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı”	<p>▪ <i>“Bu konuda karar yansımış bir husus yoktur.”</i></p>

5. TARTIŞMA

Çalışmamızda “*Ceza Muhakemesinde Delil ve Maddi Delil*” ile “*Cinsel Saldırı Suçlarında İspat*” olmak üzere iki temel konuyu geniş bir çerçevede ele alarak inceledik. Bu her iki konunun hem Ceza Muhakemesi Hukuku hem de Adli Bilimler içerisindeki yeri, önemi ve çeşitleri ile birlikte; bu maddi delillerin tek başına ispata etkisi tartışılmıştır. Ceza Muhakemesinde maddi deliller yan delil niteliğindedir. Maddi deliller oluşa ve faile dair çok önemli bulgular sunmaktadır. Ancak suçun manevi unsuru olan kastın belirlenmesinde her türlü şüphelyi yenecek, vicdani kanaate ulaşmamıza imkan sunacak niteliklere haiz değildir.

Adli bilimlerdeki gelişmeler olay yerinden yeteri kadar bulgular elde etmemize geçmiştekinden daha fazla olanaklar sunmaktadır. Hatta “*delilden sanığa ulaşmak*” gibi evrensel nitelikte bir ceza yargılama prensibinin gelişmesine hizmet etmektedir. Adli Bilimlerin çok branşlı yapısı maddi delillerin bilimsel delil statüsünü pekiştirmektedir. Aynı zamanda da yargılamaya getirilen diğer delillerin birbirini kontrol etmesini sağlamaktadır.

Bilindiği üzere hukukumuzda ceza muhakemesinde vicdani ispat sistemi geçerlidir. Bu sistemin zorunlu sonucu delil serbestisidir. Vicdani kanaat ile delil serbestisi ilkeleri keyfilik içermez. Her iki ilkenin de tabi olduğu bir takım ilkeler mevcuttur. Deliller gerçekçi, akılcı, olayı temsil edici, ispat bakımından elverişli, hukuka uygun ve müşterek olmalıdır. Vicdani kanaat ise; yargılama makamının verdiği kararların dürüst/adil yargılama hakkına riayet edilerek mahkemeye getirilmiş, akla ve mantığa uygun, herkes tarafından kabul edilebilir olmasını ifade eder.

Bu çalışmada hukuka uygun elde edilmiş maddi delillerin genel olarak tek başına ispata etkisi özelde ise cinsel saldırı suçlarında ispata etkisi bakılmıştır. Çalışmanın beşinci bölümü ve devamında cinsel saldırı suçlarında delillerin toplanması, özelde de biyolojik delillerin toplanması ve ispatı etkisine bakılmıştır. Yine bu çalışmanın yedinci bölümü olan “*bulgular*” kısmında yüksek yargı kararlarının tahlili yapılarak maddi delillerin durumu ortaya konulmuştur. Yüksek yargı kararlarının genel ispat ilkelerinden farklı bir eğilim ortaya koyduğu tespit edilmiştir. Bu eğilimin neler olduğu ve yüksek yargının bu ilkeler ışığında somut vakaları nasıl çözümllediği üzerinde durulmuştur.

Cinsel saldırı suçlarında maddi deliller mahkemeye gelinceye kadar bir takım süreçlerden geçer. Cinsel saldırı suçlarında bu deliller ilk aşama olan “*beden muayenesi*” ile elde edilir. Bu aşama oldukça önemlidir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere cinsel saldırı suçlarında en çok yaşanan zorluk delil eksikliğidir. Cinsel saldırı ve istismar suçları çoğunlukla birbirlerini tanıyan kişiler arasında cereyan etmektedir. Bu da beraberinde ispat açısından sıkıntılı bir süreci doğurmaktadır. Cinsel saldırı ve istismar suçlarında yaşanan zorlukların başında delil eksikliği ile mağdurun bilinçsiz davranışı gelmektedir. Mağdur bir takım korku, endişe ve bir takım toplumsal algıya dayalı olarak suçu geç bildirmektedir. Ayrıca delillin toplanmasında, kıymetlendirilmesinde görev alan personelinde bilgisizliği veya beceriksizliği sebebi ile de deliller kaybolabilmektedir. Bu nedenle maddi delillerin özelde cinsel saldırı suçlarında alanında uzman kişilerce toplanması ve muhafaza altına alınması, usulüne uygun bir şekilde laboratuvara gönderilmesi son derece önemlidir.

Cinsel saldırı ve istismar suçlarının tabiatı gereği beyan veya belirti delillerine üstünlük tanımak bir takım dönülmez hatalara yol açabilmektedir. Yargılama makamının önüne getirilen her delili ayrı ayrı değerlendirmekle birlikte muhakkak tüm delillerin birbirini teyit edip etmediği yönüyle de değerlendirmek gerekmektedir. Maddi delillerin varlığı cinsel eylemin rıza dışı olduğunu yüzde yüz ispat etmez. Beyan delillerine de bakılması ve maddi deliller ile birlikte değerlendirilmesi gerekir. Örneğin taraf açısından beyan delilleri kendi içinde tutarlı olabilir ancak taraflar arasında tutarsız olduğunda mutlaka yan delillerle ve hayatın olağan akışı ile çelişip çelişmediği ortaya konulmalıdır.

Tartışmaların odak noktası cinsel aktiviteyi cinsel saldırı suçuna dönüştüren temel öge “*rıza*”nın yokluğudur. Genital bölgelerde meydana gelen bir takım bulguların sadece cinsel saldırı suçlarından kaynaklı olduğunun bir mutlaklık içerisinde söylenemeyeceği bilinmelidir. İlgilinin rızası suç sayılan bir eylemi hukuka uygun hale getirebilir. İlgilinin rızası ile gerçekleşen bir cinsel birliktelik sonrası genital bölgelerde cinsel saldırı benzeri bulgular bırakabilir. Bu bizi tipik cinsel saldırı olduğu sonucuna ulaştırır mı? Elbette ki hayır. Yargıtay’ın ortaya koymuş olduğu bir takım kriterler vardır. Bu kriterler ise “*mağdurun iftira atması için herhangi bir sebep bulunup bulunmadığı, mağdur ile sanık arasında husumet bulunup bulunmadığı, mağdurun şikâyetinin olaydan ne kadar sonra yapıldığı, mağdurun anlatımının samimi ve tutarlı olup olmadığı, mağdurenin içinde bulunduğu durumu mazur göstermek için şikâyetçi*

olup olmadığı, mağdurenin anlatımlarının somut delillerle uyumlu olup olmadığı ve kadın olan mağdurenin kendi onur ve namusunu ilgilendiren bir konuda iftira atmayacağı”dır. Bu kıstaslarla somut bir vakanın çözümü bütüncül bir değerlendirme ile mümkün olabilir. Çalışmamızın bulgular (vaka incelemesi) başlığı altında incelediğimiz Yargıtay kararlarında yansıyan olaylar bu kriterler çerçevesinde değerlendirilerek hüküm kurulduğu görülmüştür.

Bu bağlamda vaka-1 bakımından; maddi delillerin bulunmadığı, herhangi bir cinsel ilişki bulgusuna rastlanmadığı, olayın doğrudan tanığının bulunmadığı ve failin olayın gerçekleşebilmesinin mümkün olmadığına ilişkin tanık beyanları sunduğu anlaşılmıştır. Ancak Yargıtay Ceza Genel Kurulu, mağdurenin beyanlarının kendi içerisinde tutarlı olduğu, sanıkla ile mağdur arasında bir husumetin bulunmadığı, mağdurenin bir genç kız olması hasebiyle iffeti konusunda yalan beyanda bulunmasının mümkün olmadığını gibi gerekçelerle fail aleyhine mahkumiyet kararı vermiştir. Bu olayda yüksek yargı, soyut beyanlar ve modern ceza anlayışında yeri olmayan itham sistemi uygulamasını kabul ederek; failin masumiyetinin esas alınmasını değil de suçluluğunu baştan kabul ederek masum olduğunun ispatını sanıktan beklemiş ve mağdurenin beyanları ile oluşan karineye dayanarak hüküm kurmuştur.

Vaka-2 bakımından; maddi delil bulunduğu, bir cinsel ilişki bulgusuna rastlandığı, olayın doğrudan tanığının bulunmadığı, sanıklarla mağdure arasında daha önceden bir husumet bulunmadığı, anlatımlarının hayatın olağan akışına uygun olduğu, iletişimin kayıtlarının mağdurenin beyanlarını doğruladığı, mağdurenin beyanlarının delillerle tutarlı olduğu tespit edilmiştir. Yüksek yargı olması gerektiği gibi olayı bir bütün halinde değerlendirerek bütün deliller ve dosya içeriğini dikkate alarak sanıkların mahkumiyetine haklı olarak karar vermiştir.

Vaka-3 bakımından; maddi delil bulunduğu, bir cinsel ilişki bulgusuna rastlandığı, olayın doğrudan tanığının bulunmadığı, sanıklarla mağdure arasında daha önceden bir husumet bulunmadığı, anlatımlarının hayatın olağan akışına uygun olduğu, mağdurenin beyanlarının delillerle tutarlı olduğu tespit edilmiştir. Yüksek yargı olayı bir bütün halinde değerlendirerek maddi deliller ve diğer delillerle birlikte vicdani kanaate esas olarak mahkumiyet hükmü kurduğu anlaşılmıştır. Bu vaka bakımından da yargı merciinin tutarlı ve yerinde olduğu görülmüştür.

Vaka-4 bakımından; maddi delil bulunduğu, bir cinsel ilişki bulgusuna rastlandığı, olayın doğrudan tanığının bulunmadığı, sanıkla mağdure arasında daha

önceden bir husumet bulunmadığı, anlatımlarının hayatın olağan akışına uygun olmadığı, mağdurenin beyanlarının delillerle tutarlı olmayıp çelişkili olduğu tespit edilmiştir. Yani cinsel ilişki bulgusu olmasına rağmen bunun rıza dışı olduğuna ilişkin bir kanaate ulaşılmadığı belirtilerek şüphenin giderilemediği ve beraat kararı verilmesi gerektiğine hükmedildiği görülmüştür. Bu kararın da delillerin bütün olarak ele alınması suretiyle yerinde verildiğini düşünmekteyiz.

Vaka-5 bakımından; maddi delil bulunduğu, bir cinsel ilişki bulgusuna rastlandığı ve fakat bu bulguların eski bir cinsel ilişkiye dayandığı, olayın doğrudan tanığının bulunmadığı, sanıkla mağdure arasında daha önceden bir husumet bulunmadığı, mağdurenin anlatımlarının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, mağdurenin beyanlarının delillerle tutarlı olmadığı ve sanığa iftira attığı tespit edilmiştir. Yüksek yargı tüm delilleri birlikte değerlendirerek beraat kararı verilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Her ne kadar cinsel bir ilişki bulunsada bu ilişkinin fail tarafından değil de bir başkası tarafından gerçekleşmenin muhtemel olduğu ve sanığa bunun yüklenemeyeceğinin anlaşılması bakımından önemli bir karar olmuştur. İffeti konusunda yalan söylemeyeceğine ilişkin soyut bir beyan ve masumiyet ilkesine aykırı bir ön yargıyla hareket edilmesi adaletin gerçekleşmesine engel olacaktır. Neyse ki yüksek yargı bu hususu kararında göz önünde bulundurmıştır.

Vaka-6 bakımından; maddi delil bulunmadığı, bir cinsel ilişki bulgusuna rastlanmadığı, olayın doğrudan tanığının yokluğu, sanıkla mağdure arasında evlilik beklentisi olmasına rağmen ona ilişkin bir yaklaşım sergilemeyen sanığın mağdure bakımından kızgınlıkla karşılandığı, anlatımlarının hayatın olağan akışına uygun olmadığı, mağdurenin beyanlarının delillerle tutarlı olmayıp çelişkili olduğu, olayın üzerinden 7 ay gibi uzun bir süre geçmiş olduğu, bu gecikmenin ise mazur görülecek bir sebebinin olmadığı, olaydan sonraki telefon kayıtlarının mağdurenin beyanları ile çeliştiği tespit edilmiştir. Bu çerçevede delil yokluğu ile beraat kararı verilmesi gerektiğine hükmedilmiştir. Yüksek yargı bu kararın da deliller bir bütün olarak ele almış ve genel ilkelerden sapmadan yerinde bir karar verildiği kanaatindeyiz.

Vaka-7 bakımından; mağdure ve ailesi ile sanığın akraba olması ve sanığa iftira atılmasını gerektirecek nitelikte aralarında bir husumetin bulunmaması, beyanına itibar edilmemesi için bir neden bulunmayan mağdurenin tüm aşamalardaki çelişkisiz ve ayrıntılı anlatımları, bu anlatımlarda geçen olguların tanık tarafından da doğrulanması, failin ifadelerinin çelişkili olması, olay yeri inceleme tutanağının mağdurenin

beyanlarıyla uyumlu olması birlikte değerlendirilerek sanığın mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu vaka bakımından da yüksek yargı merciinin kararının yerinde olduğu anlaşılmaktadır. Bir olayın gerçekliği sadece bir soyut beyanla değil, maddi bulguların, mağdur ve tanık beyanları ile sanık beyanlarının da dikkate alınarak değerlendirilmesi suretiyle verilmesi gerektiğine ilişkin önemli bir karar olarak görülecek bir karardır.

Vaka-8 bakımından; maddi delil bulunduğu, bir cinsel ilişki bulgusuna rastlandığı olayın tanığının bulunduğu, sanıkla mağdure arasında daha önceden bir husumet bulunmadığı, mağdurenin anlatımlarının hayatın olağan uygun olduğu Mağdurun aşamalarda, aynı arkadaş ortamında bulunduğu sanığın vücuda organ sokmak suretiyle kendisini istismar ettiğine dair özde değişmeyen samimi beyanları ile bu beyanlarını destekleyen Pamukkale Üniversitesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığının 06.05.2010 tarihli raporu birlikte değerlendirildiğinde; sanığa atılı çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçunun sübut bulduğu, sanığın savunmasının suç ve cezadan kurtulmaya yönelik olup gerçeği yansıtmadığına karar verilmesi gerektiğine hükmedilmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun bu kararının da dosyadaki bütün deliller esas alınarak yerinde verilen bir karar olduğunu düşünüyoruz.

Vaka-9 bakımından; maddi delil bulunduğu, bir cinsel ilişki bulgusuna rastlandığı olayda tanık beyanı bulunduğu, sanıkla mağdure arasında daha önceden bir husumet bulunmadığı ve fakat mağdurenin rızasının bulunduğu anlaşılmıştır. Fakat mağdurenin rıza gösterme yaşına gelmediğinin anlaşılması üzerine cinsel istismardan hüküm kurulması gerektiğine hükmedilmiştir.

Vaka-10 bakımından; maddi delil bulunduğu, bir cinsel saldırı bulgusuna rastlandığı, olayda tanık beyanı bulunduğu, sanıkla mağdure arasında daha önceden bir husumet bulunmadığı ve fakat mağdurenin cinsel suç failinin şiddetine maruz kaldığı ve dava konusu olay günü de cinsel suç failinin cinsel saldırıda bulunması üzerine mağdurenin meşru müdafaa suretiyle kendisini savunarak faili öldürdüğü tespit edilmiştir. Bu vaka yönünden de yüksek yargı merciinin yerinde karar verdiği kanaati oluşmuştur.

İncelemiş olduğumuz vakalarda da görüldüğü üzere olayın bir bütün halinde ve kendi şartları içerisinde değerlendirilerek maddi gerçeğe ulaşılabileceği anlaşılmaktadır. Bir olayda maddi delillerle birlikte diğer delillerin değerlendirilmesi sunucunda şüphenin giderilmesi ve bu doğrultuda hüküm kurulması gerekmektedir. Maddi

gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için hukuka uygun olarak ve zamanında doğru yöntemlerle toplanmış delillere başvurulması zorunluluk arz etmektedir.

Tek başına adli tıp ya da kriminalistik bazlı delil değerlendirme araçları ile *içinde şüphenin kııntısı dahi kalmamış* bir hükme ulaşabilmek günümüz şartlarında mümkün gözükmemektedir. Yargılama makamının taşıyacağı en küçük bir şüphe, vicdani kanaate ulaşılmadığını gösterir ve bu şüphe fail lehine yorumlanır. Şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereğinde mahkumiyet hükmü kurulamaz.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ceza yargılaması maddi gerçeğe ulaşmayı amaçlar. Maddi gerçeğe ulaşmanın yegane yolu ise delillerden geçer. Adli bilimlerin gelişmesi teknolojinin ilerlemesi ve yargılama faaliyetine katılanların delil algısının artması gerçeğe ulaşmanın olanaklarını arttırmaktadır. Çalışmamız kapsamında ceza muhakemesinde delilin ne olduğu, önemi, özelliklerini, türleri ve ispata katkısı üzerinde özelde cinsel saldırı suçları açısından durulmuştur.

Doktrinde ve Yargıtay'ın uygulamalarında maddi delillerin ispata katkısı önemle vurgulanmakla birlikte birincil delil vasfı taşımadığı kabul edilmektedir. Maddi gerçeğe ulaşmak için bütün delillerin birlikte ve birbirini kontrol eder şekilde ele alınması kaçınılmazdır. Bu çalışmada örnek vakalar üzerinden maddi delillerin durumu ortaya konulmuştur. Maddi delillerin uygulamada ve doktrinde yan delil olarak kabul gördüğü tespit edilmiştir. Bununla birlikte maddi delillerin önemine de vurgu yapılmıştır.

Sonuç olarak maddi delillerin günümüzde yan delil olarak değerlendirilmeye devam edeceği belki ilerleyen zamanlarda birincil delil olma statüsüne kavuşabileceği söylenebilir.

Her temas bir iz bırakır prensibinden yola çıkarak işlenen suçlarda fail isteyerek veya istemeyerek de olsa bir takım izler bırakacağından delil farkındalığının artırılması gerektiğini vurgulamak isteriz.

Delillerin toplanması kadar delillerin muhafazası ve ilgili yerlere usulüne uygun olarak gönderilmesi çok büyük önem arz ettiğini söyleyebiliriz.

Delillerin sadece faillerin cezalandırılmasına hizmet etmediğini daha da önemlisi masum insanların korunmasına da hizmet ettiğini belirtmeliyiz. Bu farkındalık ile delile oldukça ön yargısız yaklaşılması gerektiği belirtmeliyiz.

Adli hataların önüne geçilmesi belki hiçbir zaman mümkün olmayacaktır. İnsan faktörüne dair hataların sıfıra indirilmesi yönünde bir amaç güdülerek, yargılamaya katılan her süjenin delil algısı ve bilgisi bilimsel gelişmeler ışığında sürekli güncellenmelidir.

Ceza yargılamasında maddi gerçeğe ulaşmak açısından “cinsel saldırı suçları” en zor ve karmaşık suçlardan biridir. Cinsel saldırı suçlarında delil bir takım sebeplerden

dolayı kaybolması en sık karşılaşılan sorunlardandır. Örneğin mağdurun cinsel saldırı sonrası adeta delilleri kaybetmek için özel çaba sarfetmesi bunların başında gelmektedir. Bu sebeple delillerin sıhhatli bir şekilde toplanabilmesi için kamu spotları hazırlanması bizce adaletin tecellisine büyük katkılar sağlar.

Diğer yandan delillerin toplanması içinse her il ve ilçede yeteri kadar alanında uzman personel istihdam eden “*Cinsel Saldırı Mağdur Muayene Birimi*” oluşturulmalıdır. Bu birim delillerin sağlıklı toplanmasının yanında mağdurların maruz kaldıkları travmanın etkilerini azaltmaya yardımcı olacaktır.

Bir başka önemli husus ise soruşturma ve kovuşturma evrelerinde ihtisaslaşmış soruşturma ve kovuşturma birimlerinin kurulması önem arz eder.

Sonuçta, yukarıda izah etmeye çalıştığımız maddi delilin tek başına ispata götürmeyeceği ancak hukuka uygun elde edilmiş bilimsel ve güvenilir delilin her somut olayda diğer delillerle birlikte değerlendirilmesi ile maddi gerçeğe ulaşılabileceği söylenebilir. Unutmamak gerekir ki deliller sadece suçluluğu ispat etmeye yarayan araçlar değildir. Aynı zamanda da masumiyeti de ispat eder.

KAYNAKLAR

1. Kunter N, Yenisey F, Nuhoğlu A. Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, 18. Bası, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, 2010: 41-60; 786-8; 1325-1497.
2. Bıçak V. Suç Muhakemesi Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2011: 46-70; 423-520.
3. Özön MN. *Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, 2. Basım, İstanbul, İnkılap Kitabevi, 1955:159.
4. Parlatur İ. *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara, Yargı Yayınevi, 2006:328;850;
5. TDK, <http://sozluk.gov.tr/>: Erişim tarihi:01/07/2019
6. Devellioğlu F. *Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 28. Baskı, Ankara, Aydın Kitabevi Yayınları, 2011: 195; 565.
7. Yılmaz E. *Hukuk Sözlüğü*, 5. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 1996: 188; 447.
8. Jandarma Genel Komutanlığı Kriminal Dairesi Başkanlığı, *Kriminal Terimleri Sözlüğü*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016: 36.
9. Aydın D. Ceza Muhakemesinde Deliller, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014: 15-88.
10. Seyhan E. Delil, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019: 21-126.
11. Yenisey F, Nuhoğlu A. Ceza Muhakemesi Hukuku, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015: 59-64.
12. Işıқтаç Y. Adalet Psikolojisi, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013: 194-210.
13. Karabulut F, Karapazarlıoğlu E. Tosun H. Ceza muhakemesinde delil kavramı ve kovuşturma sürecinde hakimlerin delil algısı, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2015 (120): 385-422.
14. Kaygısız M. Kriminalistik Olay Yeri İnceleme Suç Yeri ve Delil Güvenliği, 3. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010: 33-335.
15. Yıldız AK. Ceza Muhakemesinde İspat ve Delillerin Değerlendirilmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 2002.

16. Birtek F. AİHM, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında Ceza Muhakemesinde Delil ve İspat, Ankara, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016: 255-579.
17. Toroslu N, Feyzioğlu M. Ceza Muhakemesi Hukuku, 5. Basım, Ankara, Savaş Yayınevi, 2006: 167-210.
18. Maden M. Anayasa mahkemesine bireysel başvuru bakımından adil yargılanma hakkı çerçevesinde delil yasakları, *Anayasa Mahkemesi Anayasa Yargısı Dergisi*, 2015 (32): 207-33.
19. Koyuncu A. Ceza adaleti usul hukuku ilişkisi ve vicdani kanaat, *Ankara Barosu Dergisi*, 2011 (4): 351-69.
20. Şahin C, Göktürk N. Ceza Muhakemesi Hukuku II, 6. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017: 31-92.
21. Kök AN. Türk Ceza Adalet Sisteminde Adli Tıp Uygulamaları, Ankara, Seçkin Yayınları, 2014: 31-159.
22. Ceylan E. Ceza Muhakemesi Açısından Silahların Eşitliği İlkesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2017.
23. Güngör D. Ceza muhakemesinde tanık beyanının delil değeri üzerine bazı tespit ve değerlendirmeler, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2015, 6 (2): 307-18.
24. Öztürk B, Tezcan D, Erdem MR, Gezer ÖS, Saygılar Kırıt YF, Özaydın Ö, Alan Akcan E, Erden TE. Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, 10.Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2016: 289-418.
25. Değirmenci O. Ceza Muhakemesinde Sayısal (Dijital) Delil, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014: 31-53.
26. Parlar A, Hatipoğlu M, Yüksel EG. Açıklamalı-İçtihatlı Ceza Muhakemesi Hukukunda Deliller Çapraz Sorgu ve İspat, Ankara, Yayın Matbaacılık Ve Ticaret İşletmesi, 2008: 457-72.
27. Altıkat Akgül M. Ceza Muhakemesi Hukukunda Belirti Delilleri ve İspat Gücü, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, 2014.
28. Polat O. Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015: 251-86.

29. Üner HB, Aşçıoğlu F. Toprağın adli karakteristiği, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 1996 (LV): 450-60.
30. Çebi İ. Parmak izi incelemeler, İçinde: Karakuş O. (editör), *Kriminalistik*, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013: 319-56.
31. Taner B. Kimyasal incelemeler, İçinde: Karakuş O. (editör), *Kriminalistik*, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013: 157-14.
32. Büker H. Baskı izi incelemeler, İçinde: Karakuş O. (editör), *Kriminalistik*, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013: 269-15.
33. Kuncan B. Üç Boyutlu Ayakkabı İzlerinin Olay Yerinden Elde Edilmesinde Ve İncelenmesinde Kullanılan Teknik Ve Yöntemler, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Adli Tıp Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, 2006.
34. Öztürk C. Ceza Muhakemesinde İz Bilimi Kriminalistik Gerçeği, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2006: 57-210.
35. Öztürk A, Şahin H, Celbiş O. Ateşli silah olgularında swap alınması, İçinde: Celbiş O. (editör). *Adli Bilimlerde Örnek Alınması ve Delil*, 1. Baskı. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2018: 197-208.
36. Ögünç Gİ. Balistik incelemeler, İçinde: Karakuş O. (editör), *Kriminalistik*, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013: 89-156.
37. Celbiş O. Adli Tıp Ders notları, Malatya: İnönü Üniversitesi Adli Bilimler Yüksek Lisans Dersleri, 2018.
38. Çetin G, Yorulmaz C. Ateşli silah yaraları, İçinde: Soysal Z. Çakalır C. (editörler), *Adli Tıp II*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp fakültesi Yayınları, 1999: 561-86.
39. Soysal Z, Kolusayın Ö, Çetin G. Adli olgularda giysilerde yapılan inceleme, İçinde: Soysal Z, Çakalır C. (editörler), *Adli Tıp II*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp fakültesi Yayınları, 1999: 1651-72.
40. Burnscott L. Adli Araştırmalar Geride Kalanlar Delillerin Peşinde, Ankara, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, 2014: 4-30.
41. Burnscott L. Adli Araştırmalar Büyük Patlamalar, Ankara, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Ankara, 2014: 4-31.

42. Yener Z, Seyhan E. Patlama sonrası olay yeri incelemesi ve adli bulgular, İçinde: Celbiş O. (editör). *Adli Bilimlerde Örnek Alınması ve Delil*, 1. Baskı. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2018: 255-68.
43. Cengiz S, Salkım İşlek D, İşat E. Belgede Sahtecilik Tespitinde Mürekkap Yapı ve Yaş Tayini, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017: 29-36.
44. İritaş SB. Uyutucu, uyarıcı madde kullanımı ve örnek alma, İçinde: Celbiş O. (editör). *Adli Bilimlerde Örnek Alınması ve Delil*, 1. Baskı. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2018: 89-100.
45. Ayaz N, Bulun İ, Doğan M. Adli toksikoloji, İçinde: Celbiş O, İşcan MY. (editörler). *Adli Bilimler Kimlik, Yeniden Yapılandırma ve Ölüm*, Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2016:165-205.
46. Ballard C. Adli Bilimler Olay Yeri İnceleme, Ankara, Popüler Bilim Kitapları, TÜBİTAK, 2014: 4-25.
47. Yener Z. İnorganik örneklerin alınması, taşınması ve analizi, İçinde: Celbiş O. (editör). *Adli Bilimlerde Örnek Alınması ve Delil*, 1. Baskı. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2018:155-68.
48. Kızıllar H. Ceza Muhakemesi Adli Tıp Adli Bilimlerde Vücudun Muayenesi ve Örnek Alma, Kızıllar Serisi – I, Ankara, 2007: 77-179.
49. Açıkgöz HN, Kendi İÖ, Bilge Y. Kan lekelerine etki eden çevresel faktörler, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 2007, 56 (3): 1-10.
50. Yükseloğlu EH, Petekkaya S. Adli DNA analizleri için örnek alımı, İçinde: Celbiş O. (editör). *Adli Bilimlerde Örnek Alınması ve Delil*, 1. Baskı. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2018: 183-96.
51. Tokdemir M. Adli genetik, İçinde: Celbiş O. İşcan MY. (editörler). *Adli Bilimler Kimlik, Yeniden Yapılandırma ve Ölüm*, Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2016: 207-19.
52. Semizoğlu İ. Biyolojik incelemeler, İçinde: Karakuş O. (editör), *Kriminalistik*, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013: 215-66.
53. Alakoç Doğan Y. Adli bilimlerde DNA analizleri, *Ankara Üniversitesi Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokul Dergisi* 2010, 9 (2): 1-8.
54. Albek E. Kan ve vücut sıvılarında identifikasyon ve diferansiasyon, İçinde: Soysal Z. Çakalır C. (editörler), *Adli Tıp II*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp fakültesi Yayınları, 1999: 869-74.

55. Aşıcıoğlu F, Arslan MN. Kan lekesi model analizi, İstanbul, Beta Yayınları, 2009: 1-32.
56. Kızılöz Öİ. Kan Lekesi Modeline Göre Kanın Yükseklik Ve Düşme Açısının Hesaplanması, Sağlık Bilimleri Enstitüsü-Disiplinlerarası Adli Tıp Anabilim Dalı Adli Biyoloji Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2006.
57. Houck MM, Siegel JA. Adli Bilimlerin Temeli, İçinde: Doğan Y. (editör), Hancı İH. (çeviren), Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık, 2016: 1-75.
58. Öner BS, Delibalta H. Delillerin alınması ve nakli sırasındaki yasal süreçler, İçinde: Celbiş O. (editör). *Adli Bilimlerde Örnek Alınması ve Delil*, 1. Baskı. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2018: 255-68.
59. Dinç AH. Adli bilimler ve adalet kavramı, İçinde: Celbiş O. (editör). *Adli Bilimlerde Örnek Alınması ve Delil*, Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2018:1-8
60. Demirkıran S, Arslan MM. Olay yeri incelemesi ve adli arkeoloji, İçinde: Celbiş O, İşcan MY. (editörler). *Adli Bilimler Kimlik, Yeniden Yapılandırma ve Ölüm*, Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2016: 73-81.
61. Ataç Y, Muş E, Aydoğdu E, Karapazarlıoğlu E. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Delil Algısı, *Polis Bilimleri Dergisi*, 2013, 15 (3): 45-71.
62. Ceylan B. Ülkemizde Olay Yeri İnceleme Uygulamalarına Genel Bakış ve Mevcut sitemin Değerlendirilmesi, Adli Tıp Enstitüsü Fen Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, 2008.
63. Yükseloğlu EH, Özcan ŞŞ, Ceylan B. Olay yeri incelemesi ve Türkiye'deki uygulamalar, *Polis Bilimleri Dergisi*, 2008, 10 (1): 61-80.
64. Demirer M, Küpeli A, Gürpınar SS. Bilirkişilik, İçinde: Celbiş O, İşcan MY. (editörler). *Adli Bilimler Kimlik, Yeniden Yapılandırma ve Ölüm*, Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2016: 61-72.
65. Gülekçi Y, Zorlu T, Kulusayın MÖ, Cengiz S, Yükseloğlu EH. Sualtı Olay Yeri İncelemesinden Elde Edilen Parmak İzi Delillerinin Modelleme Yolu İle Değerlendirilmesi, *Polis Bilimleri Dergisi*, 2014, 16 (1): 43-62.
66. Karakuş O, Ünal B. Olay yeri inceleme, İçinde: Karakuş O. (editör), *Kriminalistik*, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013: 1-85.

67. Keskinlik ÖM, Yener Z. Olay yerinin korunması örnek alınması ve deliller, İçinde: Celbiş O. (editör). *Adli Bilimlerde Örnek Alınması ve Delil*, Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2018: 219-33.
68. Orta M. Bilişim Suçlarında Adli Analiz, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2015.
69. Özbek VÖ, Kanbur MN, Doğan K, Bacaksız P, Tepe İ. Ceza Muhakemesi Hukuku, 7.Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015: 45-8; 672-39.
70. Koç S. Keşif, İçinde: Soysal Z. Çakalır C. (editörler), *Adli Tıp I*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp fakültesi Yayınları, 1999: 153-62.
71. Yurtcan E. Ceza Yargılaması Hukuku, 14. Baskı, Ankara Adalet Yayınevi, 2017: 273-34.
72. Özkan C. Ceza Muhakemesi hukukunda Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alınması, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Yaşar Üniversitesi, 2018.
73. Bayram Z. Kolluğun, Suç Öncesi Ve Sonrası Kişisel Veri Toplama Yetkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi, 2009.
74. Dağ G. Kişisel Verilerin Ceza Muhakemesi Hukukunda Delil Olarak Kullanılması, Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2011.
75. Kılıç Ü. Nemo Tenetur İlkesi Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Beden Muayenesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2010.
76. İnanıcı MA, Çolak B, Özaslan A. Olay Yeri ncelemesi ve Adli Tıp Uzmanının Yeri, *Türkiye Klinikleri J Foren Med*, 2004, 1: 97-109.
77. Gedik D, Topaloğlu M. Ceza Muhakemesinde İspat ve Şüphenin Sanık Lehine Yorumlanması, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015: 234-60.
78. Feyzioğlu M. Ceza Muhakemesinde İspatın Ölçütü Olarak Vicdani Kanaat, 2. Baskı, İstanbul, İslık Yayınları, 2015: 229-97.
79. Cevizci A. *Felsefe Sözlüğü*, 2. Basım, Ankara, Ekin Yayınları, 1997: 29-30.
80. Dinler V. Ceza Muhakemesinde Delillerin Toplanması, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Polis Akademisi, 2009.

81. Kurşun G. Ceza Muhakemesinde Hüküm, Ankara, Seçkin Yayınları, 2016: 22-31.
82. Beroje S. Ceza Muhakemesi Hukuku Açısından İslam İspat Hukuku, İstanbul, Fecr Yayınları, 2007: 275-94.
83. Karakaş FT. Karine kavramı, kanuni karineler ve varsayımlar, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2013, 62 (3): 729-59.
84. Atar F. İslam Yargılama Hukukunun Esasları, İstanbul: Marmara üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakıf Yayınları, 2013: 167-97.
85. Centel N, Zafer H. Ceza Muhakemesi Hukuku, 10. Bası, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2013: 18-47; 680-9.
86. Soyaslan D. *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 5. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014: 71-6.
87. Yayla M. Ceza yargılamasında ispat için yenilmesi gereken şüphe; Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri sistemlerinin incelenmesi, *Ankara Barosu Dergisi*, 2013, 3: 291-13.
88. Altunkaş A. Hukuka Aykırı Delil Teorisi Işığında İfade Alma Ve Sorgu, Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2006.
89. Roxin C. İspat hukukunun esasları, İçinde: Ünver Y. (çeviren), *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2005, 2: 265-89.
90. Walter T. Ceza Muhakemesi Hukukunda Delil ve İspat, İçinde: Ünver Y. (editör), *Ceza Muhakemesi Hukukunda Delil ve İspat*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014: 541-64.
91. Ünver Y, Hakeri H. Ceza Muhakemesi Hukuku, 5. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2012:623-702.
92. Artuk ME, Alşahin ME. Sarkıntılık Fiili, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2016, 65 (3): 3243-70.
93. Koca M, Üzülmöz İ. Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013: 285-42.
94. Özbek VÖ, Kanbur MN, Doğan K, Bacaksız P, Tepe İ. Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 9.Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015: 315-90.
95. Şen E. Yorumluyorum Ceza Hukuku Perspektifinden Güncel Olaylara Bakış, Cilt:2, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2012: 109-33.

96. Soyaslan D. Ceza Hukuku Özel Hükümleri, 10. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2014: 233-61.
97. Gündel A. Cinsel Saldırı Cinsel İstismar, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2009: 11-68.
98. Tezcan D, Erdem MR, Önok RM. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 10. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları, 2013: 323-85.
99. Gerçeker H. Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu II, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2014:2028-230.
100. Gündüz R, Gültaş V. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Cinsel Suçlar, Ankara, Bilge Yayınevi, 2008: 12-72.
101. Malkoç İ. Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu I, Ankara, Malkoç Kitabevi, 2008: 804-940.
102. Parlar A, Hatipoğlu M. Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu II, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları, 2010: 1614-714.
103. Aslantürk M. Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar, Ankara, Sekin Yayıncılık, 2014: 29-52.
104. Savaşçı B. Çocukların Cinsel İstismarı Suçu, Ankara, Legal Yayıncılık, 2012: 53-102.
105. Kocaoğlu SS. Yargı Kararları Işığında Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar, Ankara, Yekin Yayınları, 2016: 91-163.
106. Baytemir E. Açıklamalı-İçtihatlı Cinsel Dokunulmazlığa Kişi Hürriyetine ve Genel Ahlaka Karşı Suçlar, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2009: 62-73.
107. Artuk ME, Gökçen A, Yenidünya AC. Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi Yayınları, 2007: 135-87.
108. Yaşar O, Gökcan HS, Artuç M. Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2014: 3284-494.
109. Taner FG. Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2013: 79-178; 242-55.
110. Tuğrul CA. Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar ve Ensest İlişkiler, Ankara, Cantekin Matbaacılık, 2010: 55-136.
111. Çalışkan S. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar ve Cinsel Amaçlı Hürriyetten Yoksun Kılma Suçu, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013: 1-178.

112. Aydın M. Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olamayanla Cinsel İlişki Suçu, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014: 17-84.
113. Karadayı B, Kolusayın MÖ, Kaya A, Karadayı Ş. Acil tedavi birimlerinde adli olgudan biyolojik materyal alınması ve gönderilmesi, *Marmara Medical Journal*, 2013, 26: 111-17.
114. Celbiş O, Petekkaya S, Görmez M. Cinsel saldırı olgularında örnek alınması, İçinde: Celbiş O. (editör). *Adli Bilimlerde Örnek Alınması ve Delil*, 1. Baskı. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 2018:209-19.
115. Ergönen AT, Özkara E. Cinsel şiddet olgularına yaklaşım ve adli tıbbi değerlendirme, Özkara E. (editör) *Hukuk öğrencileri ve uygulayıcıları için Adli Tıp*, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları, 2017: 222-33.
116. Soysal Z, Eke M. Cinsel Suçlar, İçinde: Soysal Z, Çakalır C. (editörler), *Adli Tıp III*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp fakültesi Yayınları, 1999: 1167-244.
117. Yeşilyurt H. Adli bilişim soruşturma metotlarının standartlaştırılması ve etkinlik-verimlilik perspektifinden değerlendirilmesi, *Adli Bilimler Dergisi–Seçkin Yayıncılık*,2014, 13(3): 22-32.
118. Polat O. Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı – Tanımlar I, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007: 100-32.
119. Polat O. Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı – Önleme ve Rehabilitasyon II, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2007: 13-47.
120. Polat O. Klinik Adli Tıp, 5. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2012: 116-61.
121. Çöpür M, Şahin M. Adli Psikiyatri ve Hukuk, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti. 2017: 191-204.
122. Şenol C. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Etkin Soruşturma Yükümlülüğü, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2013: 159-89.
123. Karakehya H. Ceza Muhakemesi Hukuku – II, Ankara, Savaş Yayınevi, 2014: 178-92.
124. Korkusuz G. Cinsel Saldırı Suçu (TCK m.102), *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2013, 71 (1): 815-54.
125. Bozdağ A, Sarıusta K. Ceza Yargılamasında Mağdurun Beyanı ve Delil Değeri, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2017, 2 (2): 573-02.

EKLER

EK.1. Özgeçmiş

1976 yılında Adıyaman ilinde doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Adıyaman ilinde tamamladı ardından 1996 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydoldu ve 2000 yılında mezun oldu. Avukatlık stajından sonra Adıyaman ilinde serbest avukatlık yaptı. 2015 yılında İnönü Üniversitesi Adalet Meslek Yüksek Okulunda Öğretim görevlisi oldu. 2017 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Sosyoloji bölümünden mezun oldu. 2018 yılında Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İş Sağlığı ve Güvenliği ön lisans mezunu oldu. Hali hazırda İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanlığına bağlı olarak Adli Bilimler alanında Yüksek Lisans öğrencisidir.

EK.2. Etik Kurul Kararı

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu			
Oturum Tarihi : 21-01-2020	Oturum Sayısı : 02	Karar Sayısı : 2020/180	
Başvurunuz; üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından uygun olup-olmadığı hususundaki başvurusuna ilişkin raportör raporu görüşüldü. Çalışma Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi açısından değerlendirildiğinde; çalışmanın etik açıdan uygun olduğuna; oy birliği ile karar verilmiştir.			
Çalışma Adı	Ceza Muhakemesinde Maddi Delilleri ve Cinsel Saldırı Suçlarında İspat		
Araştırmacılar	Öğretim Görevlisi Hüseyin DELİBALTA (Yürütücü) Prof.Dr. Osman CELBİŞ (Danışman)		
Başkan	Prof.Dr. Osman CELBİŞ		
Kurul Üyeleri			
Prof.Dr. Kadir ERTEM		Prof.Dr. Cemşit KARAKURT	
Prof.Dr. Sermin TİMUR TAŞHAN		Yüksel SEÇKİN	

EK.3. Yargıtay Kararlar Dizini

Sıra	Vaka	Yargıtay Ceza Dairesi	Esas	Karar	Karar Tarihi
1	Vaka-1	Ceza Genel Kurulu	2008/5-187	2009/128	26.05.2009
2	Vaka-2	Ceza Genel Kurulu	2010/202	2010/251	07.12.2010
3	Vaka-3	Ceza Genel Kurulu	2011/83	2011/84	10.05.2011
4	Vaka-4	Ceza Genel Kurulu	2013/14-326	2013/461	19.11.2013
5	Vaka-5	Ceza Genel Kurulu	2013/711	2014/530	02.12.2014
6	Vaka-6	Ceza Genel Kurulu	2014/604	2015/37	10.03.2015
7	Vaka-7	Ceza Genel Kurulu	2015/515	2015/418	24.11.2015
8	Vaka-8	Ceza Genel Kurulu	2016/1154	2017/535	12.12.2017
9	Vaka-9	Ceza Genel Kurulu	2017/242	2017/445	31.10.2017
10	Vaka-10	Ceza Genel Kurulu	2018/244	2018/580	29.11.2018